

ระบบบริหารราชการของ

ราชอาณาจักร

กัมพูชา

โครงการสื่อการเรียนรู้ “อาเซียน ぐる”
(Learning Package)

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ระบบบริหารราชการของ
ราชอาณาจักรกัมพูชา

ระบบบริหารราชการของ ราชอาณาจักรกัมพูชา

จัดทำโดย : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
47/111 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ
อำเภอเมือง นนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2547 1000
โทรสาร 0 2547 1108

หัวหน้าโครงการ : รศ.ดร.จิรประภา อัครบวร
ที่ปรึกษาโครงการ : นายสุรพงษ์ ชัยนาม
ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบราชการใน ASEAN

นักวิจัย : นางสาวนพรัตน์ พาทีพิน
นางสาวมนชกานต์ วรรณติกุล

บรรณาธิการ : ดร.ประยูร อัครบวร
ผู้ประสานงานและตรวจทานคำผิด : นางสาวเยาวนุช สุมน
เลขมาตรฐานประจำหนังสือ : 978-616-548-146-5

จำนวนพิมพ์ : 5,400 เล่ม
จำนวนหน้า : 200 หน้า
พิมพ์ที่ : กรกนกการพิมพ์

คำนำ

สำนักงาน ก.พ. ในฐานะองค์การกลางด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ภาครัฐ และได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบตามแผนงานการจัดตั้งประชาคม สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในการเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากร บุคคลในระบบราชการ

จากการดำเนินการที่ผ่านมาแม้ว่าสำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการจัดอบรม หลักสูตรความรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้แก่ ข้าราชการหลายครั้ง แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมบุคลากรภาครัฐซึ่งมีจำนวนมากกว่า 2 ล้านคน สำนักงาน ก.พ. จึงเห็นควรพัฒนาชุดการเรียนรู้ “อาเซียน กูรู” เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบราชการ ซึ่งมีความหลากหลายของประเทศสมาชิก อาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ให้แก่บุคลากรภาครัฐซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ

ทั้งนี้ทางสำนักงาน ก.พ. จึงทำความร่วมมือกับสถาบันบัณฑิตพัฒน-บริหารศาสตร์ (นิด้า) จัดทำหนังสือเรื่อง “ระบบบริหารราชการของประเทศ อาเซียน” เพื่อเสริมทักษะความรู้เกี่ยวกับการบริหารราชการให้แก่บุคลากร ภาครัฐทุกระดับ หวังว่าท่านผู้อ่านคงได้รับความรู้และเพลิดเพลินไปกับ หนังสือชุดนี้

สำนักงาน ก.พ.

ข้อคิดจากบรรณาธิการ

หนังสือเรื่อง “ระบบบริหารราชการของประเทศอาเซียน” เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมทักษะความรู้แก่ข้าราชการไทย เพื่อเรียนรู้และเข้าใจระบบการบริหารงานภาครัฐของประเทศต่างๆ ในอาเซียน อันจะเป็นประโยชน์ในการติดต่อประสานงานกับข้าราชการของประเทศเหล่านี้ในอนาคต

โดยรูปแบบของหนังสือได้ปูความรู้ให้ผู้อ่านตั้งแต่ประวัติ ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศ วิสัยทัศน์ รวมถึงความเป็นมาของระบบราชการ นโยบายการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และที่น่าจะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ระบบราชการของประเทศเหล่านี้คือเนื้อหาในส่วนของยุทธศาสตร์และภารกิจของแต่ละกระทรวง ระบบการพัฒนาข้าราชการ ท้ายเล่มผู้เขียนได้รวบรวมกฎหมายสำคัญที่ควรรู้ และลักษณะเด่นของระบบราชการที่น่าเรียนรู้ไว้ได้อย่างน่าสนใจ

หนังสือระบบบริหารราชการของประเทศในอาเซียนทั้ง 10 นี้ อาจมีเนื้อหาแตกต่างกันไปบ้าง เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของบางประเทศได้ด้วยข้อจำกัดด้านภาษา และบางประเทศยังไม่มีการจัดทำยุทธศาสตร์ของราชการทรง ทางคณะผู้จัดทำหนังสือหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะมีส่วนในการติดต่ออารุของค้ความรู้ภาครัฐให้กับข้าราชการไทยไม่มากนักน้อย สุดท้ายต้องขอขอบคุณเจ้าของรูปภาพและเว็บไซต์ที่ช่วยกันเผยแพร่ให้อาเซียนเป็นหนึ่งเดียวร่วมกัน

ดร.ประยูร อัครบวร
บรรณาธิการ

สารบัญ

1. ประวัติและข้อมูลประเทศและรัฐบาลโดยย่อ	9
1.1 ประวัติและข้อมูลประเทศโดยย่อ	10
1.1.1 ข้อมูลทั่วไป	10
1.1.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์	12
1.1.3 ประวัติศาสตร์	16
1.1.4 ลักษณะประชากร	22
1.1.5 ข้อมูลเศรษฐกิจ	24
1.1.6 ข้อมูลการเมืองการปกครอง	42
1.1.7 ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม	45
1.1.8 โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค	47
1.1.9 ระบบสาธารณสุข	51
1.1.10 ระบบการศึกษา	53
1.1.11 ระบบกฎหมาย	57
1.1.12 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา	61
1.2 ประวัติและข้อมูลรัฐบาลโดยย่อ	68
2. วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์	71
2.1 วิสัยทัศน์	72
2.2 เป้าหมาย	73
2.3 ยุทธศาสตร์	74
3. ประวัติความเป็นมาของระบบราชการ	77
3.1 กัมพูชาภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส (พ.ศ. 2406 – 2496)	78
3.2 กัมพูชาภายใต้การปกครองของสมเด็จพระเจ้าสุริยวงศาธิบดี (พ.ศ. 2496 – 2513)	79
3.3 กัมพูชาภายใต้การปกครองของลอน นอล (พ.ศ. 2513 – 2518)	80
3.4 กัมพูชาภายใต้การปกครองของพอล พต(พ.ศ. 2518 – 2521)	82
3.5 กัมพูชาภายใต้การยึดครองของเวียดนาม(พ.ศ. 2522 – 2534)	84
3.6 กัมพูชาในความอุปถัมภ์ของสหประชาชาติ(พ.ศ. 2534 – 2536)	86

4. ภาพรวมของระบบราชการ	89
4.1 รัฐบาล นโยบายรัฐบาล และนโยบายการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	90
4.2 จำนวน และรายชื่อกระทรวงพร้อมที่ติดต่อ	95
4.3 จำนวนข้าราชการทั่วประเทศพร้อมคุณลักษณะหลัก หรือคุณลักษณะหลักในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	105
4.3.1 จำนวนข้าราชการทั่วประเทศ	105
4.3.2 คุณลักษณะหลักของข้าราชการ	105
4.3.3 คุณลักษณะหลักของข้าราชการในการ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน	107
5. ยุทธศาสตร์ และภารกิจของแต่ละกระทรวงและ หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับ ASEAN	109
5.1 ยุทธศาสตร์ และภารกิจของแต่ละกระทรวง	110
5.2 หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวกับ ASEAN	120
6. ระบบการพัฒนาข้าราชการ	121
6.1 ภาพรวมของการพัฒนาข้าราชการ	122
6.2 วิธีพัฒนาข้าราชการ	127
6.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาข้าราชการ	131
7. กฎหมายสำคัญที่ควรรู้	135
7.1 กฎระเบียบข้าราชการ	136
7.2 กฎหมายแรงงาน	150
7.3 กฎหมายเข้าเมือง	161
7.4 กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน	164
8. ลักษณะเด่นของระบบราชการที่น่าเรียนรู้	181
8.1 ปัญหาการคอร์รัปชัน	182
8.2 การปฏิรูปการบริหารประเทศของกัมพูชา	184
บรรณานุกรม	186

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	แผนที่ประเทศกัมพูชา	12
ภาพที่ 2	นครวัด	19
ภาพที่ 3	ภาพสลักพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 ที่ปราสาทนครวัด	20
ภาพที่ 4	พนมเปญ เมืองหลวงของกัมพูชาปัจจุบัน	22
ภาพที่ 5	แผนที่ตั้งสีหนุวิลล์	38
ภาพที่ 6	พระบาทสมเด็จพระบรมนาถนโรดมสีหมุนี	38
ภาพที่ 7	ป้ายเชิญชวนเลือกตั้งในกัมพูชา	43
ภาพที่ 8	สภา ECCC	61
ภาพที่ 9	พระบาทสมเด็จพระนโรดม สีหนุ	80
ภาพที่ 10	นายพลลอน นอล อดีตนายกรัฐมนตรีกัมพูชา	82
ภาพที่ 11	นายพอล พต อดีตผู้นำเขมรแดง	83
ภาพที่ 12	นายเฮง สัมริน	85
ภาพที่ 13	สมเด็จพระอัครมหาเสนาบดีเดโช ฮุน เซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชาปัจจุบัน	85
ภาพที่ 14	เป้าหมายหลักของข้าราชการกัมพูชา	134
ภาพที่ 15	The hierarchy of norms in Cambodia	137
ภาพที่ 16	แผนภาพการจ่ายเงินเดือนขั้นต่ำแก่ข้าราชการ ตามลำดับตำแหน่ง	148
ภาพที่ 17	สาย 48(R-10) ถนนสายเศรษฐกิจการค้า ไทย-กัมพูชา	169

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ความสำคัญทางเศรษฐกิจ และสินค้า/ บริการที่สำคัญในแต่ละจังหวัดของกัมพูชา	32
ตารางที่ 2	ปัญหา/อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาการค้า และการลงทุนระหว่างไทย-กัมพูชา	40
ตารางที่ 3	รูปแบบการแบ่งชั้นตำแหน่งของราชการ ในกัมพูชา	139
ตารางที่ 4	รูปแบบการแบ่งลำดับตำแหน่งราชการ ตามหน่วยงาน	141
ตารางที่ 5	รูปแบบการเลื่อนตำแหน่งในระบบราชการ กัมพูชา	144
ตารางที่ 6	ตารางการจ่ายเงินเดือนขั้นต่ำของข้าราชการ กัมพูชาตามลำดับชั้น	147
ตารางที่ 7	อัตราค่าจ้างในกัมพูชา	157
ตารางที่ 8	ปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการประกอบธุรกิจ ในกัมพูชา	174

1

ประวัติและข้อมูลประเทศ และรัฐบาลโดยย่อ

1.1 ประวัติและข้อมูลประเทศโดยย่อ

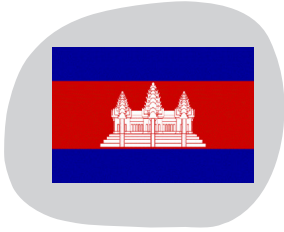
ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่มีประวัติอันยาวนานมาหลายร้อยปี เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ประเทศไทยได้มีการหยิบยืมภาษาจากกัมพูชา มาใช้ จนแยกเป็นหัวข้อศึกษาได้ การเรียนรู้ประเทศกัมพูชาจึงมีความน่าสนใจ ที่ต้องเรียนรู้ในฐานะเพื่อนบ้านดังนี้

1.1.1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อประเทศอย่างเป็นทางการ	ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)
เมืองหลวง	พนมเปญ
พื้นที่	181.035 ตารางกิโลเมตร ^[47]
เขตแดน	ทิศเหนือติดกับสปป.ลาวและไทย ทิศใต้ติดกับเวียดนามและอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับไทย ทิศตะวันออกติดกับเวียดนาม
ประชากร	14.4 ล้านคน (2012) ^[56]
วันชาติ	9 พฤศจิกายน
ภาษาในราชการ	เขมร
ระบบการปกครอง	ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญ

ธงชาติ

ตราแผ่นดิน

ดอกไม้ประจำชาติ

มีรูปปราสาทหินนครวัดสามยอดสีขาว อยู่ตรงกลางริ้วที่อยู่ด้านนอกทั้งสองด้านนั้นกว้างริ้วละ 1 ส่วน พื้นสีน้ำเงินความหมายของสัญลักษณ์ในธงนั้นสะท้อนถึง 3 สถาบันหลักของประเทศ ดังปรากฏในคำขวัญประจำชาติว่า “ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์” พื้นสีแดง มีความหมายถึงชาติ ปราสาทนครวัด สีขาวหมายถึงสันติภาพ และศาสนา ซึ่งเดิมมีรากเหง้าจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน สีน้ำเงิน หมายถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นรูปฉลองพระองค์ครุยคลุมพานแว่นฟ้า อัญเชิญพระแสงขรรค์และเครื่องหมายอุณาโลม ภายใต้พระมหามงกุฎเปล่งรัศมี มีลายช่อต่อออกมาจากกรรเจีจกรทั้งสองข้าง ดอกลำดวน(Rumdul) เป็นดอกไม้เดี่ยว มีกลีบดอก 6 กลีบ ซ้อนกันเป็นชั้น โคนกลีบดอกกว้าง ดอกมีขนาดเล็ก สีขาวปนเหลืองนวล กลิ่นหอมเย็น ที่เป็นคำชมหรือ เปรียบตั้งสตรีกัมพูชา ในยุคโบราณ เห็นได้ทั่วไปในกัมพูชา

สกุลเงินตรา	เรียล (Riel หรือ CR)
อัตราแลกเปลี่ยน	4,145 เรียล (KHR) ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐ ^[35]
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	15.64 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ^[41]
รายได้ประชาชาติต่อหัว (GDP per Capita)	911.73 ดอลลาร์สหรัฐ ^[35]

1.1.2 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ภาพที่ 1 แผนที่ประเทศกัมพูชา
ที่มา: <http://www.hotelsthailand.com/cambodia-hotels.html>

ลักษณะภูมิประเทศของกัมพูชา

มีลักษณะคล้ายขามหรืออ่าง ซึ่งตอนกลางของประเทศมีลักษณะเป็นแอ่งทะเลสาบและที่ราบลุ่ม โดยมีช่องระบายน้ำออกทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคตะวันตกเฉียงใต้ ภาคตะวันตกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกมีลักษณะเป็นเทือกเขาล้อมรอบที่ราบลุ่มตอนกลาง จากลักษณะภูมิประเทศดังกล่าว จึงทำให้อาณาบริเวณตอนกลางของ

ประเทศ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั่วประเทศ มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นที่อยู่อาศัยของประชากรประมาณร้อยละ 90 ของพลเมืองกัมพูชา

แม่น้ำและทะเลสาบ

แม่น้ำโขงและทะเลสาบ (Tonle Sap แปลว่า แม่น้ำจืด) เป็นอุ้งน้ำที่สำคัญของแม่น้ำลำธารอื่นๆ ของกัมพูชาอีกมากมาย แม่น้ำโขงมีกำเนิดจากยอดเขาสูงในทิเบตและชิงไห่ของจีนไหลผ่านมณฑลยูนนานของจีน เมียนมาร์ สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ก่อนออกสู่ทะเลจีนใต้ในอ่าวตังเกี๋ยมีความยาวตลอดสายประมาณ 4,667 กิโลเมตร โดยส่วนที่ไหลผ่านกัมพูชายาวประมาณ 500 กิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 11 ของความยาวแม่น้ำโขง แม่น้ำโขงในกัมพูชามีสาขามากมาย โดยแม่น้ำโขงตอนล่างตั้งแต่กรุงพนมเปญลงไปแยกออกเป็นสองสาย ด้านตะวันออกเฉียงเหนือยังเรียกว่า “แม่โขง” แต่สายที่อยู่ด้านตะวันตกเฉียงใต้เรียกว่า “แม่น้ำบาสัก” (Tonle Bassac) และมีแม่น้ำ “ทะเลสาบ” (Tonle Sap River) เป็นสาขาใหญ่ที่สุดที่เชื่อมโยงระหว่างแม่น้ำโขงและทะเลสาบ มีความยาวเพียง 155 กิโลเมตร แต่เป็นแม่น้ำกว้างถึงทะเลสาบ และมีสาขาหลายสาย แม่น้ำทะเลสาบนี้มีส่วนช่วยรักษาระดับน้ำของทะเลสาบและแม่น้ำโขงได้อย่างมากในฤดูน้ำขึ้นในแม่น้ำโขง แม่น้ำทะเลสาบจะรับน้ำส่วนหนึ่งไหลสู่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือไปยังทะเลสาบ ในฤดูแล้งน้ำในแม่น้ำโขงลดลง แม่น้ำทะเลสาบก็จะไหลจากทะเลสาบลงสู่แม่น้ำโขง และเพิ่มปริมาณให้กับแม่น้ำโขงตอนล่าง

โตนเลสาบทะเลสาบน้ำจืดของชาวกัมพูชา
ที่มา: <http://www.mcot.net>

ทะเลสาบในกัมพูชาถือว่าเป็นทะเลน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นอ่างเก็บน้ำธรรมชาติที่มีคุณค่ายิ่งของประชาชนกัมพูชา เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและทรัพยากรอาหารอันอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งชลประทานที่สำคัญในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมประมง แต่ทว่ากัมพูชาได้รับเอกราชตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 (ค.ศ. 1953) นักพัฒนาชาวตะวันตกได้มองเห็นถึงศักยภาพของการใช้น้ำเพื่อปั่นกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน จึงได้มีการสร้างเขื่อนแปรกทโนต (Prek Thnot) และเขื่อนคีร์รมย์ ขึ้นในสมัยรัฐบาลสมเด็จพระนโรดม สีหนุ ใน พ.ศ.2503 (ทศวรรษ 1960) และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา มี คณะกรรมการ

แม่น้ำโขงที่สนับสนุนโดยสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของสหประชาชาติ (ESCAP) ได้ทำการศึกษาถึงศักยภาพของแม่น้ำต่างๆ ในกัมพูชาเพื่อสร้างเขื่อนสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้าและการชลประทาน และได้ข้อสรุปว่า แม่น้ำและแม่น้ำสาขาในกัมพูชาเอื้ออำนวยต่อการสร้างเขื่อนพลังน้ำไฟฟ้าและการชลประทานไม่ต่ำกว่า 18 แห่ง^[10]

ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศของกัมพูชาอยู่ภายใต้อิทธิพลลมมรสุมประจำปีมีลักษณะร้อนชื้นและมีฤดูฝนยาวนาน โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ย 20 – 36 องศาเซลเซียส ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะพัดพาฝนทำให้ฝนตกหนักเกือบทุกวัน ส่วนลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดมาในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงมีนาคมนั้น จะพัดพาอากาศเย็นสบายและลมฝนมาให้พอประปราย ช่วงเปลี่ยนฤดูท้องฟ้าจะมีเมฆแปรปรวน อากาศร้อนจัดและมีพายุฤดูร้อนเกิดขึ้นได้ เดือนที่อากาศเย็นที่สุดคือช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม โดยทั่วไปแล้วกัมพูชามีอากาศร้อนกว่าไทยและสปป.ลาวประมาณ 2 – 3 องศาเซลเซียส เดือนที่แล้งที่สุดคือช่วงเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ ในขณะที่เดือนกันยายนและตุลาคมจะมีฝนตกชุกซึ่งปริมาณน้ำฝนที่ได้รับในแต่ละพื้นที่ก็แตกต่างกันไป โดยพื้นที่เขตภูเขาทางตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งมีพื้นที่ด้านหนึ่งหันออกสู่ทะเลมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมากกว่า 5,000 มิลลิเมตรต่อปี ในขณะที่พื้นที่ในเขตที่ราบภาคกลางมีปริมาณน้ำฝนเพียง 1,400 มิลลิเมตรต่อปี ซึ่งหากปีใดที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดมาไม่ถึงเขตทะเลสาบหลวงและพื้นที่ทำนาใกล้เคียง มักจะประสบปัญหาหุพภิกขภัยร้ายแรงเสมอ

น้ำท่วมพื้นที่ทำนาของชาวกัมพูชา
ที่มา: <http://www.manager.co.th>

1.1.3 ประวัติศาสตร์

บริเวณที่เป็นที่ตั้งของกัมพูชาในปัจจุบัน นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าเริ่มมีผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ (230 – 500 ปีก่อนคริสตกาล) โดยอาศัยหลักฐานเก่าแก่ คือ เครื่องมือหินกรวดที่ค้นพบทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการค้นพบกระโหลกศีรษะและกระดูกมนุษย์ที่แหล่งโบราณคดีสำโรงเซน (Samrong Sen) ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าชาวกัมพูชาในยุคก่อนประวัติศาสตร์มีความคล้ายคลึงกับชาวกัมพูชาในปัจจุบัน ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มออสโตรเอเชียติก (Astrosiatic)

ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกัมพูชา

ประเทศกัมพูชามีหลักฐานทางโบราณคดีว่ามีมนุษย์อาศัยอยู่อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นดินแดนต้นกำเนิดของอาณาจักรโบราณหลายอาณาจักร ที่มีความเชื่อมโยงและมีความเป็นมาในประวัติศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็นสมัยที่สำคัญ คือ

สมัยฟูนัน (Funan) เป็นช่วงเวลาที่ได้รับวัฒนธรรมจากศาสนาพราหมณ์ฮินดู ประเทศอินเดีย เมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 6 นับถือพระศิวะ และพระวิษณุ (พระนารายณ์) มีการดัดแปลงตัวอักษรของอินเดียมาเป็นตัวอักษรเขมร ศูนย์กลางความเจริญอยู่ที่มณฑลไพรเวียงทางตอนใต้และลุ่มน้ำทะเลสาป รวมดินแดนที่เป็นของไทย สปป.ลาว และเวียดนาม ในปัจจุบันบางส่วน ส่วนพลเมืองมีเผ่าฟูนัน เขมร และจาม ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในบริเวณตอนใต้ของกลุ่มแม่น้ำโขง

สมัยเจนละ (พ.ศ. 1078 – 1345) ในระหว่างที่อาณาจักรฟูนัน มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่นั้น มีดินแดนที่เป็นเมืองขึ้นอยู่อาณาจักรหนึ่งซึ่งขอมเรียกว่า อาณาจักรเจนละ ชื่อ “กัมพูชา” เริ่มในยุคนี้เนื่องจากกษัตริย์สมัยเจนละ ชื่อว่า “กัมพู” อาณาจักรเจนละแบ่งดินแดนออกเป็นอาณาจักรย่อยๆ คือ อาณาจักรตอนเหนือชื่อ “กัมพูปุระ” อาณาจักรตอนใต้ชื่อ “วิชัยปุระ” ต่อมากษัตริย์ของกัมพูปุระองค์หนึ่งทำสงครามมีชัยชนะ แล้วส่งกองทัพไปตีอาณาจักรฟูนันได้สำเร็จ จึงรวมเข้ามาอยู่ในอาณาจักรเจนละ

อาณาจักรเจนละเจริญรุ่งเรืองอยู่ระยะหนึ่ง ต่อมาอาณาจักรศรีวิชัยได้แผ่อำนาจเข้าไปในอินโดจีน อาณาจักรเจนละจึงตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรศรีวิชัย

สมัยขอมหรือนครวัด (พ.ศ. 1345 – 1735) เมื่อประมาณ พ.ศ. 1345 กษัตริย์กัมพูปุระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า “พระเจ้าชัยวรมันที่ 2” ครองราชย์อยู่ระหว่าง พ.ศ. 1345 – 1412 ได้รวบรวมอาณาจักรกัมพูปุระ และวิชัยปุระเข้าด้วยกัน ตั้งเป็นอาณาจักรใหม่เรียกว่า “อาณาจักรขอม” พระองค์ได้กู้อิสรภาพของอาณาจักรขอมจากอาณาจักรศรีวิชัยเป็นผลสำเร็จ พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์ที่ตั้งอาณาจักรขอมและมีอำนาจมาก สามารถแผ่กระจายอำนาจออกไปจนทำให้อาณาจักรขอมแผ่ขยายออกไปกว้างขวางกินพื้นที่ถึงหนึ่งในสามของอินโดจีนเป็นระยะเวลาประมาณ 400 ปี ราชวงศ์ของพระเจ้าชัยวรมันที่ 2 ได้ครองอาณาจักรขอมจนถึงปี พ.ศ. 1420 จึงได้ขาดสายลง และได้มีราชวงศ์ใหม่ โดยมีปฐมราชวงศ์ คือ พระเจ้าอินทรวรมันที่ 1 มีราชโอรสเป็นพระเจ้ายโสวรมันที่ 1 ครองราชย์ระหว่างปี พ.ศ. 1432 – 1451 กษัตริย์องค์นี้ได้สร้างราชธานีขึ้นใหม่ที่ นครธมต่อมาได้มีกษัตริย์อีกหลายราชวงศ์ จนถึงพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 ซึ่งครองราชย์อยู่ระหว่างปี พ.ศ. 1655 – 1695 เป็นกษัตริย์ที่มีอำนาจสูงสุดในประวัติศาสตร์ขอม พระองค์ได้ทรงให้สร้างนครวัด และทำสัญญาไมตรีกับจามและจีน

สมัยเป็นเมืองขึ้นของเมียนมาร์และไทย (พ.ศ. 1600 – 2410) อาณาจักรขอมรุ่งโรจน์สูงสุด แล้วก็ค่อยๆ เสื่อมอำนาจลง เนื่องจากถูกเมียนมาร์สมัยพระเจ้าอินรธามังช่อเข้ามารุกรานและยึดเป็นเมืองขึ้น ซึ่งในห้วงเวลาดังกล่าว อาณาจักรขอมยังไม่เข้มแข็งมากนัก ยังพอตั้งตัวได้ใหม่ ในระยะอีกเกือบประมาณร้อยปี ต่อมาจนถึงรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหง มหาราชของไทย ขอมถูกขับไล่ออกจากดินแดนที่เป็นของประเทศไทย ในปัจจุบันได้หมด อำนาจของอาณาจักรขอมได้หมดลงประมาณปี

ภาพที่ 2 นครวัด

ที่มา: <http://www.manager.co.th>

พ.ศ. 1890 นับแต่นั้นมาอาณาจักรสยามก็รุ่งโรจน์ขึ้นแทนที่อาณาจักรขอมในดินแดนสุวรรณภูมิ

สมัยตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส (พ.ศ. 2400 – 2497) อาณาจักรกัมพูชาได้เสื่อมลงเป็นลำดับ จนตกเป็นประเทศราชของไทย ต่อมาฝรั่งเศสได้เข้ามารุกรานและแสวงเมืองขึ้นในอินโดจีน กัมพูชาได้ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสเมื่อปี พ.ศ. 2406 กัมพูชาถูกควบคุมทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ในปี พ.ศ. 2407 รัชกาลสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาราชวังได้ทรงย้ายราชธานีของกัมพูชาจากกรุงอุดงค์มีชัยมาตั้งอยู่ที่กรุงพนมเปญ ต่อมาในปี พ.ศ. 2410 ฝรั่งเศสได้บีบบังคับให้ไทยทำสัญญายินยอมรับรองอำนาจอของฝรั่งเศสใน

ภาพที่ 3 ภาพสลักสมเด็จพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2
ที่มา: <http://www.manager.co.th>

การคุ้มครองอารักขากัมพูชา หลังสงครามมหาเอเชียบูรพาเมื่อปี พ.ศ. 2488 ฝรั่งเศสกับกัมพูชาได้ทำความตกลงเมื่อปี พ.ศ. 2489 ให้กัมพูชาปกครองดินแดนตนเอง โดยรวมอยู่ในสหภาพฝรั่งเศส กัมพูชาได้จัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญเมื่อปี พ.ศ. 2490

เมื่อปี พ.ศ. 2497 ฝรั่งเศสปราศัยในการรบกับเวียดนามที่เมืองเตียนเบียนฟู เป็นเหตุให้ต้องเปิดการประชุม 14 ชาติ ที่เมืองเจนีวา เพื่อนำสันติภาพมาสู่อินโดจีน ความตกลงเจนีวาในครั้งนั้นกำหนดให้ฝรั่งเศสมอบเอกราชแก่เวียดนาม สปป.ลาว และกัมพูชา กัมพูชาจึงได้เป็นเอกราชอย่างสมบูรณ์ โดยมีสมเด็จพระนโรดมสีหนุทรงเป็นกษัตริย์ในช่วงรอยต่อของประวัติศาสตร์ ครั้นถึงปี พ.ศ. 2498 ทรงสละราชสมบัติ แต่ยังคงกุมอำนาจไว้ในฐานะนายกรัฐมนตรี ประมุขของประเทศ และประธานาธิบดี

ในปี พ.ศ. 2513 นายพลลอน นอล ก่อรัฐประหาร สมเด็จพระนโรดมสีหนุ ต้องเสด็จลี้ภัยไปยังปักกิ่ง และได้ร่วมเป็นพันธมิตรกับคอมมิวนิสต์เขมรแดง เมื่อรัฐบาลเขมรแดงยึดอำนาจได้ในปี พ.ศ. 2518 จึงทรงเสด็จกลับคืนสู่พนมเปญ แต่พระองค์กลับถูกพันธมิตรกักตัวไว้ หลังเวียดนามขับไล่รัฐบาลเขมรแดงออกไปในปี พ.ศ. 2522 พระองค์ทรงตั้งตนเป็นประธานาธิบดีพลัดถิ่นของแนวร่วมต่อต้านเวียดนาม ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในประเทศจีนและเกาหลีเหนือ

สงครามในกัมพูชาที่เรียกว่า “สงครามเขมรสามฝ่าย” ได้ยุติลงจนสหประชาชาติเข้าไปช่วยเหลือจัดการเลือกตั้งในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2536 ซึ่งพรรคของสมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ ชนะเลือกตั้ง แต่ทางฝ่ายสมเด็จจุน เซน ไม่ยอมรับ แต่ในที่สุดก็เกิดการประนีประนอมตั้งรัฐบาลร่วมกัน ประเทศกัมพูชาจึงเป็นประเทศแรกในโลกที่มีหนึ่งรัฐบาล แต่มีสองนายกรัฐมนตรี คือ สมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ และ สมเด็จจุน เซน เป็นนายกรัฐมนตรีร่วมกัน ซึ่งปัจจุบันสมเด็จจุน เซน ยังคงเป็นนายกรัฐมนตรีของกัมพูชา^[14]

ภาพที่ 4 พนมเปญ เมืองหลวงของกัมพูชาปัจจุบัน
ที่มา: <http://www.indochinaexplorer.com>

1.1.4 ลักษณะประชากร

ปัจจุบันประเทศกัมพูชามีประชากรถึง 14.4 ล้านคน^[56] ประกอบไปด้วยชนหลายเชื้อชาติ ซึ่งแยกออกได้เป็น เชื้อสายกัมพูชา ร้อยละ 96 มุสลิม ร้อยละ 2.2 เวียดนาม ร้อยละ 0.49 จีน ร้อยละ 0.2 ที่เหลือเป็นชนกลุ่มน้อยหรือชาวเขา รวม 17 เผ่า^[1]

ส่วนในด้านศาสนา มีผู้นับถือศาสนาพุทธเถรวาท ร้อยละ 95 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 3 นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 1.7 นับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ร้อยละ 0.3^[6]

ทั้งนี้โครงสร้างอาชีพหลักของชาวกัมพูชา คือ ภาคเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 70 ภาคบริการประมาณร้อยละ 17 ภาคอุตสาหกรรม โรงงานประมาณร้อยละ 8 และภาคการก่อสร้างประมาณร้อยละ 5 ชาวกัมพูชาประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก พืชที่ปลูกส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าวเจ้า ยางพารา พริกไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะปลูกบริเวณที่ราบภาคกลางรอบทะเลสาบกัมพูชา รองลงมาคือ ประมง โดยบริเวณรอบทะเลสาบกัมพูชาเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่สำคัญที่สุดในภูมิภาค มีการทำป่าไม้บริเวณเขตภูเขาทางภาคเหนือโดยล่องมาตามแม่น้ำโขง อุตสาหกรรมในประเทศเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อม ส่วนใหญ่เป็นโรงสีข้าว และทำรองเท้า^[26]

ปัจจุบันประเทศกัมพูชามีประชากรถึง 14.4 ล้านคน^[56] ประกอบไปด้วยชนหลายเชื้อชาติ ซึ่งแยกออกได้เป็น เชื้อสายกัมพูชา ร้อยละ 96 มุสลิม ร้อยละ 2.2 เวียดนาม ร้อยละ 0.49 จีน ร้อยละ 0.2 ที่เหลือเป็นชนกลุ่มน้อยหรือชาวเขา รวม 17 เผ่า^[1]

ส่วนในด้านศาสนา มีผู้นับถือศาสนาพุทธเถรวาท ร้อยละ 95 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 3 นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 1.7 นับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ร้อยละ 0.3^[6]

1.1.5 ข้อมูลเศรษฐกิจ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ภาวะเศรษฐกิจของกัมพูชาเริ่มดีขึ้นเมื่อสงครามภายในประเทศสงบลง และดำเนินการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยการเปิดการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น สนับสนุนการท่องเที่ยว พัฒนา ศักยภาพการผลิต พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสาธารณูปโภค มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ

ในปัจจุบันเศรษฐกิจกัมพูชามีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2554 และปี พ.ศ. 2555 การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของกัมพูชาเพิ่มสูงถึงร้อยละ 7.1 และร้อยละ 6.5 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าการเจริญเติบโตของ GDP กลุ่มอาเซียนที่มีการเติบโตเฉลี่ยเพียงร้อยละ 5.2 นอกจากนี้นักลงทุนต่างชาติยังให้ความสนใจที่จะเข้าไปลงทุนในกัมพูชาเพิ่มขึ้น เพราะกัมพูชาเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์ การเมืองในปัจจุบันมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ ประกอบกับนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศของรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งให้สิทธิประโยชน์หลายประการแก่โครงการลงทุนจากต่างประเทศ ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ตลอดจนอัตราค่าจ้างแรงงานที่อยู่ในระดับต่ำ ราว 61 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน จึงทำให้ประเทศกัมพูชาเป็นประเทศ เป้าหมายที่ชาวต่างชาติสนใจเข้าไปลงทุนเพิ่มขึ้น ในระหว่างเดือนมกราคม จนถึงกันยายน พ.ศ. 2555 มีการจดทะเบียนธุรกิจใหม่โดยชาวกัมพูชา และต่างชาติทั้งหมด 2,606 แห่ง^[27] คิดเป็นร้อยละ 11.6 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยที่ธุรกิจใหม่นี้ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทเสื้อผ้า การก่อสร้าง และการค้า

กัมพูชาเปิดเสรีทางการตลาดทั้งในส่วนภูมิภาคและระดับโลก
ดั่งเห็นได้จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN)
ซึ่งสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อที่จะให้อาเซียนรวมกันเป็นตลาดเดียว และมีฐานการผลิต
ร่วมกันระหว่างสมาชิกอาเซียน นอกจากนี้กัมพูชายังได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก
ในองค์การระหว่างประเทศที่สำคัญ เช่น องค์การการค้าโลก (World
Trade Organization: WTO) และองค์การแรงงานสากล (International
Labour Organization: ILO)^[27]

การค้าขายในกัมพูชา
ที่มา: <http://region4.prd.go.th>

กัมพูชายังเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น อัญมณีเหล็ก ฟอสเฟต ซิลิคอน ถ่านหิน แมงกานีส น้ำมัน แก๊ส และไม้สัก นอกจากนี้ ยังมีแหล่งประมงน้ำจืดที่สำคัญและใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ บริเวณรอบทะเลสาบโตนเล (Tonle Sap) หรือทะเลสาบเขมร ซึ่งมี ลักษณะทางกายภาพ^[25a] ที่ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางค่อนไปทาง ตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศกัมพูชา ล้อมรอบด้วยจังหวัดเสียมเรียบ จังหวัดพระตะบอง จังหวัดโพธิสัตว์ จังหวัดกัมปงชนัง และจังหวัดกัมปงทม ที่ปลายทะเลสาบด้านตะวันออกเฉียงใต้มีแม่น้ำโตนเลสาบไหลไปบรรจบ กับแม่น้ำโขงและแม่น้ำบาสักที่กรุงพนมเปญ ซึ่งห่างจากปลายทะเลสาบ

สภาพบ้านเรือนในเมืองพนมเปญเมืองหลวงของกัมพูชา
ที่มา: <http://th.wikipedia.org/wiki/%>

100 กิโลเมตร บริเวณนี้กระแส น้ำของแม่น้ำโตนเลสาบจะสลับ ทิศทาง การไหลตามฤดูกาล จนได้ชื่อว่าเป็น “River with Return” ปรากฏการณ์ นี้ส่งผลให้ท้องน้ำโตนเลสาบในช่วงฤดูน้ำหลากขยายวงกว้างไปจนเกิด เป็นแหล่งเก็บน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ และจะค่อย ๆ ระบายออกในช่วง ฤดูแล้ง นอกจากนี้ การไหลสลับทิศทางของแม่น้ำยังช่วยให้เกิดการพัดพา ตะกอนอันอุดมสมบูรณ์มาทับถมเป็นบริเวณกว้างก่อให้เกิดพื้นที่ ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกบริเวณโดยรอบทะเลสาบ

จากธรรมชาติที่สร้างสมมาอย่างยาวนาน โตนเลสาบจึงมีความสำคัญ ในด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการพัฒนาประเทศกัมพูชาดังนี้^[25a]

1. เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญต่อระบบนิเวศ เป็นทะเลสาบน้ำจืดที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ ปลา น้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก มีพันธุ์ปลามากกว่า 200 ชนิด และเป็นแหล่งกำเนิดทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่น ๆ จำนวนมาก เช่น พืชพันธุ์ที่มีมากกว่า 200 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมกว่า 46 สายพันธุ์ และนกอีกกว่า 255 สายพันธุ์ ในจำนวนนี้มีหลายสายพันธุ์เป็นสัตว์ปิก อนุรักษ์ของโลก

2. เป็นแหล่งทรัพยากรประมงที่สำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม โดย เฉพาะปลาน้ำจืดซึ่งเป็นสินค้าอาหารสำคัญอันดับ 2 ของกัมพูชา รองจากข้าว และเป็นแหล่งโปรตีนสำคัญของชาวกัมพูชา ปัจจุบัน กัมพูชา เป็นแหล่งประมงน้ำจืดขนาดใหญ่อันดับ 4 ของโลก รองจากจีน อินเดีย และบังคลาเทศ โดยมีผลผลิตประมงน้ำจืดกว่า 4,000,000 ตันต่อปี (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10-20 ของ GDP) ซึ่งเป็นผลผลิตที่ได้จากโตนเลสาบ ประมาณ 230,000 ตันต่อปี หรือร้อยละ 60 ของผลผลิตประมงน้ำจืด

ทั้งหมดของกัมพูชา กัมพูชามีปลาน้ำจืดอย่างน้อย 300 ชนิด พบใน โตนเลสาบกว่า 200 ชนิด ที่สำคัญ ได้แก่ Perch, Carp, Lungfish และ Smelt สาเหตุที่ทำให้ปลาชุกชุมมาจากการไหลของกระแสน้ำที่มีลักษณะ เฉพาะ และระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเห็นได้จากปลาที่มีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจ เช่น ปลาเตรเรียล (Trey Riel) โตนเลสาบ จึงเป็นแหล่งทรัพยากรประมงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต ของประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง รวมทั้งการดำเนิน กิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ เช่น การแปรรูปผลผลิตประมง (โดยเฉพาะ ปลาร้า และปลากรอบ)

3. เป็นแหล่งเพาะข้าวและพืชเศรษฐกิจสำคัญที่สุดของกัมพูชา พื้นที่เกษตรกรรมของกัมพูชาที่มีอยู่ราว 2.8 ล้านเฮกตาร์ เป็นพื้นที่ปลูก ข้าวถึง 2.3 เฮกตาร์ การปลูกข้าวในกัมพูชาส่วนใหญ่เป็นลักษณะ Rain fed lowland rice ที่มีมากถึงร้อยละ 86 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดของ กัมพูชา ซึ่งให้ผลผลิตค่อนข้างต่ำ เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องชลประทาน และ เทคโนโลยีการผลิต ขณะที่การปลูกข้าวในลักษณะ Deep water หรือ Floating rice ซึ่งทำได้เฉพาะบริเวณโตนเลสาบ และจะทำการเพาะปลูก ในช่วงน้ำล้นมีเพียงร้อยละ 4 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด แต่ให้ผลผลิต ราวร้อยละ 12 ของผลผลิตข้าวทั้งหมด นอกจากข้าวแล้ว ยังมีพืชเศรษฐกิจ สำคัญที่นิยมปลูกรอบบริเวณโตนเลสาบ ได้แก่ ยางพารา และพริกไทย

4. เป็นแหล่งทรัพยากรป่าไม้ ปัจจุบันกัมพูชามีพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 60 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ทรัพยากรป่าไม้มีสภาพค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ทั้งในพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญของกัมพูชา นอกจากป่าไม้บริเวณเทือกเขา ดงรักทางภาคเหนือ และเทือกเขาขั้วทางภาคตะวันตก และพื้นที่ป่าไม้

ทางภาคตะวันออกแล้ว บริเวณพื้นที่น้ำท่วมถึงโตนเลสาบ รวมถึงป่าชายเลน และป่าไม้ในพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณลุ่มน้ำโตนเลสาบก็เป็นพื้นที่ป่าไม้ที่สำคัญ เช่นเดียวกับป่าไม้บริเวณเทือกเขาในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ อย่างไรก็ตาม พื้นที่ป่าไม้ของกัมพูชาได้เริ่มลดลงอย่างน่าเป็นห่วงจากอัตราการตัดไม้ทำลายป่าสูงถึง 300,000 เฮกตาร์ต่อปี เพื่อทำการค้าและนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับหุงต้มในครัวเรือน

5. เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โตนเลสาบจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปชมความสวยงามของทะเลสาบและทัศนียภาพโดยรอบ รวมทั้งวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว นอกจากนี้ โตนเลสาบยังเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ และมีระบบนิเวศน์ที่อุดมสมบูรณ์ อีกทั้งยังมีพันธุ์ไม้ และสัตว์บางชนิดที่พบเห็นได้เฉพาะบริเวณโตนเลสาบเท่านั้น จึงถือเป็นจุดดึงดูดการท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของกัมพูชา

6. เป็นปราการป้องกันน้ำท่วม โตนเลสาบเปรียบเสมือนปราการที่ธรรมชาติสร้างขึ้นเพื่อป้องกันน้ำท่วมในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงตอนใต้ โดยทำหน้าที่ดูดซับและเก็บกักน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก และปล่อยน้ำออกมาในช่วงฤดูแล้ง ทั้งนี้ พื้นที่ลุ่มน้ำโตนเลสาบสามารถดูดซับน้ำได้ประมาณ 46 ล้านลูกบาศก์เมตร ในจำนวนนี้ร้อยละ 62 เป็นน้ำที่ไหลมาจากแม่น้ำโขง ส่วนที่เหลือเป็นน้ำที่ไหลมาจากแม่น้ำโตนเลสาบ

7. เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่เชื่อมจังหวัดต่างๆรอบโตนเลสาบ ผ่านแม่น้ำบาสักไปยังกรุงพนมเปญ

จากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายของระบบนิเวศน์บริเวณโตนเลสาบจึง เป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำ และรากฐานสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชานับตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันที่มีประชากรอาศัยอยู่กว่า 1.2 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10 ของประชากรกัมพูชาทั้งประเทศ ประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวประกอบอาชีพประมงและแปรรูปผลผลิตประมงเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็มีการทำเกษตรกรรม และเก็บของป่าชาย ประเทศกัมพูชานี้นอกจากมีความอุดมสมบูรณ์รอบโตนเลสาบแล้วยังมีทรัพยากรป่าไม้ที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ทางภาคเหนือของประเทศ โดยการลงทุนในปี พ.ศ. 2554 นั้น ได้มีการลงทุนหลายภาคส่วน คิดเป็นด้านเกษตรกรรม ร้อยละ 46.89 อุตสาหกรรมโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าร้อยละ 32 การท่องเที่ยวร้อยละ 5.13 การทำเหมืองแร่ร้อยละ 3.52 และการโทรคมนาคมร้อยละ 0.2

ส่วนในด้านเศรษฐกิจการลงทุนอื่นๆของกัมพูชาสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย ได้หลายงานให้เห็นถึงศักยภาพการพัฒนาและแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของกัมพูชา โดยแยกให้เห็นภาพละเอียดของในแต่ละจังหวัด มีศักยภาพแตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศ ซึ่งความสำคัญทางเศรษฐกิจและสินค้าหรือการบริการที่สำคัญใน แต่ละเมืองสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ความสำคัญทางเศรษฐกิจ และสินค้า/บริการที่สำคัญ ในแต่ละจังหวัดของกัมพูชา

จังหวัด/กรุง	ความสำคัญ	สินค้า/บริการที่สำคัญ
กรุงพนมเปญ	เมืองหลวง	<ul style="list-style-type: none"> - อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องนุ่งห่ม สิ่งทอ และรองเท้า - ศูนย์กระจายสินค้าไปทั่วประเทศ และศูนย์ราชการ
กรุงสีหนุวิลล์	เมืองท่า	<ul style="list-style-type: none"> - ท่าเรือน้ำลึกนานาชาติออกสู่ทั่วโลก ทางทะเลอ่าวไทย - แหล่งอาหารทะเล เช่น กุ้ง ปู หอย - สถานที่ท่องเที่ยวทางทะเล - แหล่งขุดเจาะก๊าซ และน้ำมัน
จังหวัดเสียมเรียบ	เมืองเศรษฐกิจสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - สถานที่ตั้งของนครวัด-นครธม ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก - มีอุตสาหกรรมบริการที่สำคัญ คือ ที่พัก โรงแรมร้านอาหารเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
จังหวัดพระตะบอง	เมืองเศรษฐกิจสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งผลิตข้าว - ผลิตไม้ผล เช่น ส้ม - และพืชไร่ เช่น มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง และงา
จังหวัดเกาะกง	เมืองเศรษฐกิจสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - สินค้าประมง - การท่องเที่ยวทางทะเล
จังหวัดกัมปงจาม	เมืองเศรษฐกิจสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งผลิตยางพารา เกษะ มังคุดทุเรียน และผลไม้อื่น ๆ เช่น มะม่วงหิมพานต์ รวมถึงพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่ว งา

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย (25a)

จากตารางข้างต้น จะเห็นว่ารัฐบาลกัมพูชาได้ดำเนินการอย่างจริงจังโดยดูรายละเอียดที่พัฒนา กรุงและจังหวัดต่างๆได้ดังต่อไปนี้

กรุงพนมเปญ รัฐบาลได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (Phnom Penh Special Economic Zone – PPSEZ) เป็นหนึ่งในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) ที่รัฐบาลสนับสนุน เพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาตั้งฐานการผลิตเพื่อการส่งออก อันจะนำมาซึ่งรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศด้วยการให้สิทธิประโยชน์ นักลงทุนต่างชาติสามารถเช่าที่ดินได้นานถึง 99 ปี และสามารถขอต่ออายุการเช่าใหม่ได้ นอกจากนี้ ยังได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุดเป็นเวลา 9 ปี การยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าวัตถุดิบและเครื่องจักร และการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับสินค้าส่งออกอีกด้วย ซึ่งสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษกัมพูชา (Cambodian Special Economic Zone Board - CSEZB) ทำหน้าที่คอยกำกับควบคุมดูแล คอยอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนในด้านต่างๆ ทั้งมีการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Administration of Special Economic Zone) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการครบวงจร (One Stop Service) ในเรื่องการจดทะเบียนบริษัท การออกใบอนุญาตการลงทุน (Conditional Registration Certificate: CRC) และการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมาย มีระบบสาธารณสุขปลอดภัยขั้นพื้นฐานต่างๆ ครบครัน อาทิ ไฟฟ้า ประปา ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบโทรคมนาคม และท่าเรือสินค้าเทกอง รวมทั้งมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ธนาคาร โรงแรม อพาร์ทเมนท์ และคลินิก

เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญนี้ เป็นโครงการที่พัฒนาขึ้นโดย Japan Cambodia Development Corporation ที่เป็นบริษัทร่วมทุนระหว่าง Zephyr Co., Ltd. ของญี่ปุ่นและ Attwood Investment Group ของกัมพูชา มีเป้าหมายเพื่อดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้าไปตั้งฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่เน้นการใช้แรงงานเป็นหลัก เช่น สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า อาหารแปรรูป เฟอร์นิเจอร์ จักรยาน สินค้าอุปโภคและบริโภคอื่น ๆ ฯลฯ

ส่วนในด้านที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (PPSEZ) นี้ มีความสะดวกในด้านการคมนาคมขนส่ง โดยตั้งอยู่บนทางหลวงหมายเลข 4 ห่างจากสนามบินนานาชาติพนมเปญเพียง 8 กิโลเมตร และห่างจากท่าเรือพนมเปญ 18 กิโลเมตร สามารถใช้เส้นทางรถไฟที่เชื่อมระหว่างกรุงพนมเปญและกรุงสีหนุวิลล์ซึ่งมีท่าเรือน้ำลึก สำหรับขนส่งสินค้าต่อไปยังท่าเรือกรุงเทพฯท่าเรือแหลมฉบังหรือประเทศอื่นๆ ได้สะดวก และการขนส่งสินค้ามายังประเทศไทยสามารถทำได้หลายช่องทาง เช่น การใช้ทางหลวงหมายเลข 5 ที่เชื่อมต่อระหว่างกรุงพนมเปญ-ปอยเปต เข้าสู่ประเทศไทยที่ด่านอำเภอรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว

จังหวัดเสียมเรียบเหมาะสำหรับการลงทุนด้านธุรกิจการท่องเที่ยวมีมรดกโลกอย่างนครวัด-นครธม เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยเป็นหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลกที่ต้องไปดู มีสายการบินบางกอกแอร์เวย์ จากกรุงเทพฯ บินลงสนามบินนานาชาติเสียมเรียบ-อังกอร์ (Siem Reap-Angkor International Airport) ทุกวัน

จังหวัดพระตะบองเหมาะสำหรับการลงทุนด้านการเกษตร สามารถจัดทำระบบการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ หรือการเพาะปลูกพืชที่มีการทำสัญญาซื้อขายผลผลิตล่วงหน้าระหว่างฝ่ายเกษตรกรหรือเจ้าของฟาร์ม (Contract Farming) เนื่องจากมีลักษณะของพื้นที่ที่คล้ายกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรุงสีหนุวิลล์ (Sihanouville) หรือ **กัมปงโสม** (Kampong Som) ซึ่งเป็นเมืองใหญ่อันดับ 4 และเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจตอนใต้ของกัมพูชา ห่างจากกรุงพนมเปญประมาณ 246 กิโลเมตร ทิศเหนือติดกับเกาะกง (Kok Kong) ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดกัมปอต (Kam-Pot) ทิศตะวันตกและทิศใต้ติดกับอ่าวไทย กรุงสีหนุวิลล์เป็นเมืองที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจของกัมพูชาและกำลังทวีบทบาทสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งตอนใต้ของประเทศแล้ว ยังเป็นอีกส่วนหนึ่งของสามเหลี่ยมเศรษฐกิจของกัมพูชา (กรุงพนมเปญ-จังหวัดเสียมเรียบ-กรุงสีหนุวิลล์) ทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นถนน ท่าเรือ ไฟฟ้า ระบบบำบัดน้ำเสีย และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ฯลฯ อย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้ โครงการพัฒนาต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากองค์กรระหว่างประเทศหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (Japan Bank for International Cooperation: JBIC) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) และธนาคารโลก (World Bank) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากรุงสีหนุวิลล์เป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคมขนส่ง

ทางน้ำ ของกัมพูชา เนื่องจากเป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึกทางทะเลเพียงแห่งเดียวของประเทศ ที่สามารถรองรับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศได้มากถึงร้อยละ 70 ของการค้าระหว่างประเทศทั้งหมด ทั้งยังมีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์จากระดับน้ำทะเลชายฝั่งที่มีความลึกมากพอที่จะสามารถรองรับเรือสินค้าและเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ได้ รวมทั้งยังมีหมู่เกาะต่าง ๆ ที่เสมือนเป็นป้อมปราการทางธรรมชาติให้กับท่าเรือสีหนุวิลล์ได้เป็นอย่างดี สินค้าส่วนใหญ่เป็นประเภทน้ำมัน เหล็ก ไม้แปรรูป ข้าว และสินค้าทางการเกษตรอื่นๆ รวมทั้งสินค้าต่างๆ ไป ที่บรรจุในตู้คอนเทนเนอร์ ท่าเรือสีหนุวิลล์มีเส้นทางเดินเรือที่สามารถเชื่อมโยงได้กับหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น ไทย เวียดนาม มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ จีน เกาหลีใต้ บรูไน และฮ่องกง อีกทั้งการใช้ทางหลวงหมายเลข 4 ซึ่งเป็นถนนที่มีสภาพดีที่สุด และเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าสำคัญที่สุดของกัมพูชา สามารถส่งสินค้าไปยังกรุงพนมเปญซึ่งเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าที่สำคัญของประเทศ โดยมีระยะทางจากท่าเรือสีหนุวิลล์ถึงกรุงพนมเปญเพียง 230 กิโลเมตร

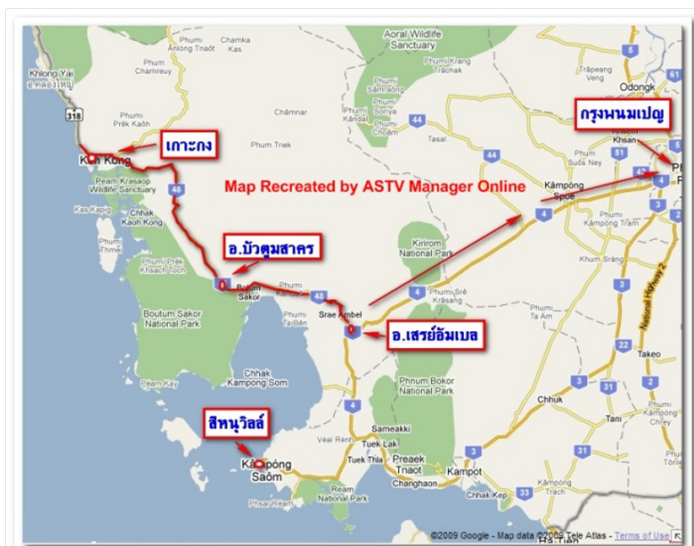
รัฐบาลกัมพูชามีนโยบายส่งเสริมการขนส่งทางทางอากาศ ได้มีการพัฒนาสนามบินสีหนุวิลล์โดยให้เปิดบริการได้อีกครั้งหนึ่ง หลังจากปิดให้บริการ เนื่องจากประสบปัญหาทางการเงิน ทั้งนี้ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว รัฐบาลจึงอนุญาตให้บริษัท Societe Concessionnaire des Aeroport (SCA) ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างนักลงทุนชาวฝรั่งเศสและมาเลเซีย เข้ามาปรับปรุงและบริหารสนามบิน และได้ขยายทางวิ่งให้สามารถรองรับเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ และปรับปรุงระบบการให้บริการภายในสนามบินให้ดีขึ้น

ทั้งนี้สนามบินสีหนุวิลล์ได้เปิดให้บริการเที่ยวบินระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้สนามบินสีหนุวิลล์เป็นสนามบินนานาชาติแห่งที่ 3 ของประเทศ ซึ่งการสนองนโยบายการท่องเที่ยวที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้พยายามผลักดันให้กรุงสีหนุวิลล์กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล เพื่อแข่งขันกับจังหวัดภูเก็ตและเกาะบาหลี โดยชูจุดเด่นในด้านทัศนียภาพของหาดทรายน้อยใหญ่หลายแห่ง อาทิเช่น Sokha Beach และ Victory Beach โดยเฉพาะ Ochheuteal Beach ซึ่งมีทรายละเอียดนุ่ม และน้ำใส รวมทั้งได้มีการส่งเสริมให้มีการลงทุนสร้างโรงแรมในระดับ 5 ดาว สนามกอล์ฟ ร้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งมีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ จึงมีอาหารทะเลสดใหม่ และราคาถูกไว้บริการนักท่องเที่ยวอีกด้วย ส่งผลให้กรุงสีหนุวิลล์เป็นเมืองชายทะเลที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกัมพูชา และมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างชาติและชาวต่างชาตินิยมเดินทางมาเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีสายการบิน PM Air ของกัมพูชาได้เปิดให้บริการเที่ยวบินตรงจากจังหวัดเสียมเรียบมายังกรุงสีหนุวิลล์ 3 เที่ยวบินต่อสัปดาห์ เพื่อสนับสนุนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวให้ได้รับความสะดวกในการเดินทางได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

รัฐบาลกัมพูชาได้พัฒนาธุรกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โดยเริ่มสำรวจแหล่งน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติบริเวณนอกชายฝั่งทะเลของกรุงสีหนุวิลล์มากกว่า 40 ปี แต่ยังไม่พบน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติจำนวนมากพอที่จะขุดเจาะมาใช้ในเชิงพาณิชย์ อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2548 กัมพูชาก็เริ่มมีความหวังว่าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจะกลายเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญในอนาคตเมื่อบริษัท Chevron ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้รับสัมปทานในการสำรวจน้ำมันและ

ก๊าซธรรมชาติใน Block A (เป็นแหล่งน้ำมันนอกชายฝั่ง ห่างจากแผ่นดินใหญ่ของกัมพูชาราว 120 กิโลเมตร) ครอบคลุมพื้นที่ 6,278 ตารางกิโลเมตร ได้ประกาศว่าพบน้ำมันและก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่อย่างน้อย 3 แห่ง ห่างจากชายฝั่งของกรุงสีหนุวิลล์ไม่กี่กิโลเมตร โดยคาดว่าจะมีปริมาณน้ำมันสำรองราว 400 - 500 ล้านบาร์เรล และในขณะนี้รัฐบาลกัมพูชามีแผนจะสร้างระบบท่อส่งน้ำมันความยาว 140 กิโลเมตร จาก Block A เข้าสู่กรุงสีหนุวิลล์ โดยบริษัท Chevron ของสหรัฐอเมริกา บริษัท Mitsui ของญี่ปุ่น และบริษัท LG Electronics ของเกาหลีใต้ อยู่ระหว่างการร่วมศึกษาความเป็นไปได้ในโครงการดังกล่าว ทำให้คาดว่าจะในช่วงอีก 2-3 ปีข้างหน้ากรุงสีหนุวิลล์จะกลายเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมน้ำมันของกัมพูชา^(25a)

ภาพที่ 5 แผนที่ตั้งสีหนุวิลล์

จังหวัดเกาะกง รัฐบาลกัมพูชาสนับสนุนให้สร้างนิคมอุตสาหกรรม NearngKok เป็นโครงการที่เน้นการส่งเสริมการลงทุน จากต่างประเทศ ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ACMECS โดยจะเป็นนิคมอุตสาหกรรม และเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของกัมพูชาที่มีมาตรฐาน และมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วนสมบูรณ์และให้บริการได้ในระดับสากล ขณะเดียวกัน ยังมีความสำคัญในฐานะเป็นโครงการนำร่องเพื่อเป็นแม่แบบ ให้กับนิคมอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่จัดขึ้นตามมาในอนาคต นิคมอุตสาหกรรมนี้มีข้อได้เปรียบหลายประการ ที่สำคัญได้แก่

1. ทำเลที่ตั้ง นิคมอุตสาหกรรม NearngKok ตั้งอยู่ในอำเภอ มณฑลสีมา จังหวัดเกาะกง ครอบคลุมพื้นที่ราว 2,000 ไร่ ห่างจาก จุดผ่านแดนไทย-กัมพูชา (บ้านหาดเล็ก-จามเยียม) ประมาณ 2 กิโลเมตร และห่างจากตัวเมืองจังหวัดเกาะกงราว 4 กิโลเมตร มีเส้นทางหมายเลข 48 จากนิคมอุตสาหกรรมเชื่อมต่อไปยังทางหลวงหมายเลข 4 เพื่อต่อไปยังกรุงพนมเปญและกรุงสีหนุวิลล์ ซึ่งถือเป็นเมืองเศรษฐกิจสำคัญของกัมพูชา ทั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นจุดศูนย์กลาง สามารถเชื่อมต่อไปยังเมืองสำคัญๆ ของไทยและกัมพูชา นอกจากนี้ เกาะกงยังมีพื้นที่ติดกับ ชายฝั่งทะเลและมีท่าเรือขนส่งสินค้าที่สำคัญ ได้แก่ ท่าเรือเกาะกง ที่รัฐบาลมีโครงการปรับปรุงและขยายท่าเรือเพื่อรองรับการขยายตัวของ นิคมอุตสาหกรรมบริเวณโดยรอบ ซึ่งจะเกื้อหนุนให้พัฒนาไปสู่ การเป็นแหล่งผลิตสินค้าแบบครบวงจร ตั้งแต่การผลิตไปจนถึงการส่งออก

2. ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานมีครบครันและได้มาตรฐาน ทั้งที่ดินราคาถูกทำให้น่าลงทุน

3. รัฐบาลส่งเสริม ให้นิคมอุตสาหกรรม NearingKok เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนหลายประการ เช่น การยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบและปัจจัยการผลิต ถึงแม้ว่าสิ่งที่นำลงทุนในหลายๆด้านในกัมพูชา แต่ยังมีอุปสรรค ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย^(25a)สรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาการค้าและการลงทุนระหว่างไทย-กัมพูชา

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไขปัญหา
ระบบการค้าไม่เป็นสากล	ใช้การติดต่อผ่านระบบธนาคาร
ระบบสาธารณูปโภคไม่ได้มาตรฐานและไม่ทั่วถึง	รัฐบาลกัมพูชามุ่งปรับปรุง
มีการหลบเลี่ยงภาษีตามแนวชายแดน	รัฐบาลกัมพูชาต้องเข้มงวดในเรื่องการนำเข้า
การแข่งขันทางการค้าสูง โดยเฉพาะสินค้าจากเวียดนามและจีน	นักลงทุนไทยต้องปรับตัวให้ทันกับการแข่งขันของโลก
ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	รัฐบาลกัมพูชาได้เร่งปรับปรุงตลอดเวลา
ทัศนคติและความหวาดระแวง ทำให้ความสัมพันธ์ไม่ราบรื่นและต่อเนื่อง	รัฐบาลไทยได้พยายามให้ความช่วยเหลือประสานความสัมพันธ์ในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง
ค่าขนส่งสูง ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภคยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้การขนส่งสินค้าใช้เวลานาน และเกิดการชำรุดเสียหายของสินค้าในหลายประเภทได้	รัฐบาลกัมพูชาได้ปรับปรุงเส้นทางหมายเลข 5, 67, 68 และ 48 คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเวลาอันใกล้
การซื้อขายสินค้าไม่นิยมผ่านระบบธนาคาร เนื่องจากค่าบริการสูงและมีความล่าช้า	ควรมีการพิจารณาลดค่าธรรมเนียมการบริการของธนาคารให้สามารถแข่งขันกับเอกชนได้
รัฐบาลกัมพูชาอยู่ระหว่างการออกกฎหมายสำคัญเพื่อควบคุมและตรวจสอบการลงทุน เช่น ลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายการตรวจสอบบัญชีที่อยู่ระหว่างการพัฒนาและปรับปรุง รวมทั้งไม่มีความแน่นอนในการทำสัญญาธุรกิจต่าง ๆ ทั้งกับภาครัฐบาลและเอกชน ทำให้เกิดข้อพิพาทขึ้นได้ในการเข้าไปลงทุน	รัฐบาลกัมพูชาอยู่ระหว่างเสนอตั้งศาลพาณิชย์ (Court of Commercial Enterprises) เพื่อพิจารณาตัดสินคดีเกี่ยวกับกฎหมายหุ้นส่วนบริษัทที่กำหนดนิติสัมพันธ์ รวมถึงข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการทำธุรกิจ และการลงทุน

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไขปัญหา
ขาดแคลนศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริการแก่ผู้ประกอบการที่สนใจ ดำเนินธุรกิจในกลุ่มทิวเขาโดยเฉพาะข้อมูล ขาดการศึกษาวิเคราะห์ด้านสภาพ การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และภาวะการตลาด การค้า เพื่อนำมาเป็นข้อมูล ในการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ	เพิ่มความสะดวกในการติดต่อกับสำนักงานส่งเสริม การค้าไทยในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร
ปัญหาการค้าเนินธุรกิจต้องเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างมาก ทำให้ต้นทุนการค้าเนิน ธุรกิจสูง และหากไม่เสียค่าใช้จ่ายนอกระบบ อาจทำให้ไม่สามารถ ดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกราบรื่น	
ทักษะแรงงานชาวกัมพูชายังมีคุณภาพต่ำ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ และการเรียนรู้ของแรงงานกัมพูชาค่อนข้างล่าช้า จำเป็นต้องนำเข้า แรงงานต่างชาติที่มีความรู้เข้ามาทำงาน ทำให้ต้นทุนการค้าเนินงานสูง	ควรมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเร่งพัฒนา หลักสูตร และจัดระบบการศึกษาอย่างเร่งด่วน
วัตถุดิบและสินค้าขั้นพื้นฐานที่ใช้ในอุตสาหกรรมชั้นกลางและปลายน้ำมี คุณภาพต่ำโดยเฉพาะสินค้าเกษตร ทำให้สินค้าสำเร็จรูปไม่ได้มาตรฐาน ตามที่ตลาดต้องการ	ควรมีการทำความเข้าใจเรื่องเกรดและคุณภาพ สินค้าที่มีมาตรฐาน
การนำเข้าสินค้าของตลาดกัมพูชาจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 10 ในทันที และไม่สามารถขอชดเชยในภายหลังจากการจำหน่ายสินค้า และการปล่อยผ่านสินค้าแต่ละด่านชายแดนไทยเข้าสู่กรุงเทพมหานครผู้นำเข้า จะต้องเสียค่าใช้จ่ายนอกระบบค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระส่งผล ให้ต้นทุนสินค้านำเข้าค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการส่งออก	การขนส่งจากไทยได้เปรียบทุกประเทศ ควรหาทาง ลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ เพื่อชดเชยกับค่าใช้จ่าย อื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายนอกระบบ เป็นต้น
ระบบสาธารณูปโภคและการสื่อสารยังไม่สามารถรองรับต่อการบริโภคได้ ส่งผลให้ค่าบริการไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร โทรคมนาคมต่าง ๆ มีราคา ค่อนข้างสูง	รัฐบาลกัมพูชาอยู่ระหว่างการปรับปรุง โดยเฉพาะ การนำเข้าไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้านจะทำให้ ค่าไฟฟ้าลดลง
นักลงทุนไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และยังขาด ประสบการณ์ในการลงทุนในต่างประเทศ ทำให้นักลงทุนไทยเสียเปรียบ นักลงทุนต่างชาติ เช่น นักลงทุนชาวสิงคโปร์ มาเลเซีย รวมทั้งยังขาด ความร่วมมืออย่างจริงจังในกลุ่มประเทศอาเซียน	รัฐบาลไทยควรให้ความรู้เรื่องภาษาและการค้า ระหว่างประเทศกับผู้ประกอบการอย่างจริงจัง
ปัญหาความเสื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเกิตปัญหาอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ มีผลกระทบต่อการลงทุนของนักธุรกิจไทย	รัฐบาลไทยได้พยายามเชื่อมสัมพันธไมตรีในทุกด้าน เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อคนไทยและสินค้าไทย
ปัญหาเขตแดนไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนของ ทั้งสองประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการลงทุน	รัฐบาลของทั้งสองประเทศควรพยายามประสาน ความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อให้มีการลงทุนในกัมพูชา

ที่มา: สำนักงานส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย^[25a]

เมื่อเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงจึงเกิดปัจจัยบวกจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ทำให้การส่งออกของกัมพูชามีแนวโน้มดีขึ้น ที่สำคัญกัมพูชาได้เริ่มให้การสนับสนุนการลงทุนภาคสาธารณะมากขึ้น เพื่อรองรับเศรษฐกิจที่จะฟื้นตัวภายในอนาคต อาทิ การสร้างถนน โรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ โรงไฟฟ้าถ่านหิน สร้างท่าอากาศยาน การบริหารจัดการระบบรถไฟ เป็นต้น

ด้านสินค้าส่งออกที่สำคัญของกัมพูชา ได้แก่ เสื้อผ้า ติบुक ยาง ข้าว ปลา ยาสูบ และรองเท้า ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม บุหรี่ ทอง อุปกรณ์ก่อสร้าง เครื่องจักร รถจักรยานยนต์ ผลิตภัณฑ์ยา^{[13][17]}

1.1.6 ข้อมูลการเมืองการปกครอง

ประเทศกัมพูชามีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารประเทศ เป็นการปกครองที่มีรูปแบบรัฐเดี่ยว

กษัตริย์องค์ปัจจุบันของกัมพูชา คือ “พระบาทสมเด็จพระบรมนาถ นโรดมสีหมุนี” (His Majesty King Preah Bat Samdech Preah Boromneath Norodom Sihamoni) ขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2547

ภาพที่ 6 พระบาทสมเด็จพระบรมนาถนโรดมสีหมุนี
ที่มา: <http://www.asean-info.com>

ตามโครงสร้างการปกครองของประเทศกัมพูชาได้กำหนดใน
กฤษฎีกา เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2552 ให้มีการแบ่งเขตปกครอง
เป็น 1 ราชธานี (พนมเปญ) และ 23 จังหวัด ได้แก่ กรแจะ เกาะกง กันดาล
กำปงจาม กำปงชนัง กำปงธม กำปงสะปือ กัมปอต ตาแก้ว รัตนคีรี
พระวิหาร พระตะบอง โพธิสัต บันเตียเมียนเจย ไพรแวง มณฑลคีรี
สตึงแตรง สวายเรียง เสียมราฐ อุดรมีชัย ไพลิน แกบ และพระสีหนุ
ซึ่งแต่ละจังหวัดมีศูนย์กลางการปกครอง เรียกว่า “กรุง” (อำเภอเมือง)

นอกจากนั้น ยังมีเมืองสำคัญที่มีฐานะเป็นกรุงอีก 3 แห่ง คือ
กรุงปอยเปต (จังหวัดบันเตียเมียนเจย) กรุงบาวัด (จังหวัดสวายเรียง)
และกรุงสวง (จังหวัดกำปงจาม) แต่ละจังหวัดหรือกรุงปกครองโดยผู้ว่า
ราชการจังหวัด และรองผู้ว่าราชการจังหวัดอีก 7 – 9 คน ซึ่งได้รับการ
แต่งตั้งตามวาระของรัฐบาล โดยจังหวัดแบ่งเขตการปกครองย่อยเป็น
อำเภอ (สะร็อก) และตำบล (คัม) ขณะที่กรุงแบ่งเขตการปกครองย่อย
เป็นคานและสังกัด นอกจากนี้ในหมู่บ้านจะแบ่งออกเป็นชุมชนย่อยอีก
เรียกว่า “ภูมิ”

โดยในปัจจุบันประเทศกัมพูชามีการกระจายอำนาจแบ่งเขต
การปกครองออกเป็น 20 จังหวัด (เขต : Provinces; Khet) และ
4 เทศบาล (กรุง: Municipalities; Krung)^[10]

ภาพที่ 7 ป้ายเชิญชวนเลือกตั้งในกัมพูชา
ที่มา: <http://transbordernews.in.th/home/?p=2672>

1.1.7 ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม

ประเทศกัมพูชาเป็นดินแดนที่เก็บอารยธรรมบนแผ่นดินไว้มากมายอย่างความใหญ่โตมหึมาของนครวัดนครธม จึงไม่แปลกที่มีประชากรนับถือศาสนาพุทธกว่าร้อยละ 95 แต่ประชาชนยังมีความเชื่อตามชาวเขมรโบราณที่มีความเชื่อในอำนาจเร้นลับที่มีอยู่กับธรรมชาติ (Animism) เมื่อชาวบ้านมีปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างถิ่นก็อาจได้รับอิทธิพลจากความเชื่ออื่นๆ เพิ่มขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องละทิ้งความเชื่อดั้งเดิมซึ่งในเงื่อนไขของเวลาและสถานที่ต่างกัน ชาวกัมพูชาได้รับเอาความเชื่อทางศาสนาและลัทธิต่างแดนมากมายที่สำคัญ คือ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ลัทธิขงจื้อ และลัทธิเต๋า

สังคมกัมพูชาจึงเป็นสังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรมที่คล้ายกับสังคมไทย มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลัก ทำให้ประเพณีปฏิบัติต่างๆ

ของประชาชนชาวกัมพูชาสอดคล้องใกล้เคียงกับไทยเป็นอย่างมาก โดยผู้สูงอายุจะเข้าวัดฟังธรรมเมื่อมีงานบุญตามประเพณี ประชาชนหนุ่มสาว และเด็กจะร่วมแรงช่วยเหลือจัดการงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ จะมีงานบุญประเพณีที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาตามจักรคติเช่นเดียวกับไทย เป็นวันหยุดราชการ ได้แก่ วันมาฆบูชา วันปีใหม่เขมร (Khmer New Year) ซึ่งตรงกับวันสงกรานต์จะหยุดราชการในวันที่ 14 – 16 เมษายน ของทุกปี วันวิสาขบูชา วันสารทเขมร ซึ่งตรงกับวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 เรียกว่า งานวันปรอจุมเบน (Pchum Benday) โดยจะเป็นวันหยุดราชการ 3 วัน ตั้งแต่วันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 จนถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 และงานวันลอยกระทง (Water Festival) เรียกว่า งานบุญอมตูก ฯลฯ

หากจะกล่าวโดยภาพรวมแล้ว ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม และประเพณีของกัมพูชาและไทยจะใกล้เคียงกันในทุกเรื่อง รวมทั้งภาษาล้อคำ พยัญชนะ สระ ตัวอักษร คำศัพท์ต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมามีได้ถูกหยิบยืมแลกเปลี่ยนใช้สับเนื่องกันมา

ที่มา: <http://divivu.com>

1.1.8 โครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณสุขป๊อค

กัมพูชายังขาดแคลนระบบสาธารณสุขพื้นฐาน และยังต้องได้รับการพัฒนาอีกมากปัจจุบันรัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญกับการเร่งพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อให้พร้อมรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ ปัจจุบันสภาพโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณสุขป๊อคของกัมพูชาสรุปได้ดังนี้^[27]

การคมนาคมทางบก

จุดผ่านแดนถาวรทางบกมี 3 จุดสำคัญ คือ ด้านบาเว็ทตรงข้ามกับด้านหมกบายของเวียดนาม ด้านปอยเปตตรงข้ามด้านคลองลึก อำเภอรัญประเทศของไทย และด้านจำเียนตรงข้ามกับด้านบ้านหาดเล็ก จังหวัดตราดของไทย

การเดินทางในกัมพูชา
ที่มา: <http://www.npc-se.co.th>

การคมนาคมโดยทางถนน

ถนนในกัมพูชามีความยาวรวมกัน 14,790 กิโลเมตร แต่ถนนที่อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้งานได้ดีมีเพียง 2,600 กิโลเมตร เส้นทางสำคัญได้แก่

1. เส้นทางหมายเลข 1 กรุงพนมเปญ-บาเวีท (ชายแดนเวียดนาม) ระยะทาง 165 กิโลเมตร และจากบาเวีทไปถึงโฮจิมินท์ของเวียดนามอีกประมาณ 68 กิโลเมตร
2. เส้นทางหมายเลข 4 กรุงพนมเปญ จังหวัดพระสีหนุ (กัมปงโสม) ระยะทาง 246 กิโลเมตร
3. เส้นทางหมายเลข 5 กรุงพนมเปญ-ปอยเปต ระยะทาง 402 กิโลเมตร
4. เส้นทางหมายเลข 6 เสียมราฐ-ศรีโสภณ ระยะทาง 106 กิโลเมตร

ที่มา: <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=533871>

การคมนาคมโดยทางรถไฟ

กัมพูชามีเส้นทางรถไฟที่สำคัญ 2 สาย คือ กรุงพนมเปญ-ศรีโสภณ และกรุงพนมเปญ-กำปงโสม มีความยาวรวมทั้งสิ้น 702 กิโลเมตร

การคมนาคมทางอากาศ

กัมพูชามีสนามบินพาณิชย์ทางเดี่ยว (Single Runway) ที่ได้มาตรฐานสากลและเปิดให้เครื่องบินพาณิชย์ที่บินเป็นประจำและเครื่องบินเหมาลำระหว่างประเทศลงจอดได้ 2 แห่ง คือ สนามบินนานาชาติพนมเปญหรือสนามบินโปเชนตง และสนามบินนานาชาติเสียมราฐ ซึ่งองค์การยูเนสโก (ผู้ให้ทุนในการอนุรักษ์นครวัด นครธม ได้กำหนดให้สนามบินรองรับเครื่องบินได้ไม่เกินขนาดโบอิง 757 (200 ที่นั่ง)^[27]

ที่มา: <http://magictavelblog.com>

การคมนาคมทางน้ำ

กัมพูชามีท่าเรือนานาชาติที่สำคัญ 3 แห่ง คือ ท่าเรือนานาชาติสีหนุวิลล์ ซึ่งถือว่าเป็นท่าเรือน้ำลึกที่ใหญ่ที่สุดและทันสมัยที่สุด โดยท่าเรือแห่งนี้อยู่ในจังหวัดพระสีหนุทางตอนใต้ของประเทศห่างจากกรุงพนมเปญ 226 กิโลเมตร (ทางหลวงหมายเลข 4) ท่าเรือนานาชาติพนมเปญ ซึ่งอยู่ลึกเข้ามาจากปากแม่น้ำโขงบริเวณชายฝั่งทะเลจีนใต้ของประเทศเวียดนามประมาณ 330 กิโลเมตร โดยเป็นท่าเรือที่ไม่สามารถรองรับเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ได้ และท่าเรือเอกชนชื่อท่าเรือออกญาอมง (Oknha Mong Port) ซึ่งตั้งอยู่ติดอ่าวไทยในเขตจังหวัดเกาะกงเหนือขึ้นมาจากท่าเรือสีหนุวิลล์ประมาณ 40 กิโลเมตร หรือประมาณ 180 กิโลเมตรจากกรุงพนมเปญ

ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน

เช่น ระบบประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต กัมพูชามีระบบไฟฟ้าและประปาที่ได้มาตรฐานในการใช้อุปโภคทั่วไปและการใช้ในอุตสาหกรรม มีผู้ให้บริการโทรศัพท์พื้นฐาน 3 ราย ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ 6 ราย ในส่วนของระบบอินเทอร์เน็ตของกัมพูชานั้น มีโครงสร้างพื้นฐานทางอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี เพราะได้รับการสนับสนุนเงินทุนเพื่อพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยรัฐบาลเยอรมันและ JBIC (Japan Bank for International Cooperation) โดยการวางสายไฟเบอร์ออฟติก (Optical Fiber) จากปอยเปต (ติดชายแดนไทย) ไปจนถึงบาเวีท (ติดชายแดนเวียดนาม) แต่ทั้งนี้อัตราค่าบริการอินเทอร์เน็ตยังค่อนข้างสูง จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2551 มีให้บริการ 9 ราย ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตในกัมพูชาประมาณ 15,950 ราย^[23]

1.1.9 ระบบสาธารณสุข

หลังจากเป็นอิสระในปี พ.ศ. 2496 ระบบสุขภาพในประเทศกัมพูชามีพัฒนาการที่ต่อเนื่องมาหลายช่วงเวลา แต่อาจกล่าวได้ว่าประเทศกัมพูชาได้เริ่มต้นปฏิรูประบบสาธารณสุขอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ. 2534 ภายใต้โครงการสร้างความเข้มแข็งให้ระบบสาธารณสุข (Strengthening Health Systems Project) โดยมีองค์การอนามัยโลก (WHO) เป็นแม่ข่ายหลัก เริ่มต้นโครงการระยะแรกในปี พ.ศ. 2534 – 2537 ระยะที่สองในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2540 และระยะที่สามในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2543 ภายใต้โครงการดังกล่าวได้วางแผนการให้มีสถานบริการทางการแพทย์ (Clinic) ประจำทุกตำบล และมีโรงพยาบาลประจำตัวอำเภอ แต่ปัญหาของการดำเนินโครงการในช่วงแรกๆ คือ บุคลากรทางการแพทย์ขาดทักษะด้านวิชาชีพ ขณะที่อุปกรณ์ทางการแพทย์ ยารักษาโรค และเครื่องมือในการผ่าตัดฉุกเฉินก็มีความขาดแคลน

เมื่อมีการรณรงค์ปฏิรูประบบสาธารณสุข รัฐบาลกัมพูชาก็ได้จัดตั้งกระทรวงสาธารณสุข (MOH) ขึ้นในปี พ.ศ. 2536 และเริ่มจัดทำระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขของประเทศภายใต้แผนสุขภาพปี พ.ศ. 2536 โดยกระทรวงสาธารณสุขกัมพูชาได้รับการสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลกในการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์บริการสาธารณสุขและโรงพยาบาลตามหัวเมือง มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมประชากร 100,000 ถึง 200,000 คน อย่างไรก็ตาม ประชาชนกัมพูชาส่วนใหญ่ยังคงนิยมการรักษาตามคติความเชื่อแบบดั้งเดิม และใช้ยาแผนโบราณ โดยมีครูเขมร พ่อหมอหรือแม่หมอ เป็นผู้ทำหน้าที่รักษาโรค^[26]

ส่วนในปัจจุบันมีจุดมุ่งหมายตามแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพของประเทศ ปี พ.ศ. 2551 – 2558 (The Health Sector Strategic Plan 2008 – 2015) คือ การพัฒนาบริการสุขภาพด้านงบประมาณและบุคลากร เพื่อประชาชนกัมพูชาจะได้รับบริการด้านสุขภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมตามแผนสุขภาพเชิงกลยุทธ์ที่มุ่งเน้น 3 โปรแกรมสุขภาพ ได้แก่ ภาวะเจริญพันธุ์ มารดาและทารกแรกเกิด รวมถึงสุขภาพเด็กและโรคติดต่อ โดยรัฐบาลกัมพูชากำหนดกรอบยุทธศาสตร์ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ พ.ศ. 2551 – 2558 (The Strategic Framework for Health Financing 2008 – 2015) ไว้ เพื่อจัดอุปสรรคทางการเงินและด้านอื่นๆ ในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ เพื่อเป็นเค้าโครงสำหรับการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้แก่ประชาชนในระยะยาวต่อไป^[57]

นอกจากนั้น รัฐบาลกัมพูชายังได้จัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแรงงาน พ.ศ. 2549 – 2558 (The Health Workforce Development Plan 2006 – 2015) โดยแผนฯ ดังกล่าวให้ความสำคัญกับการรักษาพยาบาลของผู้ใช้แรงงานและการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยที่ภารกิจหลักของกระทรวงสาธารณสุขกัมพูชา ปัจจุบันคือการดูแลด้านสุขภาพรอบด้านและสร้างเสริมสุขภาพที่ดี และให้ประชาชนได้รับบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมด้วยบริการที่มีคุณภาพเพื่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนชาวกัมพูชา

สรุปสถานบริการทางการแพทย์ในกัมพูชา ปัจจุบันแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. **หน่วยปฏิบัติการประจำตำบล** (Operational District – OD) เป็นสถานบริการทางการแพทย์ที่ให้บริการประชาชนในระดับตำบล มีจำนวนทั้งสิ้น 77 แห่งทั่วประเทศ

2. **โรงพยาบาลชุมชน** (Referral Hospital) มีขอบเขตความรับผิดชอบครอบคลุมประชากรประมาณ 100,000 - 200,000 คน มีจำนวนทั้งสิ้น 74 แห่งทั่วประเทศ

3. **ศูนย์อนามัย** (Health Center) มีขอบเขตความรับผิดชอบครอบคลุมประมาณ 8,000 - 12,000 คน มีจำนวนทั้งสิ้น 957 แห่งทั่วประเทศ

4. **สถานีอนามัย** (Health Post) มีจำนวน 95 แห่งทั่วประเทศ

1.1.10 ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน

ระบบการศึกษาของประเทศกัมพูชา ประกอบด้วย การศึกษาในระดับอนุบาล ซึ่งจะเริ่มรับนักเรียนเข้าศึกษาตั้งแต่อายุ 3 – 5 ปี แต่การศึกษาในระดับนี้พบว่ามีเฉพาะบางพื้นที่เท่านั้น การศึกษาในระดับประถมศึกษาจำนวน 6 ปี (เทียบเท่า Grade 1 – 6) การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เทียบเท่า Grade 7 – 9) และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เทียบเท่า Grade 10 – 12) ในสมัยก่อนหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัยโดยใช้ข้อสอบเข้าที่แต่ละมหาวิทยาลัยจัดขึ้นเอง แต่ในปัจจุบันจะมีการสอบมาตรฐานเพื่อรับใบประกาศนียบัตรที่เรียกว่า “Bac Dup” ซึ่งได้นำมาใช้เป็นระบบกลางในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ยังมีการศึกษานอกระบบสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งเน้นการเรียนการสอนเพื่อให้อ่านออกเขียนได้ ระบบการศึกษาของกัมพูชาจะเน้นการอ่านออกเขียนได้ขั้นพื้นฐาน เนื่องจากโรงเรียนโดยส่วนใหญ่ มักขาดแคลนอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ยกตัวอย่างเช่น ในบางชั้นเรียน นักเรียนไม่มีหนังสือ สมุดจด หรือแม้แต่ปากกาในการเรียน ดังนั้นวิธีการเรียนการสอนที่นิยมมากที่สุดของกัมพูชา จึงเป็นแบบ “Chalk and Talk” หรือการเขียนบนกระดานแล้วสอนแก่ผู้เรียนเลย

ในด้านการจัดการศึกษาโดยภาคเอกชนพบว่า เริ่มได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา สถานศึกษาเอกชนสามารถพบได้ทั่วไปในทุกระดับการศึกษาโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป แต่ด้วยการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของสถานศึกษาเอกชนในระยะเวลาที่ผ่านมา ทำให้เป็นการยากสำหรับรัฐบาลในการเข้าไปตรวจสอบเพื่อสร้างมาตรฐานของโรงเรียนเอกชนต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับในระบบการศึกษากัมพูชา

แนวทางพัฒนาการศึกษาของกัมพูชา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2539 – 2543) ของกัมพูชาได้กำหนดแนวทางกว้างๆ ในเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ การให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมโดยทั่วกัน การยกระดับคุณภาพด้านการศึกษา และการปรับปรุงการวางแผนบริหารจัดการด้านการศึกษาให้เข้มแข็งมากขึ้น โดยมีแผนการลงทุนด้านการศึกษารองรับในช่วงปี พ.ศ.2538 – 2543 จากการปรึกษาหารือกับองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในระดับหนึ่ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2

(พ.ศ. 2544 – 2548) เป็นการสานต่อแนวทางการพัฒนาการศึกษาที่เน้นถึงระดับแผนปฏิบัติการมากขึ้นแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติในการขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ประกอบด้วย แผนระยะสั้น พ.ศ. 2544 – 2545 แผนระยะปานกลาง พ.ศ. 2547 – 2551 และ แผนระยะยาว พ.ศ. 2546 – 2558 ทั้งนี้ที่ผ่านมาก็มุ่งหาได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา พ.ศ. 2547 – 2551 (Educational Strategic Plan 2004 – 2008) หรือที่เรียกโดยย่อว่า ESP 2004/08 แผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาดังกล่าวมีเป้าหมายระยะยาวในการทำให้เด็กและเยาวชนชาวกัมพูชาทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงทุกระดับ สถานะทางเศรษฐกิจ ทุกเพศ ทุกพื้นที่ ทุกเชื้อชาติ แม้แต่ผู้พิการทางร่างกาย เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของประเทศ และความผูกพันที่รัฐบาลมีต่อสัญญาที่ทำกับสหประชาชาติในเรื่องสิทธิเด็ก (U.N. Convention on the Rights of the Child)

- แผนระยะยาว พ.ศ. 2546 – 2558 และแผนระยะกลาง พ.ศ. 2547 – 2551 เป็นการปรับปรุงจากแผนระยะสั้น พ.ศ. 2544 – 2545 ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์ในการลดภาวะความยากจน (Poverty Reduction Strategic Plan: PRSP) เมื่อปี พ.ศ. 2545 เป็นฐาน โดยให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและเศรษฐกิจระดับมหภาคในช่วง 10 – 15 ปีข้างหน้าของกัมพูชา ร่วมกับแนวทางการประชุมการศึกษาโลก (World Education Forum) และเป้าหมายการพัฒนาในสหัสวรรษ 2000 (Millennium Development Goals) ซึ่งเน้นการศึกษาสำหรับทุกคน (Education for All)

- แผนระยะยาว พ.ศ. 2546 – 2558 ได้กำหนดให้กัมพูชาบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้ภายในปี พ.ศ. 2558 อันได้แก่
 - 1) การเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มสูงขึ้นเป็น 3.8 ล้านคน
 - 2) การเพิ่มชั่วโมงการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
 - 3) การเพิ่มห้องเรียนและสถานที่เรียนในพื้นที่ขาดแคลน
 - 4) การเพิ่มปริมาณและคุณภาพครูและการฝึกหัดครู โดยเน้นสำหรับระดับมัธยมศึกษามากขึ้นปีละประมาณ 10,000 คน ด้วยอัตราเงินเดือนเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 3 – 5 ต่อปี^{[13][33]}

ที่มา: <http://www.dlfeschool.in.th>

1.1.11 ระบบกฎหมาย

วิวัฒนาการของกฎหมายและระบบงานยุติธรรมในประเทศกัมพูชา

กฎหมายในประเทศกัมพูชาเป็นผลพวงมาจากประวัติศาสตร์อันยาวนานในเรื่องอิทธิพลทางศาสนาและการเมือง ในอดีตประเทศกัมพูชาใช้ระบบกฎหมายซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากจารีตประเพณีของศาสนาพุทธและลัทธิขอม ต่อมาภายหลังระบบกฎหมายดังกล่าวได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเป็นระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) หรือระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรตามแบบของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นผู้ครอบครองอาณานิคมของประเทศกัมพูชาในขณะนั้น หลังจากได้รับอิสรภาพจากประเทศฝรั่งเศส ระบบกฎหมายของประเทศกัมพูชาได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์ (The Communist Party of Kampuchea – CPK) ในช่วงปี พ.ศ. 2518 – 2522 พรรค CPK (เขมรแดง) ได้ทำการล้มล้างระบบและสถาบันกฎหมายทั้งหมดของประเทศ และเปลี่ยนไปใช้ระบบกฎหมายแบบเผด็จการแทน นอกจากนี้ พรรค CPK ยังได้ทำการกวาดล้างและประหารชีวิตนักกฎหมายและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขากฎหมายให้หมดไปจากประเทศกัมพูชา ก่อให้เกิดสภาวะทางกฎหมายที่เรียกว่า “สุญญากาศทางกฎหมาย (Legal Vacuum)” นอกจากนี้ยังมีรายงานว่าในช่วงเวลาดังกล่าวมีนักกฎหมายเหลืออยู่ในประเทศกัมพูชาเพียง 10 คน ในจำนวนนั้นประกอบด้วยผู้พิพากษา 5 ท่าน

ภายหลังจากปี พ.ศ. 2522 ประเทศเวียดนามได้เข้ามามีอิทธิพลในประเทศกัมพูชาและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายอีกครั้ง โดยใช้ต้นแบบจากระบบกฎหมายเวียดนาม ต่อมาในภายหลังสหประชาชาติ

ได้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือประเทศกัมพูชาในช่วงปี พ.ศ. 2534 – 2536 โดยจัดตั้งองค์การบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา (UNTAC) The United Nations Transnational Authority in Cambodia เพื่อเข้ามาปฏิรูประบบกฎหมาย ซึ่งรวมไปถึงการออกกฎหมายใหม่ อีกหลายฉบับ รวมถึงรัฐธรรมนูญประเทศกัมพูชาในปี พ.ศ. 2536 กฎหมาย กัมพูชาปัจจุบันจึงเป็นการผสมผสานระหว่างจารีตประเพณีของประเทศ กัมพูชา ระบบกฎหมายฝรั่งเศส และระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่ประเทศตะวันตกหลายๆ ประเทศ เข้ามาบูรณะระบบกฎหมายของประเทศกัมพูชาหลังสงครามในประเทศสงบ

ปัจจุบันระบบกฎหมายของกัมพูชา กฎหมายแพ่งมีลักษณะ ผสมผสานกับข้อปฏิบัติที่ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศสที่ได้จากองค์การบริหาร ชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา (UNTAC) พระราชกฤษฎีกา พระราชบัญญัติ ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายลัทธิคอมมิวนิสต์และโดย ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เพิ่มขึ้น

กฎหมายระหว่างประเทศ ถือว่าเป็นบ่อเกิดของกฎหมายกัมพูชา ตามคำตัดสินของสภารัฐธรรมนูญ (Constitutional Council) ตามมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญกัมพูชา สนธิสัญญาระหว่างประเทศทั้งหมด สามารถ ถือได้ว่าเป็นกฎหมายกัมพูชาเมื่อผ่านความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร (National Assembly) วุฒิสภา (Senate) และผ่านการลงพระปรมาภิไธย และการอนุมัติจากพระมหากษัตริย์ (Signature and Ratification by the King) ถึงแม้กฎหมายระหว่างประเทศโดยทั่วไปจะถือว่าเป็นกฎหมาย กัมพูชาก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลและพระมหากษัตริย์ แต่สำหรับเรื่องสิทธิมนุษยชนในมาตรา 31 ของรัฐธรรมนูญกัมพูชา

ได้ให้การรับรองหลักสิทธิมนุษยชนตามที่ปรากฏในกฎบัตรสหประชาชาติ (United Nations Charter) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration on Human Rights) และสนธิสัญญาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สิทธิสตรี และสิทธิเด็ก เข้ามามีผลเป็นกฎหมายภายในประเทศกัมพูชาโดยทันที^[47]

ระบบศาล

ณ ปัจจุบัน ระบบศาลของประเทศกัมพูชาประกอบไปด้วยศาลฎีกา (Supreme Court) ศาลอุทธรณ์ (Appellate Court) ศาลจังหวัด (Provincial/Municipal Courts) ศาลทหาร (Military Court) และศาลที่มีชื่อว่า “Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (ECCC)” ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาคดีอาชญากรรมร้ายแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสงครามภายใต้ระบอบเขมรแดง

ศาลฎีกา จะพิจารณาคดีข้อกฎหมายในคดีที่คู่ความฎีกาขึ้นมาจากศาลอุทธรณ์ ในศาลฎีกามีการจำแนกแผนกเป็นแผนกแพ่งและสังคม (Civil and Social Chamber) และแผนกออาญา (Penal Chamber) โดยที่แผนกแพ่งและสังคมจะพิจารณาคดีแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายครอบครัว คดีแรงงานและคดีปกครอง ส่วนแผนกออาญาจะพิจารณาคดีอาญาเพียงอย่างเดียว

ศาลอุทธรณ์ จะพิจารณาบรรดาคดีที่ทั้งปวงที่อุทธรณ์ขึ้นมาจากศาลชั้นต้น (ซึ่งรวมถึงศาลทหารด้วย) ศาลอุทธรณ์พิจารณาคดีความทั้งในข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง

ศาลชั้นต้น ประกอบด้วย ศาลจังหวัด (Provincial Court) ศาลทหาร (Military Court) ซึ่งศาลจังหวัดจะประกอบไปด้วยศาลจังหวัดแผนกแพ่ง และศาลจังหวัดแผนกอาญา ศาลทหารมีเขตอำนาจศาลเหนือคดีที่เป็นความผิดทางทหารเท่านั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎระเบียบของกองกำลังทางทหารหรือการก่อความเสียหายแก่ทรัพย์สินทางทหาร นอกจากนี้ในประเทศกัมพูชายังไม่มีการจัดตั้งศาลแพ่งและศาลแรงงาน

สภารัฐธรรมนูญ (Constitutional Council) มีหน้าที่สนับสนุนให้ประชาชนเคารพสิทธิในรัฐธรรมนูญ ตีความรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังมีหน้าที่รับข้อพิพาทและออกคำตัดสินในข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งวุฒิสมาชิกและการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สภาสูงแห่งผู้มีอำนาจทางการปกครอง (Supreme Council of Magistracy – SCM) เป็นหน่วยงานเพื่อธำรงไว้ซึ่งอิสรภาพและการดำเนินงานอย่างถูกต้องของตุลาการในประเทศกัมพูชา หน้าที่หลักของหน่วยงานนี้คือ นำเสนอเรื่องทูลเกล้าฯพระมหากษัตริย์เพื่อที่จะแต่งตั้งโยกย้าย ปลด หรือเลื่อนตำแหน่งแก่ข้าราชการตุลาการในทุกชั้นศาล และลงโทษทางวินัยแก่ตุลาการที่กระทำความผิด^[11]

ภาพที่ 8 Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (ECCC)
ที่มา: <http://www2.manager.co.th>

1.1.12 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชา

ไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับกัมพูชามาตั้งแต่วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2493 ทั้งสองประเทศมีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา และรูปแบบการดำรงชีวิตของประชาชนที่คล้ายคลึงกัน มีความสัมพันธ์ในระดับประชาชน โดยเฉพาะประชาชนบริเวณแนวชายแดนที่ใกล้ชิด และมีการแลกเปลี่ยนทางการค้าปริมาณมาก

ไทยและกัมพูชามีความร่วมมือกันในหลายด้าน เช่น มีคณะกรรมการการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-กัมพูชา (Joint Commission on Bilateral Cooperation – JC) ซึ่งเป็นเวทีสำหรับการเจรจาและตกลงเกี่ยวกับความร่วมมือในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ

สังคม วัฒนธรรม การศึกษา การท่องเที่ยว ฯลฯ โดยได้มีการประชุมครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2538 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา และครั้งล่าสุดคือการประชุม JC ครั้งที่ 7 ณ เมืองเสียมราฐ เมื่อวันที่ 3 - 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ทั้งนี้ ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม JC ครั้งที่ 8 ในปี พ.ศ. 2555

นอกจากนี้ ยังมีกลไกความร่วมมือด้านการทหารสองประเทศ โดยตั้งคณะกรรมการทั่วไปชายแดนไทย-กัมพูชา (General Border Committee - GBC) ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของทั้งสองประเทศเป็นประธานและคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-กัมพูชา (Regional Border Committee - RBC) ซึ่งมีแม่ทัพทหารแต่ละภูมิภาคของทั้งสองฝ่ายเป็นประธาน

ในด้านการค้าร่วมระหว่างไทยกัมพูชาปี พ.ศ. 2554 มีมูลค่า 93,152.09 ล้านบาท (3,081.35 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี พ.ศ. 2553 ร้อยละ 14.82 จำแนกเป็นมูลค่าการส่งออก 87,779.7 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.2 มูลค่าการนำเข้า 5,372.39 ล้านบาท ลดลงร้อยละ 21.8 โดยไทยได้เปรียบดุลการค้า 82,407.31 ล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปกัมพูชา ได้แก่ น้ำมันสำเร็จรูป น้ำตาลทราย มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่องดื่ม เครื่องจักรกล และผลิตภัณฑ์รักษาผิว ปูนซีเมนต์ ผลิตภัณฑ์ยาง เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกล และส่วนประกอบของเครื่องจักรกล เหล็ก เหล็กกล้า ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญจากกัมพูชา ได้แก่ เหล็ก เหล็กกล้า ผลิตภัณฑ์โลหะอื่นๆ เศษโลหะ ผลิตภัณฑ์ผักผลไม้ และของปรุงแต่งที่ทำจากผักผลไม้ เสื้อผ้าสำเร็จรูป พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช เยื่อกระดาษและเศษกระดาษ ไม้ซุง ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ และผลิตภัณฑ์ยาสูบ

การค้าชายแดนปี พ.ศ. 2554 มีมูลค่า 70,518.17 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2553 ร้อยละ 27.25 เป็นมูลค่าการส่งออก 65,606.11 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.36 และมูลค่าการนำเข้า 4,912.06 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.13 ซึ่งไทยได้เปรียบดุลการค้าชายแดน 60,694.05 ล้านบาท ทั้งนี้ สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า น้ำตาลทราย ยางสำหรับยานพาหนะ เครื่องสำอาง เครื่องหอมและสบู่ เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบและส่วนประกอบ เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ผ้าฝ้ายและด้าย รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบอื่นๆ และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เหล็ก ผักและของปรุงแต่งจากผัก อลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์ ทองแดงและผลิตภัณฑ์ เศษกระดาษ เสื้อผ้าสำเร็จรูป พืชน้ำมันและผลิตภัณฑ์ ัญพิช ผลิตภัณฑ์ไม้อื่นๆ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยโลหะสามัญ

การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา
ที่มา: <http://www.mcot.net>

ส่วนในด้านการลงทุนนับตั้งแต่รัฐบาลกัมพูชาได้มีกฎหมายการลงทุนเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2537 จนถึงปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยเป็นผู้ลงทุนอันดับที่ 6 มีจำนวนเงินลงทุน 218 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รองจากมาเลเซีย จีน ไต้หวัน เวียดนาม และเกาหลีใต้ ในปี พ.ศ. 2551 ไทยมีโครงการที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกัมพูชา (Cambodian Investment Board: CIB) จำนวน 4 โครงการ เป็นเงินลงทุนมูลค่า 30.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ได้แก่ การผลิตอ้อยและน้ำตาลของกลุ่มบริษัทไทยเบฟเวอเรจ ธุรกิจภาคการขนส่งเพื่อสร้างท่าเรือ โดยบริษัทในกลุ่มบริษัทน้ำตาลขอนแก่นของไทย และการลงทุนของกลุ่มโรงพยาบาลกรุงเทพเกี่ยวกับโรงพยาบาลนานาชาติในนามบริษัท Phnom Penh Medical Service จำกัด สำหรับปี พ.ศ. 2552 ไทยลงทุนเป็นอันดับที่ 6 มีจำนวน 5 โครงการ เงินลงทุนมูลค่า 15.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มากเป็นอันดับที่ 2 ของเงินลงทุนที่ได้รับอนุมัติทั้งหมด รองจากจีน ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป 1 โครงการ อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร 3 โครงการ และอุตสาหกรรมผลิตรองเท้า 1 โครงการ ในปี พ.ศ. 2553 ไทยมีมูลค่าการลงทุนเป็นอันดับที่ 6 โครงการที่ได้รับอนุมัติ มีจำนวน 1 โครงการ เป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าแปรรูป และในปี พ.ศ. 2554 ไม่มีโครงการลงทุนใหม่ๆ จากประเทศไทย

ในด้านการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวในกัมพูชาระหว่างเดือนมกราคมถึงตุลาคม พ.ศ. 2554 มีจำนวนมากเป็นอันดับ 7 โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยว 91,343 คน รองจากเวียดนาม เกาหลีใต้ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สเปน ลาว ซึ่งมีจำนวนลดลงจากช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2553 ร้อยละ 26.45 ขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวกัมพูชาได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในไทยเมื่อปี พ.ศ. 2554 จำนวน

252,705 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2553 ร้อยละ 72.76 โดยมีจำนวน 146,274 คน

นอกจากนี้ ไทยและกัมพูชา มีการตกลงร่วมภายใต้กรอบความร่วมมือทางการค้าและการลงทุน คือ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) โดยได้มีการดำเนินโครงการทวิภาคี ที่มีโครงการร่วมในสาขาการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนจำนวนทั้งสิ้น 18 โครงการ เช่น การศึกษาการจัดตั้งตลาดกลางเพื่อค้าส่งและส่งออกในกัมพูชา การจัดงานแสดงสินค้า ความตกลงการอำนวยความสะดวกทางการค้า โดยให้บริการเบ็ดเสร็จที่ด่านชายแดน ไทย-กัมพูชา เป็นต้น

ที่มา: <http://www.manager.co.th/>

นอกจากนี้ จากยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ACMECS ยังมีแผนปฏิบัติการอื่นๆ อาทิ โครงการ Contract Farming โดยจังหวัดนาร่องในการจัดทำ Contract Farming ได้แก่ จันทบุรี-พระตะบอง/ไพลิน และยังมีโครงการเมืองคู่แฝด (Sister Cities) ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาพื้นที่ระหว่างไทยกับเพื่อนบ้านให้เป็นเมืองเชื่อมโยงระหว่างกัน เป็นรากฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรม การค้า การท่องเที่ยว สนับสนุนการย้ายฐานการผลิตด้านอุตสาหกรรมจากไทยไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านสำหรับกรอบความร่วมมือ GMS (Greater Mekong Subregion) ไทยกับกัมพูชาได้ดำเนินโครงการร่วมกัน ได้แก่ การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย กัมพูชา และเวียดนาม การอำนวยความสะดวกการผ่านแดนของคนและสินค้าระหว่างไทย-กัมพูชา ส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบ Package Tour โดยจะเน้นตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ ตลอดจนการดำเนินการ GMS Single Visa เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ามูลค่าการค้าของการส่งออกสินค้าจากไทยไปยังกัมพูชามีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทย ซึ่งการส่งออกสินค้าจากไทยไปยังกัมพูชาส่วนใหญ่จะใช้บริการขนส่งทางถนนเป็นหลัก ทำให้ภาครัฐทั้งไทยและกัมพูชาได้ให้การสนับสนุนการขนส่งทางถนนเป็นอย่างมาก เมื่อเทียบกับการพัฒนาการขนส่งรูปแบบอื่น โดยมีแนวคิดที่ว่าระบบถนนเป็นบริการขนส่งพื้นฐานที่ให้ความสะดวก รวดเร็ว และเป็นการขนส่งให้ถึงจุดหมายปลายทางโดยตรง อีกทั้งการขนส่งทางถนนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการขนส่งในช่วงสั้นๆ

GMS Single Visa
ที่มา: <http://ewt.prd.go.th>

อย่างไรก็ดี จากกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งข้ามแดน (ASEAN Framework Agreement for The Facilitation of Inter-State Transport) และความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Great Mekong Subregion Cross-Border Transport Agreement) ทำให้ภาครัฐทั้งไทยและกัมพูชาได้ประสานงานและร่วมมือกันในการลดอุปสรรคต่างๆ และลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าผ่านเส้นทางผ่านแดน และให้ความสำคัญอย่างจริงจังในการทำงานร่วมกับสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางถนน แก้ไขปัญหาเรื่องรถวิ่งเที่ยวเปล่าเพื่อลดต้นทุนการขนส่งสินค้า^{[17][26]}

การขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
ที่มา: <http://www.oknation.net>

1.2 ประวัติและข้อมูลรัฐบาลโดยย่อ

การปกครองของประเทศกัมพูชาได้รับอิทธิพลจากตะวันตก มีการปกครองเป็นรูปแบบรัฐเดี่ยว โดยอำนาจอธิปไตยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่ายได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ฝ่ายบริหาร

มีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะต้องมาจาก กระบวนการเลือกตั้งและเป็นพรรคที่ได้รับเสียงข้างมากในการจัดตั้ง รัฐบาล โดยคณะรัฐมนตรีของกัมพูชาที่หนังสือพิมพ์ Global Times^[44a] รายงานว่ามีขนาดใหญ่ถึง 244 ตำแหน่ง ประกอบด้วย

- นายกรัฐมนตรี 1 ตำแหน่ง (Prime Minister)
- รองนายกรัฐมนตรี 9 ตำแหน่ง (Deputy Prime Ministers)
- รัฐมนตรีอาวุโส 15 ตำแหน่ง (Senior Ministers)
- รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี 13 ตำแหน่ง (Ministers attached to the Prime Minister)
- รัฐมนตรีประจำกระทรวง 27 ตำแหน่ง (Ministers)
- รัฐมนตรีของรัฐ 179 ตำแหน่ง (Secretaries of States)

ฝ่ายนิติบัญญัติ

ระบบรัฐสภาของกัมพูชาเป็นลักษณะแบบสภาคู่ (Bicameral) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาผู้แทนราษฎร หรือที่เรียกว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (The National Assembly; Radhsaphes) หรือสภาล่าง ประกอบด้วย สมาชิก 123 คน มาจากการเลือกตั้งโดยระบบสัดส่วนตามบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองเสนอ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี

สมาชิกรัฐสภา กัมพูชาชุดปัจจุบันมาจากการเลือกตั้งวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 มีจำนวน 123 คน มาจากพรรคประชาชนกัมพูชา (CPP) จำนวน 68 คน และพรรคกู้ชาติกัมพูชา (CNRP) ของนายสม รังสี (SRP) จำนวน 55 คน ประธานสภาแห่งชาติ คือ สมเด็จเฮง สัมริน (Samdech Heng Samrin) อายุ 79 ปี เป็นประธานรัฐสภาสมัยที่ 5

2. วุฒิสภา (Senate; Protsaphea) หรือสภาสูง ประกอบด้วย สมาชิก 61 คน มาจากการเลือกตั้ง (กษัตริย์ทรงแต่งตั้ง 2 คน) ทำหน้าที่ถ่วงดุลกฎหมาย ดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปี มีการประชุมสมัยสามัญปีละ 2 ครั้ง สมัยประชุมหนึ่งๆ มีระยะเวลาอย่างน้อย 3 เดือน

สมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน มาจากการเลือกตั้งวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 มีจำนวน 57 คน มาจากพรรคประชาชนกัมพูชา (CPP) จำนวน 46 คน และพรรคสม รังสี (SRP) จำนวน 11 คน ประธานวุฒิสภา คือ สมเด็จเจีย ซิม (Samdech Chea Sim) ซึ่งจะทำหน้าที่ประมุขของรัฐด้วย หากกษัตริย์ไม่ประทับอยู่ในประเทศขณะนั้น^[42]

ฝ่ายตุลาการ

ฝ่ายตุลาการจะเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการของกัมพูชา ประกอบด้วย สภาตุลาการสูงสุด (Supreme Council of The Magistracy) ซึ่งตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) โดยมีศาลสูงและศาลยุติธรรม (Supreme Court and Lower Court) เป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ

2

วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์

กัมพูชายังถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาที่มีความยากจนมากประเทศหนึ่ง ดังนั้น รัฐบาลกัมพูชาจึงให้ความสำคัญอย่างสูงสุดต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อมุ่งขจัดความยากจน ยกกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทให้ดีขึ้น ปัจจุบันรัฐบาลกัมพูชาดำเนินการบริหารประเทศตาม

1) โปรแกรมการฟื้นฟูและพัฒนาแห่งชาติ (The National Programme to Rehabilitate and Develop Cambodia : NPRD)

2) แผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan: NSDP)

3) แผนยุทธศาสตร์ลดความยากจนแห่งชาติ (National Poverty Reduction Strategy: NPRS)

4) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของกัมพูชา (Cambodia's Millennium Development Goals: CMDGs) ซึ่งล้วนแล้วแต่มีจุดมุ่งหมายให้กัมพูชาก้าวเดินไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืน

2.1 วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ของประเทศกัมพูชาปรากฏในโปรแกรมการฟื้นฟูและพัฒนาแห่งชาติ (The National Programme to Rehabilitate and Develop Cambodia – NPRD) ซึ่งได้จัดทำไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 (ค.ศ. 1994) เรียกได้ว่าเป็นวาระแห่งชาติของกัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่กัมพูชากำลังเผชิญอยู่ และการพัฒนาศักยภาพของกัมพูชา ได้แก่

- 1) การส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- 2) การส่งเสริมการสร้างงาน
- 3) การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของรัฐบาล เพื่อประกันความเท่าเทียมกันและความเป็นธรรมในสังคม
- 4) การเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถของรัฐบาลในการดำเนินโครงการปฏิรูปในทุกสาขา เพื่อลดความยากจนและบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

รัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งนำโดย สมเด็จจอน เช่น นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) และประกาศใช้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (จัตุโกณ) ซึ่งประกอบด้วย 4 เป้าหมายหลักคือเพื่อการเจริญเติบโต การจ้างงาน ความเสมอภาค และประสิทธิภาพ ในกัมพูชา (“**Rectangular Strategy**” for Growth, Employment, Equity and Efficiency in Cambodia)

2.2 เป้าหมาย

ในแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan: NSDP) ได้ระบุความสำคัญของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม ได้แก่ การมุ่งพัฒนาประเทศเพื่อต่อยอดจากยุทธศาสตร์สามเหลี่ยม (ตรีโกณ หรือ Triangular Strategy) ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานการดำเนินงานของรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์ 9 ประการ ได้แก่ ^[52]

- (1) การขจัดความยากจนและหิวโหย
- (2) การจัดระบบการศึกษาขั้นต้น 9 ปี
- (3) การส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศ
- (4) การลดอัตราการตายของทารก

- (5) การปรับปรุงระบบสาธารณสุข
- (6) การต่อสู้กับโรคติดต่อร้ายแรง (HIV/AIDS มาลาเรีย ฯลฯ)
- (7) การปกป้องสิ่งแวดล้อม
- (8) การสร้างหุ้นส่วนระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา
- (9) การแก้ปัญหาทุพพิกัดและการช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้าย

ทั้งนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานของการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งพัฒนาและนำประเทศไปสู่การเติบโต การจ้างงาน ความเท่าเทียมกัน และควมมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเกื้อกูลต่อการปฏิรูปทางการเมือง และความร่วมมือกันอย่างเป็นระบบระหว่างพรรคร่วมรัฐบาล

ส่วนเป้าหมายหลักที่คณะรัฐบาลกำหนด ซึ่งนำโดย นายกรัฐมนตรี สมเด็จ ฮุน เซน ได้ประกาศยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ หรือที่เรียกว่า ยุทธศาสตร์สามเหลี่ยม (Rectangular Strategy) ไว้เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) ประกอบด้วย 4 เป้าหมายหลัก คือ

- 1) คงไว้ซึ่งอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี
- 2) สร้างงานให้กับประชาชน
- 3) ขจัดปัญหาความยากจนร้อยละ 1 ต่อปี
- 4) เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของทุกภาคส่วน

2.3 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (Triangular Strategy) ประกอบด้วย 3 โครงสร้างสำคัญ ได้แก่

1. ยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) โดยมุ่งเน้นการปฏิรูป 4 ประการ ได้แก่

- 1) การต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง
- 2) การปฏิรูปกฎหมายและการศาล
- 3) การบริหารสาธารณะ
- 4) การปฏิรูปกองทัพ โดยเฉพาะการลดจำนวนกำลังพลและเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากรและอาวุธยุทโธปกรณ์

2. สร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศได้แก่

- 1) ความสงบเรียบร้อย เสถียรภาพทางการเมือง และระเบียบทางสังคม
- 2) การสร้างหุ้นส่วนด้านการพัฒนา ซึ่งรวมถึงภาคเอกชน ประเทศผู้บริจาค และประชาชน
- 3) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการคลัง
- 4) การบูรณาการกัมพูชาเข้าสู่ระดับภูมิภาคและระดับโลก

3. ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมยังได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศใน 4 สาขาหลัก ได้แก่

- 1) การเกษตร
- 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- 3) การพัฒนาภาคเอกชนและสนับสนุนการสร้างงาน
- 4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข

ยุทธศาสตร์การลดความยากจนของรัฐบาลกัมพูชา ได้แก่

➤ การเสริมสร้างความสงบเรียบร้อย เสถียรภาพ และจัดระเบียบทางสังคม โดยใช้มาตรการสนับสนุนกฎเกณฑ์และความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย การเคารพในสิทธิมนุษยชนและความเป็นประชาธิปไตย เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางการเมืองและความมั่นคง ให้นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

➤ การรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนประมาณร้อยละ 5 – 7 ต่อปี

➤ การส่งเสริมการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกันระหว่างคนรวยกับคนจน ระหว่างเมืองกับชนบท และระหว่างชายกับหญิง

➤ การพัฒนาการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ปัจจุบันกัมพูชากำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจไว้ 8 ประการ ได้แก่

- (1) การฟื้นฟูระบบชลประทานเพื่อการเกษตร
- (2) การพัฒนาการสื่อสารโทรคมนาคม
- (3) การสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ
- (4) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- (5) การสร้างอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก
- (6) การพัฒนาการท่องเที่ยว
- (7) การสำรวจและใช้ทรัพยากรแร่อย่างยั่งยืน และ
- (8) การพัฒนาการค้า^[53]

3

ประวัติความเป็นมา ของระบบราชการ

กัมพูชาเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่มีวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ที่มีความเป็นมายาวนาน จนกระทั่งเมื่อประมาณคริสต์วรรษที่ 14 จนถึง พ.ศ. 2407(ค.ศ. 1864) ที่กัมพูชาต้องกลายเป็นเพียงรัฐในอารักขาของฝรั่งเศสและนับจากจุดเริ่มต้นของการที่กัมพูชาตกอยู่ภายใต้อำนาจของฝรั่งเศส ทำให้ฝรั่งเศสได้เริ่มดำเนินนโยบายปฏิรูปโครงสร้างของระบบ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในกัมพูชาอย่างกว้างขวาง

3.1 กัมพูชาภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส (พ.ศ. 2406 – 2496)

ฝรั่งเศสได้มีบทบาททางการเมืองการปกครอง รวมถึงเข้าแทรกแซงกิจการภายในของกัมพูชา ได้แก่ การแต่งตั้งข้าหลวงฝรั่งเศส และข้าราชการชาวกัมพูชาที่นิยมฝรั่งเศสให้บริหารราชการตามเมืองใหญ่ๆ พร้อมกับประกาศยกเลิกระบบทาส ทำการปฏิรูประบบจัดเก็บภาษีอากร และทำการถ่ายโอนสิทธิการถือครองที่ดินจากครัวขุนนาง มาสู่มือประชาชน ซึ่งทำลายฐานอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของชนชั้นผู้ปกครองชาวกัมพูชาที่ตั้งอยู่บนระบบการควบคุมกำลังแรงงาน มีการเก็บภาษีอากรจากผลผลิตทางการเกษตรของประชาชน การเข้าไปมีบทบาทสำคัญในระบบราชการของฝรั่งเศส ทำให้เกิดการผูกขาดทางการค้า กอบโกยผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนกัมพูชาไม่พอใจ ซึ่งในระหว่างการแผ่ขยายอิทธิพลของฝรั่งเศสในกัมพูชานี้เอง ได้เกิดขบวนการชาตินิยมเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงทศวรรษ 1930 – 1950 (พ.ศ. 2473 - 2493) มีการถามถึงความชอบธรรมของฝรั่งเศสในการปกครองกัมพูชา

ภาพที่ 9 พระบาทสมเด็จพระนโรดม สีหนุ

3.2 กัมพูชาภายใต้การปกครองของสมเด็จพระสีหนุ (พ.ศ. 2496 – 2513)

ไม่ปรากฏว่ามีพัฒนาการของระบบราชการกัมพูชาในช่วงระยะเวลา
เวลานี้ เนื่องจากเป็นช่วงที่กัมพูชาเริ่มทบทวนจุดยืนเกี่ยวกับการเรียกร้อง
เอกราช และการผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงสังคมกัมพูชาจากปัญญาชน
ชาวกัมพูชาจำนวนหนึ่ง โดยในปลายปี พ.ศ. 2496 (ค.ศ. 1953) เป็น
ช่วงเวลาที่ฝรั่งเศสกำลังพัวพันกับการทำสงครามเวียดนามและ
เป็นฝ่ายเสียเปรียบในสงครามเวียดนามที่เตียนเบียนฟู กษัตริย์สีหนุจึงได้
เป็นผู้นำในการเรียกร้องเอกราชจากฝรั่งเศส และในที่สุดกัมพูชาได้รับ
เอกราชอย่างสมบูรณ์ตามข้อตกลงในสนธิสัญญาเจนีวา (The Geneva
Accords of 1954) พร้อมกับสปป.ลาวและเวียดนาม

แต่หลังจากกัมพูชาเป็นเอกราชจากอาณานิคมและเกิดความสงบชั่วคราวก็ต้องกลับเข้าสู่วังวนแห่งสงครามอีกครั้ง เมื่อเจ้าสีหนุได้ทรงสละราชสมบัติเพื่อดำเนินงานทางการเมืองอย่างเต็มที่ และได้ตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาในปี พ.ศ. 2508 (ค.ศ. 1965) หันไปให้ความร่วมมือกับเวียดนามเหนือประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ในสงครามเวียดนาม (The Vietnam War) การดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็นพันธมิตรกับคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือและเงินทำให้เศรษฐกิจของกัมพูชาล่มสลายไป

กษัตริย์สีหนุเริ่มสูญเสียคะแนนนิยมทางการเมืองเพราะไม่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ รวมไปถึงการปฏิเสธความช่วยเหลือทางการเงินจากสหรัฐอเมริกา สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มการเมืองฝ่ายอนุรักษ์นิยมภายใต้การนำของนายพลลอน นอล (Lon Nol) ผู้บัญชาการทหารเป็นเหตุให้นายพลลอน นอล ใช้โอกาสนี้ทำการรัฐประหารโค่นล้มอำนาจของสมเด็จพระเจ้าสีหนุและปลดออกจากตำแหน่งประมุขแห่งกัมพูชาในวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2513 (ค.ศ. 1970) โดยสหรัฐอเมริกาได้ร่วมเป็นพันธมิตรสำคัญในการทำรัฐประหาร และได้แต่งตั้งนายพลลอน นอล ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลกึ่งชาติในปี พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969)

3.3 กัมพูชาภายใต้การปกครองของนายพลลอน นอล (พ.ศ. 2513 – 2518)

เกิดมีปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงของรัฐบาลอย่างมาก หลังจากการทำรัฐประหารยึดอำนาจของนายพลลอน นอล ซึ่งได้ทำการเปลี่ยนชื่อประเทศจากราชอาณาจักรกัมพูชา เป็น “**สาธารณรัฐเขมร**”

ขณะที่สมเด็จพระสันตะปาปาได้ประกาศจัดตั้งรัฐบาลสหภาพแห่งชาติกัมพูชา (Royal Government of National Union of Kampuchea) ที่กรุงปักกิ่ง พร้อมกับร่วมมือกับฝ่ายคอมมิวนิสต์กัมพูชาทำการต่อสู้กับรัฐบาลนายพล ลอน นอล ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุน และสหรัฐอเมริกาใช้กัมพูชาเป็นพื้นที่ในการทำสงครามต่อต้านฝ่ายคอมมิวนิสต์ ในขณะที่เดียวกันการทำรัฐประหารโดยกลุ่มการเมืองฝ่ายอนุรักษ์นิยมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ขบวนการคอมมิวนิสต์กัมพูชา หรือที่ต่อมารู้จักกันในชื่อ “เขมรแดง” (Khmer Rouge) สามารถเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว การปะทะกันโดยตรงระหว่างกองกำลังของสาธารณรัฐกัมพูชา และเวียดนามเหนือเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2513 (ค.ศ. 1970)

ผลการสู้รบระหว่างทั้งสองฝ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2513 – 2514 (ค.ศ. 1970 – 1971) สร้างความเสียหายให้แก่ฝ่ายรัฐบาลสาธารณรัฐเขมรอย่างมาก ประกอบกับสถานการณ์ภายในประเทศนั้น มีปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงของรัฐบาลสาธารณรัฐเขมร ที่สุดกลุ่มเขมรแดงเคลื่อนกำลังเข้ายึดกรุงพนมเปญได้สำเร็จในวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) และจัดตั้งรัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตย (Democratic Kampuchea) ขึ้นปกครองประเทศ โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การสร้างสังคมใหม่ที่ปราศจากการกดขี่ขูดรีด การเอารัดเอาเปรียบ และความไม่เท่าเทียมกัน

ภาพที่ 10 นายพลลอน นอล อดีตนายกรัฐมนตรีกัมพูชา
ที่มา: <http://th.wikipedia.org/wiki>

3.4 กัมพูชาภายใต้การปกครองของพอลพต (พ.ศ.2518 – 2521)

อำนาจรัฐทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับของ “องค์การ” องค์การเป็นสายการปกครองของรัฐบาลเขมรแดงภายใต้การนำของนายพอล พต ซึ่งยึดอำนาจในกัมพูชาไว้ทั้งหมด และได้นำระบบคอมมิวนิสต์ เข้ามาใช้ในกัมพูชา โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นแกนกลางในการบริหารประเทศ พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อประเทศใหม่เป็น “กัมพูชาประชาธิปไตย” และยอมให้สมเด็จสีหนุดำรงตำแหน่งประมุขของประเทศแค่นั้น นับว่าอำนาจรัฐทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับของ “องค์การ” ซึ่งเป็นองค์การ

ปกครองของรัฐบาลที่มีอำนาจทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และตุลาการ โดยทำการยกเลิกสถาบันและรูปแบบของกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่มีอยู่เดิมทั้งหมด กล่าวได้ว่าองค์การในทุกระดับชั้น มีสิทธิอำนาจการตัดสินใจในทุกเรื่องและทุกกิจการของรัฐ ในช่วงเวลานี้ รัฐบาลกัมพูชาประชาธิปไตยเป็นรัฐบาลที่ไม่มีกฎหมายสำหรับปกครอง สังคม

ภาพที่ 11 นายพล พต อดีตนายกรัฐมนตรี
ที่มา: <http://www.manager.co.th>

3.5 กัมพูชาภายใต้การยึดครองของเวียดนาม (พ.ศ. 2522 – 2534)

ภายใต้ความหวาดระแวงของกัมพูชาต่อท่าทีของเวียดนาม ทำให้กัมพูชาหันไปเพิ่มพูนความสัมพันธ์ทางการทูตที่ใกล้ชิดกับจีน ซึ่งได้สร้างความหวาดระแวงแก่เวียดนามเป็นอย่างมาก ส่งผลให้เวียดนามตัดสินใจรุกกัมพูชาครั้งใหญ่ โดยเกิดขึ้นในปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) และในวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979) เวียดนามก็สามารถยึดครองกรุงพนมเปญได้สำเร็จ เวียดนามจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนกัมพูเจีย (People’s Republic of Kampuchean: PKK) ขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979) โดยมีนายเฮง สัมริน ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาแห่งรัฐ นายฮุน เซน ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีในปี พ.ศ. 2528 (ค.ศ. 1985)

สำหรับด้านการปกครองประเทศสมัยรัฐบาลนายเฮง สัมริน ที่มีเวียดนามหนุนหลัง รัฐบาลได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ โดยได้รับอนุมัติจากสภาแห่งชาติเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2524 (ค.ศ. 1981) ทั้งนี้รัฐบาลเฮง สัมริน ประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากรเนื่องจากประชาชนกัมพูชาที่มีความรู้ความสามารถจำนวนมากเสียชีวิต หนีออกนอกประเทศ และรังเกียจรัฐบาลที่มีเวียดนามเป็นผู้อุปถัมภ์ก็มีไม่น้อย แม้รัฐบาลฮุน เซน จะพยายามชักจูงให้ผู้ที่อยู่พลพหลหนีออกนอกประเทศกลับเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานราชการ ปัญหานี้ยังไม่สามารถแก้ไขให้หมดไป และนั่นเปิดทางให้เวียดนามจัดส่งที่ปรึกษาจำนวนมากเข้าไป “ช่วยเหลือ” การบริหารกิจการของหน่วยราชการทุกระดับ

ภาพที่ 12 นายเฮง สัมริน
ที่มา: <http://botkwamdee.blogspot.com>

ภาพที่ 13 สมเด็จเจ้าอัครมหาเสนาบดีเดโช ฮุน เซนนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน
ที่มา: <http://jadsee62.wordpress.com>

3.6 กัมพูชาในความอุปถัมภ์ของสหประชาชาติ (พ.ศ. 2534 – 2536)

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (United Nations Security Council) ได้ชูปชีวิตกัมพูชาให้ฟื้นคืนชีพอีกครั้ง เมื่อสงครามกลางเมืองสิ้นสุดลงอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) พร้อมกับการลงนามในข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีส (Paris Peace Agreement) อันได้ปูทางไปสู่การเข้ามาของ UNTAC โดยข้อตกลงสันติภาพฯ ได้มีการจัดทำข้อเสนอแนะให้ทำการฟื้นฟูประเทศกัมพูชาไปพร้อมๆ กับการสร้างชาติขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นแผนแม่บทในการเข้ามาขององค์การระหว่างประเทศในการจัดการเลือกตั้งระดับชาติขึ้นในกัมพูชา โดยในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) กัมพูชาได้จัดให้มีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยขึ้นภายใต้การกำกับดูแลของสหประชาชาติ ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกที่มีพรรคการเมืองหลายพรรคสมัครเข้ารับเลือกตั้ง โดยมีพรรคการเมืองเข้าร่วมการแข่งขันถึง 20 พรรค แต่พรรคการเมืองที่โดดเด่น คือ พรรคประชาชนกัมพูชา (CPP) นำโดยสมเด็จฮุน เซน พรรคฟุนซินเปก (FUNCINPEC) นำโดยเจ้ารณฤทธิ์

ภายใต้รัฐบาลผสมระหว่างพรรคประชาชนกัมพูชา (CPP) และพรรคฟุนซินเปก (FUNCINPEC) ได้ดำเนินการเร่งปฏิรูประบบราชการเนื่องจากกลุ่มประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ (Consultative Group: CG) แก่กัมพูชาได้ตั้งเงื่อนไขให้รัฐบาลกัมพูชาต้องปฏิรูประบบงานบริหารราชการ ระเบียบการคลัง ระบบภาษี กองทัพ กรมตำรวจ กฎหมาย การกระจายอำนาจ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความช่วยเหลือ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส

ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และเพื่อแก้ไขปัญหาคอร์ปชั่น ที่มีอยู่มากในกัมพูชาให้หมดไป

โดยภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปในกัมพูชาในปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) ประเทศกัมพูชามีรัฐบาลใหม่ที่มีความพยายามในการยกระดับฟื้นฟูประเทศ และประกาศให้ค้ำประกันสัญญาต่อนานาชาติ ที่ให้ความช่วยเหลือต่อกัมพูชาในการพัฒนาประเทศว่ารัฐบาลกัมพูชา ยังคงมีเจตนาเดินหน้าในการปฏิรูปการบริหารประเทศ และยังมี ความจำเป็นที่จะรับความช่วยเหลือจากนานาชาติประเทศ

ปัญหาการพัฒนากระบบราชการกัมพูชา

ปัจจัยทางการเมืองที่เกิดท่ามกลางสภาวะสงครามกลางเมือง มายาวนานเกือบ 3 ทศวรรษ ได้ทำให้กัมพูชาไม่สามารถพัฒนาระบบ ราชการได้ และยังคงต้องพึ่งพาการพัฒนาเศรษฐกิจจากองค์การด้าน การเงินระหว่างประเทศ รวมถึงการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ แม้ว่ารัฐบาลและองค์การระหว่างประเทศได้เข้ามาช่วยเหลือฟื้นฟูโดย ตลอดนับแต่สงครามภายในได้ยุติลงเมื่อปี พ.ศ. 2534 แต่ยังไม่ ประสบผลสำเร็จ และถือว่ากัมพูชาเป็นประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รายจ่าย ประจำและรายจ่ายด้านการลงทุนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 59.8 และ 38.2 ของรายจ่ายรวมตามลำดับ รายจ่ายประจำที่สำคัญคือ การปฏิรูป ระบบราชการ การปลดทหาร และการเลือกตั้ง เป็นต้น แม้เกิดแนวคิด การกระจายอำนาจเกิดขึ้นมาจากหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

เนื่องจากรัฐบาลมีความเชื่อว่าการกระจายอำนาจเป็นการปกครอง ที่รัฐสามารถถ่ายโอนอำนาจการบังคับบัญชา และมอบหมายความรับผิดชอบ ในกิจการบางอย่างให้ท้องถิ่นดำเนินการจัดการภายในเอง โดยมี

จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้ประชาชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วม และรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลกิจการท้องถิ่นของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติแม้ว่าการปฏิรูประบบราชการ การกระจายอำนาจ จะดำเนินไป แต่ก็ปรากฏสิ่งทำลายที่สวนทางกับกระบวนการปฏิรูปด้วย เช่นกัน มีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองบางกลุ่มไม่ว่าจะเป็นการกำหนดตัวคนในตำแหน่งโครงสร้างกฎหมายหรือกำหนดกฎเกณฑ์ในกระบวนการกระจาย รวมไปถึงการข่มขู่คุกคามทางการเมือง

ในช่วงเปิดประเทศหรือประมาณปี พ.ศ. 2533 ข้าราชการระดับสูง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่ได้รับการแต่งตั้งจากพรรคการเมือง โดยมีวาระตามการตัดสินใจของผู้บริหารพรรคการเมือง ซึ่งเป็นผู้บริหารประเทศ นักการเมือง และข้าราชการระดับสูงกลุ่มนี้ต่างมีรายได้มาจากการให้เช่าบ้านและที่ดิน ซึ่งได้รับจัดสรรขณะดำรงตำแหน่งผู้บริหารประเทศ และรายรับที่ได้รับการอำนวยความสะดวกในเรื่องกฎระเบียบของรัฐ รวมถึงเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศในโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ยังมีปัญหาคอร์รัปชันอยู่มากในกัมพูชา ซึ่งทางธนาคารโลกได้รายงานว่าการทุจริตในหน้าที่ของบุคคลในรัฐบาลมีอย่างกว้างขวางและแพร่หลาย ภาคธุรกิจเอกชนส่วนใหญ่ยอมรับว่าจำเป็นต้องจ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเพียงแค่ทำหน้าที่ตามปกติ และต้องจ่ายสินบนถึงร้อยละ 85 ของรายจ่ายนอกระบบ หรือตั้งแต่ร้อยละ 5 – 6 ของรายรับจากการขาย และเพิ่มขึ้นตามขนาดของธุรกิจซึ่งถือเป็นรายการใหญ่ของต้นทุนการผลิต โดยทั่วไปแล้วเงินรายจ่ายที่ไม่เป็นทางการนี้ ถือเป็นค่าตอบแทนให้เจ้าหน้าที่เพื่อให้ได้บริการที่รวดเร็วขึ้น แต่ในกัมพูชาการติดต่อขอรับบริการจากเจ้าหน้าที่รัฐบาลต้องจ่ายเงินประเภทนี้ คล้ายกับเป็นค่าธรรมเนียมตามปกติ เพียงแต่เงินที่จ่ายไปไม่ได้นำส่งเข้ารัฐ

4

ภาพรวมของ ระบบราชการ

4.1 รัฐบาล นโยบายรัฐบาล และนโยบายการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

รัฐบาลกัมพูชาในปัจจุบันภายใต้การปกครองของ ฯพณฯ ฮุนเซน นายกรัฐมนตรีปัจจุบันมีนโยบาย ดังนี้

นโยบายรัฐบาล

จากการที่รัฐบาลกัมพูชาได้ดำเนินการตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan: NSDP) ในปี พ.ศ. 2549 – 2553 ตามยุทธศาสตร์ลดความยากจนแห่งชาติ (National Poverty Reduction Strategy: NPRS) รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของกัมพูชา (Cambodia’s Millennium Development Goals: CMDGs) ซึ่งล้วนเป็นยุทธศาสตร์หลักที่รัฐบาลกัมพูชาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายให้กัมพูชาเดินหน้าไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน และใช้เป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาสำคัญในการพัฒนาประเทศ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการเกษตร
2. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
3. ด้านการพัฒนาภาคเอกชนเพื่อการสร้างงาน
4. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่รวมถึงด้านการศึกษาและสาธารณสุข

แม้ทั้งสี่ด้านที่กล่าวข้างต้นเป็นปัจจัยที่ผลักดันสังคมกัมพูชาให้ไปข้างหน้า แต่สังคมกัมพูชายังต้องอาศัยปัจจัยภายนอกมาช่วยเสริมกระตุ้น

อย่างนโยบายการค้าตามแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดเพื่อเปิดโอกาสให้แข่งขันได้อย่างเสรี และเป็นการระดมทุนจากต่างประเทศให้มาลงทุนในประเทศ นโยบายวันนี้ของประเทศกัมพูชาคือช่วยชี้แนะนโยบายด้านการค้าแก่นักธุรกิจภายในและชาวต่างชาติให้ประกอบธุรกิจสอดคล้องกับทิศทางนโยบาย และตามกฎหมายของประเทศ มีการปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายธุรกิจการค้า กฎหมายตราสารหนี้และการชำระเงิน กฎหมายหลักทรัพย์ กฎหมายความปลอดภัยด้านธุรกรรมการเงิน ปรับปรุงและแก้ไขขั้นตอนศุลกากรการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา เช่น กฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายเครื่องหมายการค้า และกฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นต้น^[54]

เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและส่งเสริมบรรยากาศการค้าการลงทุน และทิศทางใหม่ของประเทศ นายกรัฐมนตรีฮุน เซน ได้แถลงถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาพาณิชย์กรรมของกัมพูชา ปี พ.ศ. 2557 – 2561 ซึ่งถือเป็นแผนยุทธศาสตร์ฉบับที่ 3 โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อแสวงหาความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงคู่ค้าต่างประเทศเพื่อพัฒนาและเพิ่มความมั่นคงด้านการค้า โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการค้าของประเทศ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้รุดหน้า พัฒนาการส่งออกให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อให้กัมพูชาได้รับผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและการค้ามากที่สุด ถือเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่แตกต่างจากแผนเดิม นั่นคือมุ่งดำเนินวิธีการต่างๆ ให้ประเทศกัมพูชาได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียนและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับมาตรการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของรัฐบาลอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต

นอกจากนี้ประเทศกัมพูชายังมีแนวทางในการปฏิรูปและพัฒนาศักยภาพการแข่งขันภายใน 5 ปีข้างหน้า (Cambodia The Next Five Year- Reform and Competitiveness in an Integrated Region) เพื่อให้สอดคล้องกับการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การค้า การลงทุน การส่งเสริมธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม การเพิ่มโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ได้มากขึ้น การพัฒนาคุณภาพและให้โอกาสด้านการศึกษาแก่เยาวชนกัมพูชา เพื่อสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด^[12]

รัฐบาลกัมพูชาเตรียมสร้างโรงงานแห่งแรกของประเทศ
ที่มา: <http://news.voicetv.co.th>

ประเด็นสำคัญในการปฏิรูปและพัฒนาประเทศของรัฐบาล กัมพูชาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญอย่างมากในการปฏิรูปประเทศ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของกัมพูชาทั้งในระดับภูมิภาคและเวทีโลก โดยได้กำหนดประเด็นหลักในการปฏิรูปซึ่งมีความเชื่อมโยงกันไว้ 4 ประเด็น ประกอบด้วย

ประเด็นแรก คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ซึ่งประกอบด้วย การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและสาธารณสุข การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ รวมถึงระบบการให้บริการการศึกษา

ประเด็นที่สอง คือ การพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ เส้นทางขนส่ง แหล่งพลังงาน ระบบการสื่อสาร รวมถึงการอำนวยความสะดวกทางการค้า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนในการทำธุรกิจ

ประเด็นที่สาม คือ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร เพื่อขจัดปัญหาความยากจน และเพิ่มรายได้ให้กับประเทศและเกษตรกร

ประเด็นที่สี่ คือ การพัฒนาระบบกฎหมาย ได้แก่ การเสริมสร้างธรรมาภิบาล ปรับปรุงกฎหมาย ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษี เพิ่มประสิทธิภาพของบริการสาธารณะ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการลงทุน^[32]

แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก มีการส่งเสริมและกำหนดให้การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับทั่วประเทศ มีแผนที่จะพัฒนาคุณภาพด้านสาธารณสุข การดูแลสุขภาพของเด็กและเยาวชนเพื่อสนับสนุนความพร้อมในการเข้าศึกษา รวมถึงส่งเสริมการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอาชีวศึกษา ทั้งเรื่องจำนวนและคุณภาพของสถานศึกษาและบุคลากร เพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างภาคธุรกิจและภาคการศึกษา

ปัจจุบันกัมพูชามีแต่บุคลากรที่จบการศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจ ทำให้ขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือที่จบการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมจำนวนมากในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากทัศนคติของเยาวชนที่ต้องการเรียนจบด้านบริหารธุรกิจ การจัดการหรือบัญชี เพื่อมาทำงานในสำนักงานมากกว่าที่จะจบด้านวิศวกรรม แล้วต้องไปทำงานนอกสถานที่ ประกอบกับการจัดการเรียนการสอนด้านวิศวกรรมหรือวิทยาศาสตร์มีต้นทุนที่สูงและได้กำไรน้อย จึงทำให้มีสถาบันที่มีคุณภาพเปิดสอนในสาขาเหล่านี้จำนวนน้อย^[31]

4.2 จำนวน และรายชื่อกระทรวงพร้อมที่ติดต่อ

การบริหารราชการส่วนกลางของกัมพูชา ประกอบด้วย
สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหลัก 26 กระทรวง และ 2 สำนักงานอิสระ
เทียบเท่ากระทรวง

กระทรวง	ข้อมูลติดต่อ
 สำนักนายกรัฐมนตรี Office of the Council of Ministers	ที่อยู่ : 41 Russian Federation Blvd.Pnom Penh โทรศัพท์ : (+855) 12 804 442 โทรสาร : (+855) 12 880 624 เว็บไซต์ : www.ocm.gov.kh อีเมล : ocm@cambodia.gov.kh
 กระทรวงกลาโหม Ministry of National Defense	ที่อยู่ : Russian Blvd. Corner Street 175, Khan 7 Makara, Phnom Penh. โทรศัพท์ : (+855) 23 883274 เว็บไซต์ : www.mod.gov.kh อีเมล : minadef@camnet.com.kh
 กระทรวงมหาดไทย Ministry of Interior	ที่อยู่ : 275 Norodom Blvd., Phnom Penh โทรศัพท์ : (+855) 23 721 905 เว็บไซต์ : www.interior.gov.kh อีเมล : moi@interior.gov.kh

กระทรวง

กระทรวงกิจการรัฐสภาและการตรวจสอบ
Ministry of Parliamentary Affairs and
Inspection

ข้อมูลติดต่อ

ที่อยู่ : Jawaharlal Nehru (street
215), Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 884 261

โทรสาร : (+855) 23 884 264

เว็บไซต์ : www.mnasrl.gov.kh

อีเมล : mnasrl@cambodia.gov.kh

กระทรวงศาสนาและพิธีปฏิบัติ
Ministry of Religious and Cults

ที่อยู่ : Preah Sisowath Quay, corner of
St. 240, Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 725 099

โทรสาร : (+855) 23 210 194

เว็บไซต์ : www.morac.gov.kh

อีเมล : morac@cambodia.gov.kh

กระทรวงการต่างประเทศและ
ความร่วมมือระหว่างประเทศ
Ministry of Foreign Affairs and
International Cooperation

ที่อยู่ : 3, Samdech Hun Sen Street,
Sangkat Tonle Bassac,
Khan Chamcar Mon,
Phnom Penh.

โทรศัพท์ : (+855) 23 214 441

โทรสาร : (+855) 23 216 144

เว็บไซต์ : www.mfaic.gov.kh

อีเมล : mfaic@mfa.gov.kh

กระทรวง

กระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง

Ministry of Economy and Finance

กระทรวงการวางแผน

Ministry of Planning

กระทรวงสาธารณสุข

Ministry of Health

ข้อมูลติดต่อ

ที่อยู่ : 60, Daunpenh Distric,
Street 92, corner Street of
Preah Ang Doung and
Preah Kosamak

โทรศัพท์ : (+855) 23 217 645
(+855) 23 725 747

โทรสาร : (+855) 23 246 041

เว็บไซต์ : www.mef.gov.kh

อีเมล : efi@camnet.com.kh

ที่อยู่ : 386 Monivong Blvd,
Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 218895

เว็บไซต์ : www.mop.gov.kh

อีเมล : nsdp@mop.gov.kh

ที่อยู่ : 151-153, Kampuchea Krom
(Street 128), Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 881 404-9

โทรสาร : (+855) 23 366 186

เว็บไซต์ : www.moh.gov.kh

อีเมล : moh_cabinet@online.com.kh

กระทรวง

กระทรวงข่าวสาร

Ministry of Information

ข้อมูลติดต่อ

ที่อยู่ : 62, Preah Monivong Blvd.,
Sangkat Sras Chork, Khan
Daun Penh, Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 724 159

โทรสาร : (+855) 23 724 275

เว็บไซต์ : www.information.gov.kh

อีเมล : info@information.gov.kh

กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและกีฬา

Ministry of Education Youth
and Sports

ที่อยู่ : 80, Norodom Blvd.

Phnom Penh,

โทรศัพท์ : (+855) 23 210 134

เว็บไซต์ : www.moeys.gov.kh

อีเมล : info@moeys.gov.kh

กระทรวงอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และพลังงาน

Ministry of Industry Mines
and Energy

ที่อยู่ : 79-89, Pasteur Street (51),

Sangkat Phsar Thmey 3,

Khan Daun Penh,

Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 219 574

โทรสาร : (+855) 23 219 584

เว็บไซต์ : www.mme.gov.kh

อีเมล : info@mme.gov.kh

กระทรวง

กระทรวงพาณิชย์
Ministry of Commerce

กระทรวงกิจการสตรี
Ministry of Women Affairs

กระทรวงเกษตร ป่าไม้และประมง
Ministry of Agriculture

ข้อมูลติดต่อ

ที่อยู่ : 20 A-B, Norodom Blvd,
Daunpenh, Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 221 526
(+855) 23 725 585

โทรสาร : (+855) 23 427 359

เว็บไซต์ : www.moc.gov.kh

อีเมล : info@moc.gov.kh

ที่อยู่ : 3, Preah Norodom Blvd (41),
Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 430 636

โทรสาร : (+855) 23 428 695

เว็บไซต์ : www.mwva.gov.kh

อีเมล : mwva@online.com.kh

ที่อยู่ : 200, Norodom Blvd,
Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 211 352-2

โทรสาร : (+855) 23 217 320

เว็บไซต์ : www.maff.gov.kh

อีเมล : maff@everyday.com.kh

กระทรวง

กระทรวงวัฒนธรรมและวิจิตรศิลป์

Ministry of Culture and Fine Arts

กระทรวงสิ่งแวดล้อม

Ministry of Environment

กระทรวงพัฒนาชนบท

Ministry of Rural Development

ข้อมูลติดต่อ

ที่อยู่ : 227 Preah Norodom Blvd.

Sangkat Phsar Kandal,

Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 217 647

โทรสาร : (+855) 23 218 146

เว็บไซต์ : www.mcfa.gov.kh

อีเมล : mcfa@mcaf.gov.kh

ที่อยู่ : 48, Street 274, Sihanouk

Bldv, Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 427 894

โทรสาร : (+855) 23 427 844

เว็บไซต์ : www.moe.gov.kh

อีเมล : moe-cabinet@camnet.com.kh

ที่อยู่ : Confederation de la Russie

Bldv (110), Corner of

Tchecoslovaquie (St. 169),

Ground Floor, Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 884 639

โทรสาร : (+855) 23 462 135

เว็บไซต์ : www.mrd.gov.kh

อีเมล : mrd@cambodia.gov.kh

กระทรวง

กระทรวงแรงงานและการฝึกอบรม

อาชีวศึกษา

Ministry of Labor and
Vocational Training

กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม

Ministry of Post and
Telecommunications

ข้อมูลติดต่อ

ที่อยู่ : 3, Russian Federation Blvd.,
Khan Toul Kok, Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 819 679

เว็บไซต์ : www.mlvt.gov.kh

อีเมล : mlvt.gov@camintel.com

ที่อยู่ : 13 Preah Monivong Blvd,
Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 462 510

เว็บไซต์ : www.mptc.gov.kh

อีเมล : mptc@cambodia.gov.kh

ที่อยู่ : 13 Preah Monivong Blvd,
Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 462 510

เว็บไซต์ : www.mptc.gov.kh

อีเมล : mptc@cambodia.gov.kh

กระทรวง

กระทรวงกิจการสังคมเพื่อทหารผ่านศึก
และฟื้นฟูเยาวชน
Ministry of Social Affairs Veteran
and Youth Rehabilitation

ข้อมูลติดต่อ

ที่อยู่ : 788B, Preah Monivong Blvd
(93), Phnom Penh
โทรศัพท์ : (+855) 23 726 085
โทรสาร : (+855) 23 365 469
เว็บไซต์ : www.mosalvy.gov.kh
อีเมล : mosalvy@cambodia.gov.kh

กระทรวงโยธาธิการและการขนส่ง
Ministry of Public Works
and Transport

ที่อยู่ : 106, Norodom Blvd
โทรศัพท์ : (+855) 23 427 845
โทรสาร : (+855) 23 214 907
เว็บไซต์ : www.mpwt.gov.kh
อีเมล : mpwt@online.com.kh

กระทรวงการท่องเที่ยว
Ministry of Tourism

ที่อยู่ : 3, Preah Monivong Blvd
โทรศัพท์ : (+855) 23 427 130
โทรสาร : (+855) 23 220 704
เว็บไซต์ : www.mot.gov.kh
อีเมล : admin@hot.gov.kh

กระทรวง

กระทรวงการจัดการที่ดิน

วางแผนขนบและก่อสร้าง

Ministry of Land Management ,
Urban Planning And Construction

ข้อมูลติดต่อ

ที่อยู่ : 771-773, Preah Monivong
Blvd

โทรศัพท์ : (+855) 23 217 031

โทรสาร : (+855) 23 217 027

เว็บไซต์ : www.mlmupc.gov.kh

อีเมล : imap@camnet.com.kh

กระทรวงทรัพยากรน้ำและอุตุนิยมวิทยา

Ministry of Water Resources
and Meteorology

ที่อยู่ : 364, Preah Norodom Blvd
(41), Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 216 670

เว็บไซต์ : www.mowram.gov.kh

อีเมล : mowram@cambodia.gov.kh

กระทรวงยุติธรรม

Ministry of Justice

ที่อยู่ : 69, Preah Monivong Blvd.,
Sangkat Srah Chak,
Khan Daun Penh,
Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 722 054

โทรสาร : (+855) 23 725 626

เว็บไซต์ : www.moj.gov.kh

อีเมล : info@phnompenh.gov.kh

กระทรวง

สำนักงานข้าราชการพลเรือน

Secretariat of Public Service

สำนักงานการบินพลเรือน

Secretariat of Civil Aviation

ข้อมูลติดต่อ

ที่อยู่ : Lum (St.), corner of Sorla
(St. 2004), Kork Chambak
Village, Phnom Penh

โทรศัพท์ : (+855) 23 212 318

เว็บไซต์ : www.sspf.gov.kh

อีเมล : sspf@cambodia.gov.kh

ที่อยู่ : 62 Preah Norodom Blvd.,
Phnom Penh.

โทรศัพท์ : (855-23) 211 019

โทรสาร : (855-23) 211 019

เว็บไซต์ : www.civilaviation.gov.kh

4.3 จำนวนข้าราชการทั่วประเทศ พร้อมคุณลักษณะหลักหรือคุณลักษณะหลักในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4.3.1 จำนวนข้าราชการทั่วประเทศ

ตามระเบียบข้าราชการของกัมพูชา (The Common Statute of Civil Servants) แบ่งประเภทข้าราชการกัมพูชาเป็นข้าราชการที่ประจำอยู่ส่วนกลางและข้าราชการที่ประจำอยู่ในส่วนภูมิภาค โดยข้าราชการพลเรือนทั้งหมดของกัมพูชาจะอยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักเลขาธิการข้าราชการพลเรือน (The State Secretariat for Civil Service: SSCS) ทั้งนี้ไม่รวมข้าราชการทหาร ตำรวจ ผู้พิพากษา และข้าราชการพลเรือนที่ทำงานด้านตุลาการ

ข้าราชการกัมพูชาทั่วประเทศมีจำนวน (Population of civil servants)ทั้งสิ้น 184,055 คน (2012)^[55]

4.3.2 คุณลักษณะหลักของข้าราชการ

ข้าราชการพลเรือนกัมพูชามีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลประเทศกัมพูชา (Royal Government of Cambodia: RGC) ที่ได้ประกาศ โดยกัมพูชาถือว่าการปฏิรูประบบข้าราชการพลเรือนเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูป นั่นคือเพื่อให้ได้ข้าราชการที่มีคุณลักษณะสำคัญ คือ

"การให้บริการประชาชนที่มีประสิทธิภาพ" (Serving people better) เป็นข้าราชการผู้ให้บริการประชาชนด้วยความโปร่งใส ตอบสนอง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่า ข้าราชการพลเรือนกัมพูชา ต้องเป็นทั้งผู้ให้บริการที่มีประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะและหุ้นส่วนการพัฒนาที่เชื่อถือได้ นั่นคือต้อง

- ตรวจสอบการเข้าถึงบริการ
- เน้นความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภคที่ให้บริการ
- ให้บริการที่จำเป็น
- ให้ความโปร่งใสและความรับผิดชอบสำหรับการส่งมอบ

บริการ

- คุณภาพประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการให้บริการและการพัฒนาขีดความสามารถของข้าราชการเป็นความพยายามที่รัฐบาลกัมพูชาจะเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการลดปัญหาความยากจน โดยมีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพของการให้บริการในภาครัฐของชาวกัมพูชา คือ

1. ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของข้าราชการที่ละน้อย
2. ส่งเสริมความเป็นผู้นำและการบริหารงาน
3. พัฒนาองค์ความรู้ ข้าราชการ และการสื่อสาร
4. พัฒนาความสามารถ (ทักษะ)

5. เสริมสร้างองค์การ กระบวนการ และการปฏิบัติ เพื่อการใช้ความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.3 คุณลักษณะหลักของข้าราชการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ภารกิจ

- ฝึกอบรมข้าราชการให้มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง รู้จักใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ และเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ทันกับโลกาภิวัตน์
- จัดโปรแกรมพัฒนาความสามารถข้าราชการผ่านรูปแบบการฝึกอบรม การสัมมนา การประชุม การศึกษาทางไกล การฝึกอบรมภาคปฏิบัติ การดูงาน หรือการแลกเปลี่ยนข้อมูล
- รวบรวมข้อมูลทั้งหมด (กฎ ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดและประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั่วโลก) เพื่อริเริ่มสร้างข้าราชการแบบใหม่ๆ ขึ้น^[40]

5

ยุทธศาสตร์ และภารกิจของแต่ละ กระทรวงและหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ งานที่เกี่ยวข้องกับ ASEAN

5.1 ยุทธศาสตร์ และภารกิจของแต่ละกระทรวง

จากแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. 2557 – 2561 (National Strategic Development Plan: NSDP) 2014 – 2018)^[50] ได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญของแผนพัฒนา โดยยังไม่ได้แยกความรับผิดชอบตามรายกระทรวง เนื่องจากแผนยังอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการตามวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ จะเน้นในเรื่องดังกล่าวดังนี้

5.1.1 การสร้างสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้น พื้นฐานที่ครอบคลุม

รัฐบาลกัมพูชามีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความสงบสุขและความมั่นคงทางการเมืองให้เกิดธรรมาภิบาล ส่งเสริมการกระจายอำนาจและความเจริญ ปรับปรุงธรรมาภิบาลด้านเศรษฐกิจ และความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP) เพื่อสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวางและครอบคลุม

5.1.2 การสร้างความเชื่อมั่นว่าจะเกิดสมดุลในเศรษฐกิจมหภาค

การรักษาสามสิ่งที่สำคัญในการรักษาสมดุลทางเศรษฐกิจ การค้ำบประมาณ และเงินเฟ้อ

- เพิ่มรายได้อย่างน้อยร้อยละ 18 ของ GDP โดยในปี 2558 จะลดงบประมาณ และการขาดดุลการคลัง
- เพิ่มการส่งออกเพื่อลดการขาดดุลการค้า และเพื่อให้เกิดสมดุลดังกล่าว
- รักษาอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับที่น้อยกว่าร้อยละ 5
- นำนโยบายการคลังที่มีประสิทธิภาพและนโยบายการเงินมาใช้เพื่อควบคุมเศรษฐกิจให้ดีขึ้น
- นำแนวทางสำคัญในการปฏิรูปที่กล่าวถึงในกรอบการปฏิรูปการบริหารจัดการการคลัง (PFMR Framework) มาใช้

นโยบายการเงินและการส่งเสริมการใช้เงินเรียล

1) เนื่องจากร้อยละ 90 ของเงินทั้งหมดที่หมุนเวียนใช้กันอยู่ภายในกัมพูชาเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐแทนที่จะเป็นเงินเรียล ประสิทธิภาพของนโยบายการเงินในการรักษาเสถียรภาพด้านราคาในเศรษฐกิจระดับมหภาคจึงมีข้อจำกัด

2) นโยบายการเงินและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนด้านการตลาดให้เป็นเครื่องมือหลักในการส่งเสริมการใช้สกุลเงินของประเทศ และลดการใช้เงินดอลลาร์สหรัฐในระยะยาว

3) ปัจจุบันเนื่องจากการใช้เงินดอลลาร์สหรัฐกันอย่างมาก ในเศรษฐกิจกัมพูชา สิ่งที่เป็นที่เจ้าหน้าที่รัฐทำได้ คือ เข้าแทรกแซงตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และปริมาณเงินทุนสำรองที่ธนาคารต่างๆ กำหนดไว้

4) เท่าที่เป็นมาเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินมาตรการบางอย่าง เพื่อส่งเสริมการใช้เงินเรียล บางอย่างก็ได้ผล บางอย่างก็ไม่ได้ผล การส่งเสริมการใช้เงินเรียลเป็นนโยบายระยะกลางของธนาคารแห่งประเทศไทย กัมพูชา (NBC) และรวมอยู่ในยุทธศาสตร์พัฒนาภาคการเงิน (FSDS) พ.ศ. 2554 – 2563

5.1.3 การพัฒนาภาคเศรษฐกิจ

การส่งเสริมการเจริญเติบโตที่กว้างขวางและครอบคลุม ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในหกเรื่องสำคัญ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

- การส่งเสริมความทันสมัยและความหลากหลายของการเกษตรและการเพิ่มอัตราผลตอบแทน (ทั้งข้าว พืช รวมพืชสวน และยาง) การปฏิรูปที่ดินแบบเป็นขั้นเป็นตอน ส่งเสริมการพัฒนาปศุสัตว์ และภาคการประมงทางทะเลในเชิงพาณิชย์ (ในภาคส่วนที่มีขนาดเล็ก) ก่อตั้งสมาคมเกษตรกรสำหรับใช้น้ำร่วมกัน ผลประโยชน์ด้านการตลาด ฯลฯ
- ส่งเสริมการเจริญเติบโตของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมที่หลากหลายการสร้าง ความทันสมัยและพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- สร้างความเข้มแข็งแก่ภาคการธนาคารและการเงิน เพื่อให้เงินทุนกระจายไปสู่การเงินในเมืองเล็กและห่างไกลจากตัวเมืองได้มากขึ้น
- สามารถก่อให้เกิดวิวัฒนาการของตลาดแรงงานที่มีความสามารถในการแข่งขันและโปร่งใส และการเหนี่ยวนำให้เกิดกระบวนการสร้างงานซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่า
- ลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ (การขนส่ง ไฟฟ้า ชลประทาน เทคโนโลยีสารสนเทศ และอื่นๆ)
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว

หมายเหตุ: แต่ละภาคส่วนเหล่านี้ จะต้องเน้นการส่งออกขนาดใหญ่เนื่องจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสร้างสมดุลทางการค้า

การเจริญเติบโตที่ครอบคลุม

เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีการเสนอกันมากขึ้นว่าการเติบโตควรจะเป็นการเติบโตแบบครอบคลุม จะให้ความหมายคำว่า 'ครอบคลุม' ใต้ต้องเข้าใจบริบทในประเทศกัมพูชา

คำว่าครอบคลุมหมายถึงการกระจายไปสู่ส่วนภูมิภาค และเป็นการเจริญเติบโตในวงกว้าง ซึ่งจะก่อให้เกิดการจ้างงานอย่างที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้แรงงานได้รับค่าจ้างที่มีกำไรดี ซึ่งไม่ใช่เรื่องสำคัญนักว่าจะมีงานมาให้ทำ หรือต้องย้ายถิ่นฐานเพื่อไปทำงาน สิ่งเดียวที่สำคัญก็คือมีงานที่เหมาะสมเกิดขึ้นหรือไม่ นอกจากนี้ยังหมายถึงว่ามีการริเริ่มสร้างผู้ประกอบการธุรกิจด้วยการสร้างธุรกิจใหม่และดีกว่าเดิมและสร้างธรรมาภิบาล

การสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับเศรษฐกิจแบบเปิดที่มีความสมดุลต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในสี่เรื่องกว้างๆ ที่สำคัญ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

- เพิ่มการส่งออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าว ผลิตภัณฑ์เกษตรและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับวิศวกรรมด้านแสง
- นำกัมพูชาออกจากสถานะ “ประเทศด้อยพัฒนา” ให้เป็น “เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใหม่”
- สร้างความเข้มแข็งแก่ระบบการค้าแบบเปิดผ่าน การเปิดเสรีการค้า
- การวางนโยบายการค้าภายในกรอบของการรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยมุ่งเน้นไปที่ส่วนที่สำคัญ เช่น ข้อตกลงการลงทุน มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า และการปฏิรูปกฎหมาย

5.1.4 การพัฒนาความรู้และการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เป็นความพยายามในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้กัมพูชาก้าวไปสู่การแบ่งงานในระดับภูมิภาคและระดับสากล หัวใจสำคัญ คือ การนำทักษะที่ยั่งยืนเข้ามาพัฒนาให้ดี

5.1.5 ความยากจน และความไม่เท่าเทียมกัน

- ลดความยากจนอย่างน้อยร้อยละ 1 ต่อปี และส่งเสริมโภชนาการ
- ทำให้ความไม่เสมอภาคแคบลง ประชากรในส่วนที่มีรายได้น้อยสุดร้อยละ 20 มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคอย่างน้อยร้อยละ 10 ของการบริโภค
- ให้ความสำคัญกับเรื่องความไม่เสมอภาคในด้านต่างๆ อาทิ ภูมิภาค เพศ อายุ การศึกษา สุขภาพ โอกาส และอื่นๆ
- จัดตั้งเครือข่ายความปลอดภัย

5.1.6 การศึกษา สุขภาพ น้ำ และสุขอนามัย

- กำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณที่เป็นจริงสำหรับทั้งชายและหญิงในแต่ละระดับการศึกษา
- การปรับปรุงคุณภาพในระดับต่างๆ ของการศึกษา
- สร้างความเข้มแข็งแก่ฐานทุนมนุษย์ และเพิ่มความสามารถด้านเทคโนโลยีและผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านสารสนเทศ และการนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ทางการเกษตรและอุตสาหกรรมที่ทันสมัย
- ลงทุนในสุขภาพและโภชนาการเพื่อเสริมสร้างทุนมนุษย์ (เข้าถึงวงจรชีวิต)
- ประชากรทุกคนจะต้องได้รับน้ำดื่มที่สะอาด
- ส่งเสริมนโยบายด้านประชากรอย่างจริงจังรวมถึงการย้ายถิ่นฐาน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าประชากรมีสุขภาพดีและมีงานทำ

- พบเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของกัมพูชา (CMDGs) ซึ่งมีเป้าหมายดังนี้

1. กำจัดความยากจนและความหิวโหย
2. ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาระดับพื้นฐาน
3. ส่งเสริมให้มีความเท่าเทียมทางเพศและยกบทบาทสตรี
4. ลดจำนวนการเสียชีวิตของเด็ก
5. ปรับปรุงสุขภาพมารดา
6. ต่อสู้กับภัยที่เกิดจากโรคเอดส์ มาเลเรีย และโรคอื่นๆ
7. สร้างสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

8. ก้าวไปกับหุ้นส่วนนานาชาติเพื่อการพัฒนา

9. การเก็บทุนระเบิดจากสงครามและช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้าย

จะเห็นได้ว่าเป้าหมาย 1 – 7 มีเป้าหมายที่เด่นชัดแต่เป้าหมายที่ 8 และ 9 ไม่มีเป้าหมายที่แท้จริง แต่ยังคงต้องดำเนินการ

5.1.7 พัฒนาสังคมและวัฒนธรรม

- เพื่อรักษาและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมกัมพูชา
- เพื่อส่งเสริมบทบาทของศาสนาในการรักษาความสามัคคี

ในสังคม

ที่มา: <http://www.internationalmedicalrelief.org>

5.1.8 สิ่งแวดล้อม

ในการจัดการสิ่งแวดล้อม การดำเนินตามยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง องค์ประกอบของการดำเนินตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้แก่ การรักษาป่าไม้และการจัดการที่ดินในลักษณะที่สามารถช่วยบรรเทาความยากจนได้เช่นกัน การใช้อุปกรณ์และวิถีชีวิตที่ประหยัดพลังงาน การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการริเริ่มโครงการอื่นๆ มีการขยายพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 60 ของพื้นที่รวมทั้งรักษาสภาพแวดล้อมให้ยั่งยืน

เนื่องจากกัมพูชามีเป้าหมายต้องการได้รับความเชื่อถือในการค้าคาร์บอนไดออกไซด์

5.1.9 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักการพื้นฐานของมนุษย์

รัฐบาลกัมพูชาได้ระบุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักการพื้นฐานของมนุษย์เอาไว้อย่างน้อย 4 ประเด็น ได้แก่ เพศ สิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการภัยพิบัติ และการจัดการการคลัง และได้มีความพยายามทำให้ประเด็นเหล่านี้เป็นเรื่องหลักที่ทุกภาคส่วนต้องคำนึงถึง นอกจากนี้ โภชนาการก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง แม้ว่าจะไม่สามารถให้ความสำคัญแก่กิจกรรมทุกอย่างได้

การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ

จากยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมผืนผ้าที่ 3 นโยบายแห่งชาติ และ แผนพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมปี พ.ศ. 2557 – 2573 ที่นายกรัฐมนตรีกำหนดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ กระทรวงต่างๆ จำเป็นต้องหาให้พบว่า ความเสี่ยงจากกิจกรรมของตนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศมีอะไรบ้าง และมีมาตรการที่จะจัดการผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ และใช้โอกาสใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในกระทรวงของตนให้เป็นประโยชน์ โดยขอให้แต่ละกระทรวง พิจารณาสั่งต่อไปนี้

ก. ความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศมีอะไรบ้าง และมีโอกาสทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อะไรบ้างที่ควรได้รับการพิจารณา ในการวางแผนทำกิจกรรมในกระทรวงของตนและในการลงทุน

ข. ต้องลงมือทำกิจกรรมอะไรบ้างอย่างจริงจังต่อเนื่องบ้างเพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ (อาทิ นโยบาย เครื่องมือ การวางแผน โครงการ และการวิจัยนำร่อง)

ค. ต้องใช้ข้อมูลและพัฒนาศามารถอะไร เพื่อให้แต่ละกระทรวงเร่งตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ

ง. ในการจัดการความเสี่ยงทางภูมิอากาศ กระทรวงอื่นๆ ต้องช่วยสนับสนุนอะไรบ้าง เช่น การประเมินความเสี่ยงทางภูมิอากาศ ร่วมกัน และการร่วมกันออกแบบนโยบายที่จะตอบสนองต่อความเสี่ยง ฯลฯ

จ. มีความเสี่ยงจากภัยพิบัติอะไรและสามารถใช้มาตรการบรรเทาและลดความเสี่ยงอะไรบ้าง

แผนงานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ด้านการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศ (CCSP) เป็นส่วนที่สำคัญต่อเรื่องเหล่านี้

การลดการทำเหมือง

ดินแดนส่วนใหญ่ในกัมพูชาที่ทำเหมืองได้รับผลกระทบจากการทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการรายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับสถานการณ์ในปี พ.ศ. 2556 โดยใช้ผลการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับการปนเปื้อนจากเหมือง ซึ่งพื้นที่แห่งนี้เป็นที่แห่งแรกๆ ที่ประเทศมีความมุ่งมั่นจะทำความสะอาด

การติดตามและการประเมินผล

สำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งในระบบการติดตามและประเมินผลนั้น ได้เริ่มจากจุดเริ่มต้นเล็กๆ และมีความพยายามที่จะหาตัวชี้วัดให้มากขึ้นเพื่อใช้ในการประเมินผล เช่น การเจริญเติบโตแบบครอบคลุมธรรมาภิบาลที่ดีขึ้น เพื่อตรวจสอบการตอบสนองต่อนโยบาย ความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือ และสิ่งที่คล้ายกันเพื่อสร้างฐานข้อมูลทางเศรษฐกิจของกัมพูชาให้เข้มแข็ง

6

ระบบการพัฒนาข้าราชการ

6.1 ภาพรวมของการพัฒนาข้าราชการ

การพัฒนาความสามารถที่มีประสิทธิภาพของข้าราชการพลเรือนกัมพูชา ต้องวางรากฐานของหลักการสำคัญที่จะเป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ต้องขับเคลื่อนความต้องการและทำให้เป็นไปได้ เพื่อตอบสนองสิ่งที่ควรจะทำ ความเร่งด่วนต้องเกิดจากข้าราชการพลเรือนเองและการตอบสนองต่อปัจจัยภายนอกและผู้มีบทบาทเหล่านั้น ระบบการประเมินการบริหารทรัพยากรมนุษย์ต้องได้รับการอธิบายว่า ตัดสินจากคำบรรยายลักษณะงาน การบริหารทรัพยากรมนุษย์และความสามารถในงานที่เกี่ยวข้อง แต่กระทรวงต้องรับผิดชอบการพัฒนาความสามารถที่กล่าวถึงขอบเขตทั่วไปในกระทรวง และส่งเสริมการบริหารความสามารถ ให้มีประสิทธิภาพและหลีกเลี่ยงความสูญเสีย โดยประเด็นที่จะช่วยเสริมการพัฒนาข้าราชการพลเรือนให้มีประสิทธิภาพ คือ^[40]

6.1.1 การพัฒนาความสามารถต้องเสริมสร้างคุณค่าหลักของข้าราชการพลเรือน

สะท้อนให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ คุณค่าสำคัญแห่งการให้บริการฝ่ายพลเรือน เช่น การจงใจ ความจงรักภักดี ความเป็นมืออาชีพ และการให้บริการ เสริมสร้างการมีจริยธรรมในการให้บริการแก่ประชากร กัมพูชาทั้งในแง่ของทัศนคติและพฤติกรรม ข้าราชการพลเรือนต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี มีความสามารถ และกระทำตามพันธสัญญา มีความร่วมมือระหว่างกระทรวงตามวัฒนธรรมองค์การ และทีมงานใน

แง่ของความเป็นหุ้นส่วนการสร้างงานและการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและตอบสนองต่อข้าราชการพลเรือน

6.1.2 การพัฒนาความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ

ต้องคำนึงถึงความต้องการที่สำคัญ การมุ่งเน้นที่สมรรถนะหลัก (Core Competency) ของกระทรวงและหน่วยงานทั้งหมด การปฏิบัติ การที่สำคัญของแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan: NSDP) และยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (Rectangular Strategy) นอกจากนี้ กระทรวงและหน่วยงานต้องสามารถจำแนก และอธิบายความเร่งด่วนในงานของตนเองได้ โดยระบบประเมินผล การบริหารทรัพยากรมนุษย์จะสร้างความสำเร็จในขั้นต้น ซึ่งมีส่วนใน กลไกการประสานงานและตรวจสอบกิจกรรม

6.1.3 ความเป็นเจ้าของและภาวะผู้นำ

“ในความเป็นกัมพูชา” จะเป็นดัชนีชี้พื้นฐานแห่งความสำเร็จ ต้องกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาความสามารถ และโครงการนำเสนอ โดยชาวกัมพูชาเพื่อชาวกัมพูชา ได้แก่ การเชิญผู้ชำนาญงานในท้องถิ่น มาแสดงถึงการปฏิบัติงานที่แท้จริง เพื่อให้เห็นตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับ บริบทหรือสภาพแวดล้อมของชาวกัมพูชามากขึ้น เห็นความเร่งด่วน ในการใช้ภาษาเขมรในการฝึกอบรม ได้แก่ การอบรมคอมพิวเตอร์ เรื่องนี้จะสร้างประสบการณ์ในการสร้างขีดความสามารถของภาครัฐ และเศรษฐกิจ รวมถึงการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย

เหมาะสมกับการพัฒนาชาวักมพูชา และใช้ประโยชน์จากที่ปรึกษาแห่งชาติ ในการออกแบบโครงการรวมทั้งเป็นการสร้างทักษะและสนับสนุนการพัฒนา งานตามวิชาชีพ เรื่องนี้เกี่ยวกับความเหมาะสมของการชำนาญการใน ท้องถิ่นกับผู้มีความชำนาญภายนอก ครูชาวักมพูชาควรให้คุณค่า และบทบาทผู้ชำนาญการต่างประเทศเท่าๆกัน ใช้ประโยชน์และคุณค่าจาก ผู้ให้การอบรมในท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ เช่น การศึกษา การอบรม และการวิจัย นโยบายสถาบัน มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน

ที่มา: <http://click.senate.go.th/?p=4446>

6.1.4 การพัฒนาศักยภาพต้องมุ่งไปที่การเสริมสร้าง สภาพแวดล้อมการทำงาน

เพื่อส่งเสริมให้ผู้ที่พัฒนาและปรับปรุงความสามารถได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยให้แต่ละกระทรวงหรือหน่วยงาน กลายเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และสนับสนุนให้เกิดนิสัยการเรียนรู้เป็นประจำ รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมใหม่ๆ เช่นเดียวกับการเรียนรู้ร่วมกัน และการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารภายในทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

6.2 วิธีพัฒนาข้าราชการ

ในการประชุมเรื่องทรัพยากรมนุษย์ในระบบข้าราชการพลเรือนของกลุ่มประเทศอาเซียน ที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 18 – 19 สิงหาคม พ.ศ. 2548 ประเทศกัมพูชาให้มุมมองที่แตกต่างของการบริหารผลการปฏิบัติงาน และมุ่งเน้นที่การพัฒนาคนเก่ง (Talent) ในข้าราชการพลเรือน โดยข้าราชการพลเรือนกัมพูชาเชื่อว่าผลการปฏิบัติงานส่วนบุคคลสามารถเพิ่มความรู้และพัฒนาทักษะ โดยระบุดูจุดแข็งที่ต้องการพัฒนาเป็นกลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรบุคคลระยะยาว เพื่อเสริมสร้างความสามารถของข้าราชการพลเรือน ซึ่งความสามารถนี้ มุ่งเน้นวิธีการสร้างด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมพัฒนาสำหรับสองกลุ่ม คือ กลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาที่มีศักยภาพ และกลุ่มผู้นำ รวมทั้งผู้บริหารระดับสูงที่มีอยู่ในข้าราชการพลเรือน โดยโปรแกรมการพัฒนาจะส่งไปที่สถาบัน

การศึกษาต่างๆ รวมถึงโรงเรียนการบริหารแห่งรัฐ สถาบันฝึกอบรมของกระทรวงและหน่วยงานในมหาวิทยาลัยโดยผ่านวิธีการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งโปรแกรมการฝึกอบรมที่เข้มข้นเหล่านี้มีเงื่อนไขการเข้าร่วมที่ยากและมุ่งสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของข้าราชการที่เข้าร่วม^[40]

6.2.1 โปรแกรมการพัฒนาขีดความสามารถของข้าราชการพลเรือน

การพัฒนาขีดความสามารถของข้าราชการพลเรือนมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อสร้างศักยภาพให้แก่สามกลุ่มเป้าหมายหลักคือ ผู้บริหารระดับสูง นักบริหาร และผู้เชี่ยวชาญ ด้วยโปรแกรมการพัฒนาต่อไปนี้อย่าง^[40]

6.2.1.1 โปรแกรมการบริหารขั้นสูง (Advanced Executive Program: AEP) สำหรับกลุ่มผู้บริหารระดับสูง

โปรแกรมนี้เริ่มเมื่อปลายปี พ.ศ. 2548 โดยออกแบบสำหรับข้าราชการระดับสูง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการแนะนำและการจัดการการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ปฏิรูปที่สำคัญ และบรรลุผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในการให้บริการภายใต้นโยบายใหม่ สมาชิกของกลุ่มผู้บริหารระดับสูงจะถูกมอบแนวทางเชิงกลยุทธ์และความเป็นผู้นำเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จและถูกคาดหวังเพื่อเข้าร่วมในโปรแกรมนี้ ซึ่งจัดสัมมนาประมาณ 1 หรือ 2 วัน โดยเลือกหัวข้อที่กำลังได้รับความนิยมนอยู่ในขณะนั้น โปรแกรมมี

การเชื่อมโยงอย่างเข้มแข็งกับกิจกรรมและโครงการปฏิรูปของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นที่การพัฒนาความเป็นผู้นำและทักษะการบริหารจัดการของกลุ่มนี้เพื่อปรับปรุงโอกาสของความสำเร็จกับกิจกรรมการปฏิรูปการคัดเลือกจำนวนสมาชิกรัฐสภาที่จะมีส่วนร่วมเข้าร่วมโปรแกรมนี้ ประกอบด้วย การสัมมนาผู้บริหารระดับสูง และจัดการสัมมนาระดับสูง

ในระดับการเมืองของรัฐบาล การสัมมนาจะจัดเป็นประจำทุกปี ประมาณ 5 ถึง 10 ครั้ง สำหรับผู้เข้าร่วม 30 – 40 คน โดยเครือข่ายการเรียนรู้การพัฒนาทั่วโลก (The Global Development Learning Network: GDLN) เป็นผู้จัดการกิจกรรมสัมมนาเหล่านี้ นอกจากนี้ยังจัดโปรแกรมระยะสั้นและดำเนินการจัดหลักสูตรเองอีกด้วย

ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเข้าร่วมจะต้องสอดคล้องกับหัวข้อสัมมนา และมีส่วนร่วม เช่นเดียวกับความต้องการของหน่วยงานและความพร้อมตามเวลาที่กำหนดผู้เข้าร่วมโปรแกรมนี้ จะถูกคาดหวังที่จะมีบทบาทการตัดสินใจในหน่วยงานราชการที่อยู่ ทั้งระดับอธิบดี รองอธิบดี เลขานุการใหญ่ รองเลขานุการใหญ่ ที่ปรึกษาคณะรัฐมนตรี ที่ปรึกษาสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง เลขานุการรัฐ และรัฐมนตรี

6.2.1.2 โปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการ (Management Development Program: MDP) สำหรับกลุ่มนักบริหาร

โปรแกรมเริ่มอย่างเป็นทางการเมื่อต้นปี พ.ศ. 2548 โดยถูกออกแบบสำหรับเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประจำของการปฏิรูปของรัฐบาล รวมถึงโครงการ และบุคคลผู้ที่ต้องการเพิ่มทักษะการบริหารจัดการ เพื่อให้การสนับสนุนสำหรับการปฏิรูปในอนาคต โปรแกรมนี้ถูกวางแผนเพื่อช่วยพัฒนาการบริหารที่มีประสิทธิภาพในภารกิจสำคัญของข้าราชการพลเรือนกัมพูชา และสนับสนุนแผนการดำเนินงานทางเศรษฐกิจที่เป็นรูปธรรมและการปฏิรูปภาครัฐ และปรับปรุงการส่งมอบบริการที่ดีขึ้น โปรแกรมเชื่อมโยงกับการริเริ่มกลุ่มภารกิจสำคัญของรัฐบาล (Priority Mission Group: PMG) โดยผู้เข้าร่วมกลุ่มภารกิจสำคัญของรัฐบาล ถูกส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในโปรแกรมการพัฒนาการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วยหลักสูตรปกติ (เรียนนอกเวลาราชการ) และการประชุมเชิงปฏิบัติการตามโอกาสที่เหมาะสม โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมโปรแกรม 400 คน ใช้ระยะเวลามากกว่า 2 ปี การฝึกอบรมถูกจัดเป็น “ทีม” ประมาณ 20 คน (มีทั้งหมด 20 ทีม) การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโปรแกรมจะขึ้นอยู่กับภารกิจที่ชัดเจนของผู้สมัคร และประเด็นการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการปฏิรูป การปรับปรุงการบริหารจัดการส่วนบุคคล ทักษะที่มีประสิทธิภาพรับรองความเหมาะสมและความพร้อมในระดับที่ต้องการตามผู้บริหารหน่วยงานในโปรแกรมนี้ ได้ระบุความต้องการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โดยผู้สมัครต้องระบุข้อมูลส่วนบุคคลร่วมด้วย คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำกับดูแลการใช้ทรัพยากร รวมถึงการจัดเตรียมงบประมาณ
 - 2) กิจกรรมการดำเนินงาน
 - 3) การตั้งวัตถุประสงค์การทำงานและตรวจสอบความคืบหน้าการจัดตารางการทำงานและโปรแกรม
 - 4) การจัดสมดุลความต้องการที่ขัดแย้งในที่ทำงาน
 - 5) การจัดการบุคลากรและประเด็นปัญหาในสถานที่ทำงาน การแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานที่ทำงาน การจัดกิจกรรม ทีมการสื่อสารไปยังบุคลากร การเป็นตัวแทนและรายงานความรับผิดชอบ และกิจกรรมการติดตามและประเมินผลผู้เข้าร่วมกลุ่มภารกิจสำคัญภายใต้ การปฏิรูปการบริหารภาครัฐ
- ผู้เข้าร่วมกลุ่มภารกิจจึงควรจบอนุปริญญาหรือปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขาเศรษฐศาสตร์ การเงิน รัฐประศาสนศาสตร์ กฎหมาย การบริหารจัดการ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

6.2.1.3 โปรแกรมการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญ (Professional Development Program: PDP) สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

โปรแกรมนี้ถูกออกแบบสำหรับเจ้าหน้าที่ระดับต่ำกว่าผู้บริหาร ซึ่งทำงานในส่วนงานเฉพาะทางและรับผิดชอบในการเตรียมนโยบาย และการดำเนินงานในกิจกรรมการปฏิรูปภายใต้การแนะนำของ นักบริหารระดับสูง โปรแกรมนี้เริ่มขึ้นเมื่อต้นปี พ.ศ. 2548 มีจุดประสงค์ เพื่อช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญระดับต้นที่มีศักยภาพจะเป็นผู้สร้างนโยบาย ในอนาคต และพัฒนาทักษะด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ที่พัฒนา

เช่นเดียวกับความสามารถในการวิเคราะห์ และการตรวจสอบอย่างแม่นยำ ในการพิจารณาประเด็นนโยบายที่สำคัญอันดับแรกคือการพัฒนาและยกระดับทักษะการกำหนดนโยบายผ่านหลักสูตรปกติ (เรียนนอกเวลาราชการ) และการประชุมเชิงปฏิบัติการตามโอกาสที่เหมาะสมและเกี่ยวข้องกับโปรแกรม โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมโปรแกรม 100 คน แต่ละกลุ่มมี 15 – 20 คน ใช้ระยะเวลามากกว่า 2 ปี การคัดเลือกขึ้นอยู่กับภารกิจที่ชัดเจนกับความจำเป็นในการพัฒนานโยบายหน่วยงาน และปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของโปรแกรม

จากผลการประเมินของผู้เข้าร่วมการศึกษาโครงสร้างและประสบการณ์ทางวิชาชีพในหน่วยงานราชการนั้นเป็นที่น่าพอใจ พร้อมกับคุณสมบัติส่วนบุคคลที่ระบุขอบเขตเพื่อความก้าวหน้าที่มีศักยภาพ ในราชการพลเรือนกัมพูชา ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนี้อีกผู้เชี่ยวชาญระดับต้น มีประสบการณ์การทำงานในหน่วยงานราชการ สำเร็จการศึกษา โปรแกรม Ecole Royale d'Administration: ERA และสถาบันเศรษฐกิจและการเงิน (Economics and Finance Institute: EFI) ทั้งสำเร็จการศึกษาจากสถาบันต่างประเทศ(เช่น ปริญญาโท หรือการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี) หากคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขเหล่านี้ ก็จะได้รับ การพิจารณาเป็นพิเศษมากกว่าผู้สมัครที่ไม่มีข้อมูลส่วนบุคคลตามที่กล่าวมา

6.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาข้าราชการ

นโยบายการพัฒนาขีดความสามารถของข้าราชการพลเรือนกัมพูชา ได้มีการกำหนดความเร่งด่วนอย่างชัดเจนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดำรงความยุติธรรมในสังคม และลดความยากจน ผ่านการปรับปรุงและใช้ยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan: NSDP) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติของกัมพูชา (Cambodia's Millennium Development Goals: CMDGs) และแผน 2 ของการปฏิบัติการกำกับดูแล (Governance Action Plan II) ซึ่งความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของสถาบันรัฐในการออกแบบและดำเนินการตามโครงการต่างๆ โดยการปฏิรูประบบราชการเป็นเรื่องสำคัญ และจะต้องทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูป คือ การให้บริการประชาชนที่ดีขึ้นด้วยการเปลี่ยนข้าราชการพลเรือนเป็นผู้ให้บริการที่มีประสิทธิภาพของการบริการสาธารณะและหุ้นส่วนการพัฒนาที่เชื่อถือได้^[40]

ความพยายามอย่างมากในการปฏิรูปไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและความสุขของประเทศตลอดจนประชาชน ขึ้นอยู่กับการดำเนินการของข้าราชการพลเรือนแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา โดยวัตถุประสงค์ของรัฐบาล คือ การเปลี่ยนแปลงข้าราชการเป็นผู้ให้บริการที่มีประสิทธิภาพของประชาชน โดยการให้บริการด้วยความโปร่งใส ตอบสนอง และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยการเสริมสร้างแรงจูงใจ ความจงรักภักดี ความเป็นมืออาชีพ และวัฒนธรรมการบริการของข้าราชการ ซึ่งจะมีผลในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและความรับผิดชอบของข้าราชการ

พลเรือน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของ “การให้บริการประชาชนที่มีประสิทธิภาพ” (Serving People Better) ดังนั้น หนึ่งในขั้นตอนที่สำคัญที่สุด คือ ความรู้และความเข้าใจพื้นฐานทางกฎหมายของข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความมีประสิทธิภาพ การตอบสนอง และการปกครองด้วยกฎหมายนอกจากนี้ ข้าราชการพลเรือนแต่ละคนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาลประเทศกัมพูชา (Royal Government of Cambodia: RGC) ที่ได้ประกาศไว้^[51]

หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาข้าราชการพลเรือนกัมพูชา คือ โรงเรียนการบริหารแห่งรัฐ (Royal School of Administration: RSA) โดยมีบทบาทในการรับสมัคร ฝึกอบรม และพัฒนาข้าราชการที่มีความตั้งใจรับใช้ประเทศชาติ โดยผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต้องสอบแข่งขันเหมือนการสอบเข้าโรงเรียน

โปรแกรมการฝึกอบรมของโรงเรียนการบริหารแห่งรัฐ จะแบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก คือ โปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องและโปรแกรมการฝึกอบรมแรกเข้า

โปรแกรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จะกล่าวถึงข้าราชการพลเรือนที่ประจำการอยู่ภายใต้กลุ่ม A และ B มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับความรู้ในส่วนของรัฐประศาสนศาสตร์ หรือการบริหารราชการ โดยเงื่อนไขของหลักสูตรจะมีการกำหนดเป็นประจำปีจากสำนักงานคณะรัฐมนตรี (Office of The Council of Ministers) ผู้สมัครจะถูกคัดเลือกโดยกระทรวงหรือสถาบัน

โปรแกรมการฝึกอบรมแรกเริ่ม จะกล่าวถึงนักเรียนที่มีอายุและการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องการเป็นข้าราชการพลเรือนในระดับกลาง (Kramkars) หรือระดับสูง ผู้สมัครจะเป็นข้าราชการทันทีที่ผ่านการตรวจสอบการเข้า และเซ็นสัญญา ก่อนที่จะถูกแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ในกรณีที่ผู้สมัครประสบความสำเร็จได้เข้าเป็นข้าราชการพลเรือนแล้ว จะต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 7 ปี นับจากวันแต่งตั้งจากกระทรวงหรือสถาบันนั้นๆ^[51]

นอกจากนี้ยังมีสภาเพื่อการปฏิรูปการบริหาร (Council for Administrative Reform - CAR) ที่มีวัตถุประสงค์โดยรวมของรัฐบาลกัมพูชา (the Royal Government of Cambodia - RGC)^[51] ในการพัฒนาข้าราชการพลเรือนเป็นผู้ให้บริการที่มีประสิทธิภาพของภาครัฐบริการโดยการบริการสาธารณะที่โปร่งใสมากขึ้น การตอบสนองที่ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างแรงจูงใจด้วยความจงรักภักดีอย่าง เป็นมืออาชีพของข้าราชการที่มีวัฒนธรรมในการให้บริการ ซึ่งจะส่งผลในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและความรับผิดชอบของข้าราชการพลเรือนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของการ “ให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น” ซึ่งมีรายละเอียดย่อ ดังภาพ

7

กฎหมายสำคัญที่ควรรู้

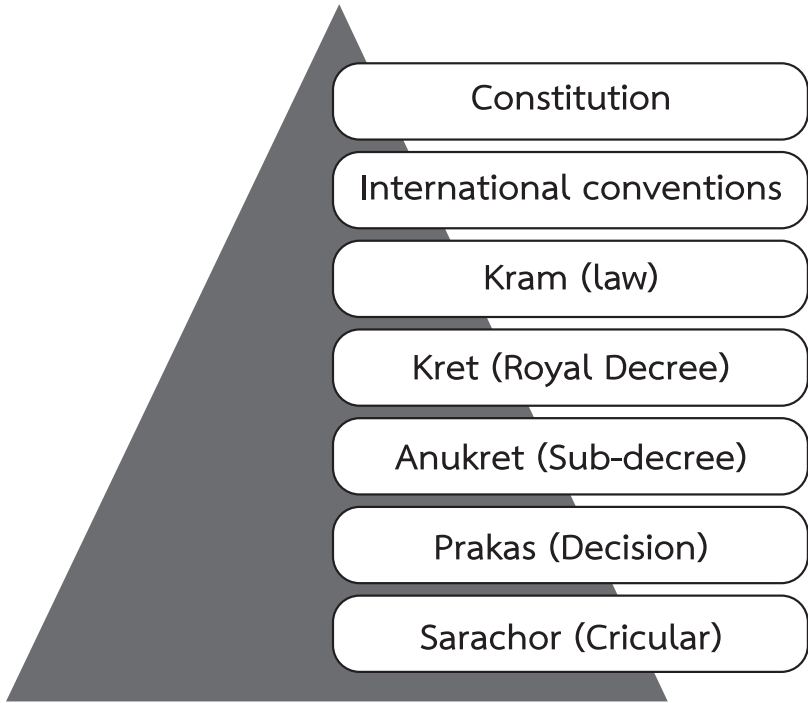
7.1 กฎระเบียบข้าราชการ

จากหนังสือคู่มือสำหรับข้าราชการกัมพูชาที่มีการตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2554 ได้มีการกล่าวถึงลำดับชั้นของบรรทัดฐานในกัมพูชาไว้ว่ามีถึง 7 ระดับ ประกอบด้วย

- ระดับสูงสุด คือ รัฐธรรมนูญ (Constitution)
- ลำดับที่สอง คือ อนุสัญญาระหว่างประเทศ (International conventions)
- ลำดับที่สาม คือ กฎหมาย (Kram - Law)
- ลำดับที่สี่ คือ พระราชกฤษฎีกา (Kret - Royal Decree)
- ลำดับที่ห้า คือ กฤษฎีกาย่อย (Anukret - Sub-decree)
- ลำดับที่หก คือ ประกาศ (Prakas - Decision)
- ลำดับที่เจ็ด คือ หนังสือเวียน (Sarachor - Circular)

ดังภาพนี้

ภาพที่ 15 The hierarchy of norms in Cambodia

ที่มา: Handbook For Civil Servants, 2010^[51]

7.1.1 หลักทั่วไปของข้าราชการพลเรือนปี พ.ศ. 2540^[48]

บทที่ 1 ข้อกำหนดทั่วไป

ข้าราชการควรถูกจัดแบ่งออกเป็นกลุ่มๆ ในหน่วยงานข้าราชการพลเรือน ซึ่งถูกแบ่งโดยละเอียดโดยใช้หลักการจัดระดับ (Grade) เป็นตัวตัดสินหน่วยงานเหล่านี้ และจะถูกจัดลำดับเป็นหมวดหมู่

บทที่ 2 หมวดต่างๆ

หน่วยงานจะถูกจัดอันดับเป็น 4 หมวด ได้แก่ A B C และ D โดยอ้างอิงจากข้อกำหนดการศึกษาขั้นต่ำตามกฎหมายของรัฐบัญญัติ

หมวด A มีขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ตรวจสอบ ศึกษา และให้คำปรึกษา โดยข้าราชการที่อยู่ในหมวด A ต้องมีการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาตรีเป็นต้นไป ซึ่งในบางกฎหมายของรัฐบัญญัติกำหนดการศึกษาขั้นต่ำระดับปริญญาโท

หมวด B มีขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบในการเตรียมงานด้านต่างๆ ภายใต้คำสั่งจากผู้บังคับบัญชา โดยข้าราชการที่อยู่ในหมวด B ต้องมีการศึกษาขั้นต่ำระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

หมวด C มีขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบเป็นเลขานุการ และงานธุรการที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางต่างๆ โดยผู้ที่อยู่ในหมวด C นั้นต้องมีระดับการศึกษาขั้นต่ำระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หมวด D มีขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบในงานธุรการขั้นต้น และไม่มีการกำหนดการศึกษาขั้นต่ำในการเข้าทำงานในหมวดนี้ ผู้ที่ต้องการจะเข้ารับราชการในหมวด A B และ C ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาตามข้อกำหนดการเข้ารับราชการพลเรือนซึ่งมีผลบังคับใช้ ณ วันที่เอกสารนี้ได้ทำการตีพิมพ์ (21 พฤศจิกายน 2540)

ข้าราชการที่ทำงานอยู่ก่อนแล้วจะต้องถูกจัดกลุ่มใหม่ในหน่วยงานราชการรูปแบบใหม่ โดยมีคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดย Anukret (กฤษฎีกาย่อย คือ กฎหมายที่ฝ่ายบริหารออกโดยอาศัยมติคณะรัฐมนตรี และลงนามโดยนายกรัฐมนตรี เป็นการออกกฎหมายตามกฎหมายฉบับแม่ เช่น รัฐธรรมนูญหรือฉบับซึ่งเทียบได้กับพระราชกฤษฎีกาหรือ

กฎหมายกระทรวงของไทย) รวมทั้งต้องเสนอต่อรัฐบาลถึงเหตุผลที่
 ดำเนินการจัดกลุ่มใหม่ของข้าราชการด้วย

ตารางที่ 3 รูปแบบการแบ่งขั้นตำแหน่งของราชการในกัมพูชา

หมวด	ระดับ	ขั้นเงินเดือน 14 ระดับ													
		14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
A	1														
	2														
	3														
B	1														
	2														
	3														
C	1														
	2														
	3														
D	1														
	2														
	3														

ที่มา: Handbook For Civil Servants, 2010^[51]

บทที่ 3 หน่วยงานราชการพลเรือน

ในหนึ่งหน่วยงานราชการจะต้องประกอบด้วยข้าราชการที่จบการศึกษาในระดับเดียวกันและมีความรู้เฉพาะทางเดียวกัน รวมไปถึงประสบการณ์ทำงานที่เหมือนกันด้วย

หน่วยงานราชการพลเรือนจะถูกจัดตั้งโดยรัฐบัญญัตินั้นๆ ซึ่งมีรัฐมนตรีและเลขาธิการของหน่วยงานเป็นผู้สั่งการ แล้วนำส่งเอกสารสั่งการไปยังสำนักราชกิจ โดยมีสถานิติศาสตร์และคณะกรรมการบริหารปฏิรูปเป็นผู้ให้คำแนะนำ

รัฐบัญญัตินั้นๆ ต้องสร้างหน่วยงานเพื่อบริหารจัดการในการจัดการตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ให้แก่ข้าราชการ ซึ่งกำหนดโดยบทบัญญัติของกฎหมายทั่วไปของข้าราชการพลเรือน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) เสนอหน่วยงานราชการให้แก่รัฐมนตรี
 - 2) จำแนกหน่วยงานราชการออกเป็นหน่วยๆ
 - 3) กำหนดภารกิจของหน่วยงาน
 - 4) กำหนดตำแหน่งให้แก่ข้าราชการของหน่วยงาน
 - 5) กำหนดการศึกษาขั้นต่ำของบุคคลที่ต้องการเข้าทำงานและขั้นตอนการปฏิบัติในการสอบแข่งขันทั้งในและนอกองค์การ
 - 6) กำหนดอายุเกษียณ
 - 7) กำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน โดยโครงสร้างจะถูกแบ่งออกเป็นระดับ (Grade) และขอบเขตหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งจะถูกแบ่งตามแต่ละระดับ
 - 8) กำหนดขั้นตอนและระดับในการเลื่อนตำแหน่ง
- กฤษฎีกาย่อยจะประเมินเนื้อหาของแต่ละรัฐบัญญัตินั้นๆ ไปถึงวิธีการที่จะแต่งตั้งหน่วยงานต่างๆ

ตารางที่ 4 รูปแบบการแบ่งลำดับตำแหน่งราชการตามหน่วยงาน

พระราชบัญญัติเฉพาะกิจ						
21 พระราชบัญญัติใน 6 หมวด สำหรับข้าราชการแต่ละประเภท (A,B,C,D)						
หมวด	21 พ.ร.บ. ใน 6 หมวด					
	บริหารงานทั่วไป	การจัดการตามสายงาน	การทูต	การศึกษา	สุขภาพ	เชี่ยวชาญเฉพาะทาง
A ปริญญาตรี	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	นักบริหารระดับสูง	นักการทูตระดับสูง	อาจารย์มหาวิทยาลัย	เจ้าหน้าที่สุขภาพระดับสูง	เจ้าหน้าที่เทคนิคระดับสูง
B อนุปริญญา	พนักงานระดับกลาง	พนักงานระดับกลาง	พนักงานระดับกลางสำหรับงานต่างประเทศ	อาจารย์พื้นฐาน	เจ้าหน้าที่สุขภาพระดับกลาง	เจ้าหน้าที่เทคนิคระดับกลาง
C มัธยมศึกษา	เลขานุการฝ่ายบริหาร	เลขานุการฝ่ายบริหาร		ครูระดับประถมศึกษา	เจ้าหน้าที่สุขภาพระดับต้น	เจ้าหน้าที่เทคนิคระดับต้น
D	พนักงานบริการเบื้องต้น	พนักงานบริการเบื้องต้น				พนักงานเทคนิคเบื้องต้น

ที่มา: Handbook For Civil Servants, 2010⁽⁵¹⁾

บทที่ 4 ระดับ (Grade)

■ ระดับ (Grade) คือ การจัดอันดับของหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะถูกจัดลำดับออกเป็น 3 ระดับ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบตามแต่ละระดับ

■ ข้าราชการที่ถูกรับบรรจุเข้าทำงานในระยะเริ่มต้น จะถูกจัดอันดับอยู่ระดับแรกของหน่วยงาน

■ ข้าราชการจะถูกเลื่อนขั้นตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนด บทบัญญัติกฎหมายทั่วไปของข้าราชการพลเรือนหน่วยงานนั้นๆ

■ การเลื่อนขั้นไปยังระดับ 2 และ 3 มีไว้เฉพาะข้าราชการที่มีผลงานดีเด่นเท่านั้น โดยการเลื่อนขั้นไปยังระดับ 2 และ 3 จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อตำแหน่งในระดับ 2 และ 3 ว่างลง และข้าราชการที่จะถูกเลื่อนขั้นนั้น ต้องมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อของการเลื่อนขั้น โดยผ่านการฝึกจากโรงเรียนการบริหารของรัฐ (Royal School of Administration) หรือสถานศึกษาที่เป็นที่รู้จักของรัฐบัญญัติ หรือจากการสอบแข่งขัน

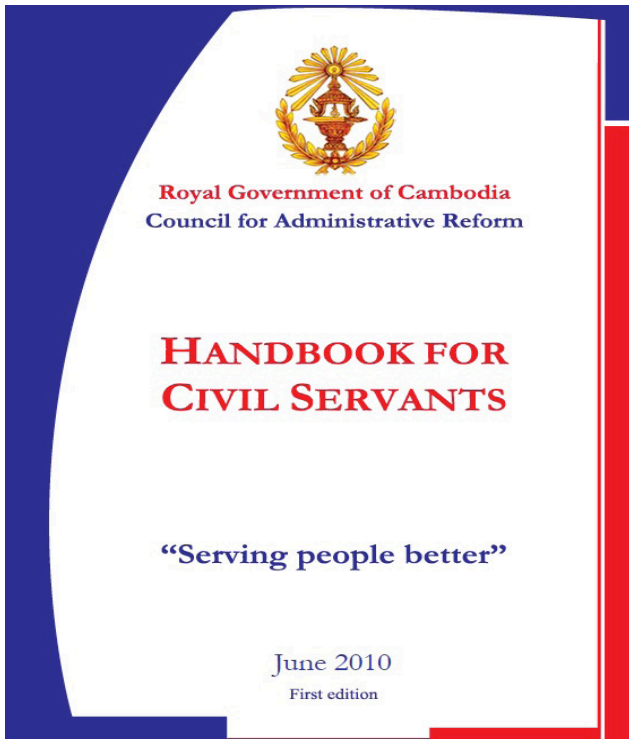
■ ข้าราชการที่จะสามารถเลื่อนขั้นเป็นระดับ 2 ได้นั้น ต้องมีผลงานตาม 4 ลำดับขั้นในระดับที่ 1 ก่อน

■ ข้าราชการที่จะสามารถเลื่อนขั้นเป็นระดับ 3 ได้นั้น ต้องมีผลงานตาม 4 ลำดับขั้นในระดับที่ 2 ก่อน

■ การเลื่อนระดับที่สูงขึ้นจะส่งเสริมสิทธิและอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตามระดับที่กำหนดโดยรัฐบัญญัตินั้นๆ

■ แนวทางสำหรับการเปลี่ยนตำแหน่งของข้าราชการปัจจุบันไปยังระบบปฏิรูปใหม่นั้น เป็นไปตามบทบัญญัติการเปลี่ยนแปลงตามกฤษฎีกาย่อย

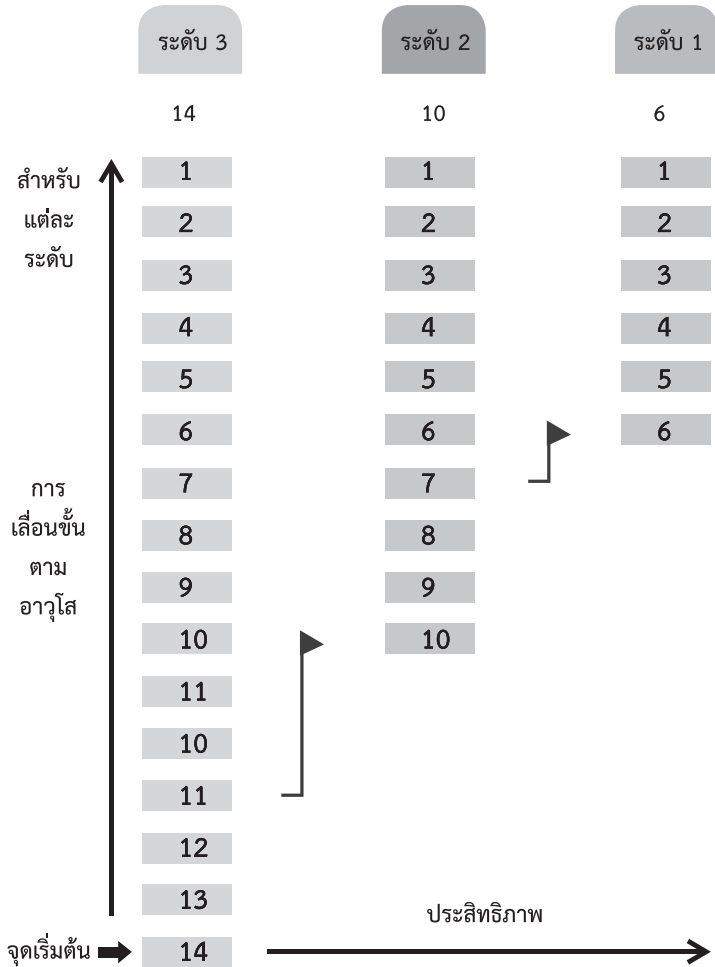

บทที่ 5 ชั้น

- ระดับจะถูกแบ่งออกเป็นชั้นๆ ซึ่งแต่ละชั้นก็จะแบ่งตามชั้นของเงินเดือน
- ระดับ 3 จะถูกแบ่งออกเป็น 14 ชั้น ระดับ 2 แบ่งออกเป็น 10 ชั้น และระดับ 1 แบ่งออกเป็น 6 ชั้น
- ข้าราชการจะถูกเลื่อนหนึ่งขั้นทุก 2 ปี เนื่องด้วยระบบอาวุโสได้มาจากผลงาน ความสามารถ ความยากของหน้าที่ ความรับผิดชอบ หรืออำนาจหน้าที่ของบางตำแหน่ง ซึ่งรัฐบัญญัตินั้นสามารถกำหนดข้าราชการที่อาจมีสิทธิได้รับโอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง

ตารางที่ 5 รูปแบบการเลื่อนตำแหน่งในระบบราชการกัมพูชา

ที่มา: Handbook For Civil Servants, 2010⁽⁵¹⁾

บทที่ 6 บทบัญญัติสุดท้าย

- นายกรัฐมนตรีที่ 1 และ 2 จะดูแลการนำไปปฏิบัติของราชกิจนี้
- ราชกิจนี้มีอำนาจใช้ ณ วันลงนาม

7.1.2 หลักการทั่วไปของวิธีดูแลข้าราชการพลเรือน ^[45]

บทที่ 1 วิธีการให้บริการ และการบริหารการเงินของข้าราชการ

มาตรา 1 การบริหารและจัดการการเงินของข้าราชการ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงการบริหารและสถานะที่จะได้รับการดำเนินการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรา 2 ฝ่ายบุคลากรที่บริหารโดยส่วนกลางจะร่างกฎระเบียบที่แยกออกสำหรับการจัดการบริหารของข้าราชการพลเรือน รวมทั้งร่างพระราชกฤษฎีกา ร่างกฎเกณฑ์ย่อย โดยใช้มาตรฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศระบุหมายเลขประจำตัวข้าราชการพลเรือน สำหรับเวลาการทำงานของระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศได้แยกกฎระเบียบที่ตีพิมพ์อื่นๆ ออกจากเอกสารที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้ถือว่าเอกสารนอกเหนือจากเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นโมฆะ

มาตรา 3 ความถูกต้องในการดูแลกฎระเบียบที่แยกออกในรูปแบบของประกาศจะถูกตรวจสอบโดยสำนักงานเลขาธิการของรัฐสำหรับการให้บริการสาธารณะและความถูกต้องของงบประมาณจะได้รับการตรวจสอบโดยผู้ควบคุมทางการเงิน และการอนุมัติวิชา

สำหรับสถาบันการศึกษาจะต้องได้รับการรับรองจากการลงนามหรือลายเซ็นผู้อำนวยการฝ่ายที่ดูแลเรื่องกฎระเบียบดังกล่าว ความถูกต้องของการบริหารร่างข้อบังคับของพระราชกฤษฎีกาย่อย และพระราชกฤษฎีกาจะถูกตรวจสอบโดยเลขาธิการรัฐ สำหรับการให้บริการสาธารณะและความถูกต้องของงบประมาณจะได้รับการตรวจสอบโดยผู้ควบคุมทางการเงินและการอนุมัติวิชา และความเห็นชอบทั้งหมดของคณะรัฐมนตรีจะถูกบันทึกไว้ในบริบท

บทที่ 2 การจ่ายเงินเดือนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรา 4 เงินเดือนและค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่ข้าราชการพลเรือนจะได้รับผ่านการตัดสินใจของพนักงานบัญชี กระทรวงการคลัง โดยคำสั่งใดๆ ก่อนการชำระเงิน จะได้รับโดยผ่านวิธีการทางระบบคอมพิวเตอร์ของศูนย์กลางที่ดูแลระบบการจัดการภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลังที่ทำหน้าที่เป็นพนักงานบัญชีสาธารณะ บัญชีดังกล่าวจะมีการตรวจสอบกระแสของเงินเดือนตามตัวอักษรที่ได้รับการรับรอง หลังจากเตรียมความพร้อมของเงินเดือน เงินเดือนจะถูกส่งไปยังแผนกของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในแต่ละใบสำคัญแสดงสิทธิ กระทรวงการคลังจะรับทำหน้าที่จัดงาน (Ordonnateur) หรือกรรมการสถาบันในเวลาเดียวกันกับการจ่ายเงินเดือนและการอนุมัติวิชาของการควบคุมทางการเงิน การชำระเงินจะได้รับผ่านตัวแทนการชำระเงินภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง

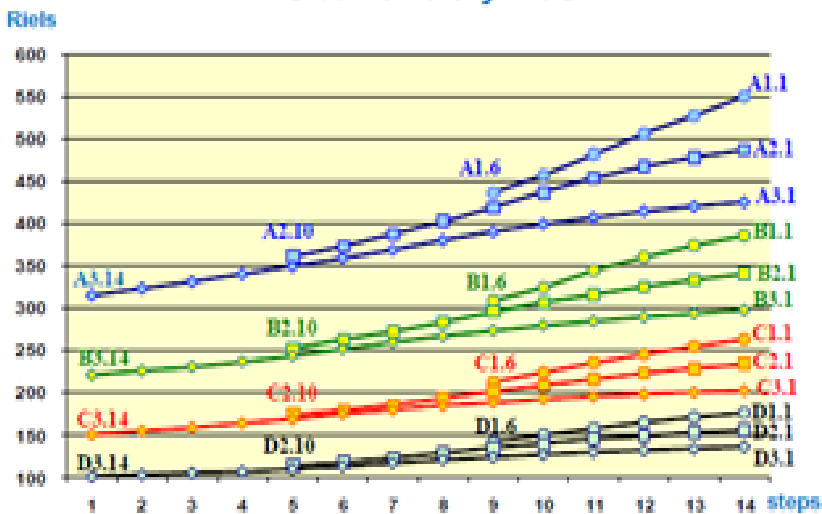
ตารางที่ 6 ตารางการจ่ายเงินเดือนขั้นต่ำของข้าราชการกัมพูชาตามลำดับขั้น

	ระดับ	ขั้น													
		14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
A	A1									436	457	482	506	528	550
	A2					361	373	387	402	419	437	454	467	278	487
	A3	313	323	331	340	349	359	369	380	390	399	407	414	420	425
B	B1									308	324	344	360	374	385
	B2					252	262	272	283	295	306	316	325	333	340
	B3	220	225	230	236	243	251	259	266	273	279	284	289	293	297
C	C1									212	223	235	245	250	262
	C2					143	178	185	193	201	208	215	222	228	233
	A3	130	154	158	163	168	174	179	184	188	192	195	198	200	202
D	D1									141	149	157	164	170	175
	D2					113	117	122	128	134	139	144	148	152	155
	D3	100	102	104	106	109	112	116	120	123	126	129	131	133	135

ที่มา: Handbook For Civil Servants, 2010⁽⁵¹⁾

มาตรา 5 กระทรวงเศรษฐกิจและการคลังแห่งรัฐ
 เพื่อการบริการสาธารณะจะกำหนดหลักการและรายละเอียด
 คำแนะนำสำหรับการประยุกต์ใช้พระราชกฤษฎีกาย่อย และขั้นตอน
 สำหรับการประยุกต์ใช้กฎระเบียบที่แยกออกสำหรับการจัดการตาม
 ลำดับ

The basic salary index

ภาพที่ 16 แผนภาพการจ่ายเงินเดือนขั้นต่ำแก่ข้าราชการตามลำดับตำแหน่ง
ที่มา: Handbook For Civil Servants, 2010(51)

บทที่ 3 มาตรการเฉพาะกิจ

มาตรา 6 หลังจากเสร็จสิ้นการสำรวจสำมะโนประชากร ข้าราชการพลเรือนทุกกระทรวง สถาบันการศึกษาจังหวัดและเทศบาล จะต้องใช้บัญชีเงินเดือนใหม่

มาตรา 7 กระทรวงหรือสถาบันการศึกษาที่ใช้บัญชีเงินเดือนใหม่ตามระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การขอวีซ่าจะได้รับการอนุมัติจากสำนักเลขาธิการรัฐเพื่อการบริการสาธารณะที่มีการเปลี่ยนแปลงของสถานะการบริหารหรือการเปลี่ยนแปลงรายเดือนของสถานะแห่งข้าราชการพลเรือน เลขาธิการรัฐจะต้องรายงานสถานะข้างต้นแก่คณะรัฐมนตรี

มาตรา 8 ในช่วงระยะเวลาการเปลี่ยนผ่านในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่ได้รับข้อสรุป การใช้ระบบเอกสารในปัจจุบันจะยังคงอยู่ในบังคับ

มาตรา 9 พระราชกฤษฎีกาย่อยนี้ให้ยกเลิกและแทนที่พระราชกฤษฎีกาย่อยฉบับ 20/ANK/BK ของวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2540 เกี่ยวกับหลักการทั่วไปของวิธีการในการบริหารจัดการข้าราชการพลเรือน บทบัญญัติใดๆ ที่ขัดต่อพระราชกฤษฎีกาย่อยนี้ให้ถือว่ายกเลิก

มาตรา 10 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงในความดูแลของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและเลขาธิการแห่งรัฐ จะมีอำนาจใช้พระราชกฤษฎีกาย่อยฉบับนี้ นับจากวันที่ลงนาม

ที่มา: <http://www.cambosastra.org>

7.2 กฎหมายแรงงาน

กัมพูชามีประชากรประมาณ 15 ล้านคน ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเท่ากับ 13.16 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (พ.ศ. 2554) รายได้ประชาชาติต่อหัวเท่ากับ 911.73 ดอลลาร์สหรัฐ (พ.ศ. 2554) การขยายตัวทางเศรษฐกิจคิดเป็นร้อยละ 6.7 (พ.ศ. 2554) ทั้งนี้ กัมพูชามีกำลังแรงงานประมาณ 9 ล้านคน และมีอัตราการว่างงานประมาณร้อยละ 0.4^[5]

ด้านกฎระเบียบและขั้นตอนการนำเข้าแรงงานของกัมพูชาพบว่า การจ้างงานในกัมพูชาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายแรงงานปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) บังคับใช้โดยกระทรวงการสังคมแรงงานการฝึกอบรมและฟื้นฟูเยาวชน (Ministry of Social Affairs, Labor, Vocational Training and Youth Rehabilitation: MoSALVY) กฎหมายฉบับนี้ปรับปรุงมาจากฉบับปี พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) โดยมีจุดมุ่งหมายทำให้แรงงานในประเทศกัมพูชามีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในการทำงาน รวมทั้งยังปกป้องแรงงานสตรีจำนวนมากไม่ให้ถูกเอาเปรียบและล่วงละเมิดทางเพศ ทั้งนี้สร้างความเข้มแข็งด้านอำนาจต่อรองให้กับสหภาพแรงงาน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและมาตรฐานของประเทศที่สมควรได้รับสิทธิพิเศษทางการค้า (Most-Favored Nation Treatment: MFN)

นายจ้างต้องจดทะเบียนการจ้างแรงงานกับ MoSALVY ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่ประกอบกิจการ และต้องรายงานทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในกัมพูชาต้องได้รับใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) ส่วนชาวกัมพูชาต้องมีสมุดคู่มือ

การจ้างงานที่จดทะเบียนกับ MoSALVY ซึ่งนักลงทุนต่างชาติ จะไม่ถูกจำกัดสิทธิการจ้างงานในกัมพูชา ในทางตรงกันข้าม แม้กฎหมายได้กำหนดข้อจำกัดในการจ้างแรงงานที่เป็นต่างชาติ แต่กฎหมายแรงงานของกัมพูชาค่อนข้างอนุโลมในทางปฏิบัติ เนื่องจากกัมพูชามีความต้องการแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์ จากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

7.2.1 แรงงานต่างชาติ

กฎหมายการลงทุนอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างชาติ พร้อมครอบครัวได้แต่แรงงานเหล่านี้ต้องมาจากสาขาธุรกิจและทักษะ ที่ไม่มีในกัมพูชา หรือเป็นที่ต้องการในกัมพูชาเท่านั้น แรงงานต่างชาติ ที่จะได้รับอนุญาตให้ว่าจ้างได้ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (1) มีหนังสือประจำตัวแรงงาน และได้รับใบอนุญาตทำงาน จากกระทรวงแรงงานกัมพูชา
- (2) เดินทางเข้ามาในกัมพูชาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
- (3) มีสิทธิในการพำนักอยู่ในกัมพูชา
- (4) มีหนังสือเดินทางที่มีอายุครอบคลุมการจ้างงาน
- (5) มีชื่อเสียงและพฤติกรรมที่ดี
- (6) สุขภาพร่างกายเหมาะสมกับงาน
- (7) ไม่เป็นโรคติดต่อ

ค่าอากรสำหรับสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงานของ ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในกัมพูชาโดยมีกำหนดระยะเวลา อัตรา

100 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ส่วนผู้ที่พักอาศัยเป็นการถาวร อัตรา 50 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี โดยกำหนดให้ชำระก่อนวันที่ 31 มีนาคมของแต่ละปี (ตามประกาศเลขที่ 302/9 ลงวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2540 ของกระทรวงกิจการสังคมแรงงานและทหารผ่านศึก)

การทำสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงานของชาวต่างชาติที่ทำงานในกัมพูชาที่มีกำหนดระยะเวลา ต้องมีเอกสารดังนี้

- (1) แบบฟอร์มขอทำสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงาน ซึ่งติดอากร 1,000 เรียล
- (2) สำเนาหนังสือเดินทาง
- (3) ใบอนุญาตให้พำนักอาศัยอย่างถูกต้อง ซึ่งออกโดยกระทรวงมหาดไทย
- (4) หนังสือรับรองสุขภาพจากกรมแพทย์แรงงาน
- (5) ค่าอากร 100 ดอลลาร์สหรัฐ
- (6) รูปถ่าย ขนาด 4 x 6 ซม. จำนวน 4 ใบ

สำหรับชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานต้องชำระค่าอากรสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงานภายในเดือนมีนาคมของแต่ละปี ผู้ที่ไม่ชำระค่าอากรตามระยะเวลาที่กำหนดจะถูกปรับเพิ่มตามจำนวนปีที่ไม่ได้ชำระ (ตามประกาศเลขที่ 520 ลงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ของกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมอาชีพศึกษา)

ห้ามเจ้าของโรงงานหรือผู้ประกอบการจ้างแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีสมุดการจ้างงานและบัตรการจ้างงาน และห้ามจ้างแรงงานชาวต่างชาติเกินกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงานชาวกัมพูชาในแต่ละสถานประกอบการ โดยจำนวนสูงสุดร้อยละ 10 นี้ สามารถจ้าง

แรงงานต่างชาติได้ในสัดส่วนดังนี้

- (1) เจ้าหน้าที่ทำงานในสำนักงานไม่เกินร้อยละ 3
- (2) ผู้เชี่ยวชาญไม่เกินร้อยละ 6
- (3) คนงานที่ไม่มีความชำนาญไม่เกินร้อยละ 1

ในกรณีที่ต้องจ้างเจ้าหน้าที่ หรือผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติ เกินกว่าจำนวนที่กำหนดโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เจ้าของโรงงาน หรือผู้ประกอบการ ต้องทำหนังสือขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร ต่อกระทรวงกิจการสังคมแรงงานและทหารผ่านศึก

สัญญาจ้างแรงงานชาวต่างชาติทุกคนต้องจัดทำขึ้นเป็น ลายลักษณ์อักษร พร้อมระบุเงื่อนไขของอาชีพและเหตุผลอื่นๆ ที่จำเป็น ให้ชัดเจน (ตามประกาศเลขที่ 185 ลงวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2540 ของกระทรวงกิจการสังคมแรงงานและทหารผ่านศึก) ผู้ว่าจ้างต้อง เตรียมเอกสารเกี่ยวกับลูกจ้างเพื่อขอวีซ่าทำงานให้กับลูกจ้าง กฎหมาย กัมพูชาไม่จำกัดจำนวนลูกจ้างชาวต่างชาติที่บริษัทสามารถว่าจ้างได้ โดยเฉพาะในระดับบริหาร อย่างไรก็ตาม กฎหมายกำหนดเพดาน การจ้างแรงงานชาวต่างชาติไว้ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงาน ทั้งหมดของสัญญาการจ้างงาน

7.2.2 สัญญาการจ้างงาน

การจ้างแรงงานที่เป็นชาวกัมพูชา อาจทำเป็นสัญญาว่าจ้าง ที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือสัญญาปากเปล่าก็ได้ แต่การจ้างแรงงานที่เป็นชาวต่างชาติจะต้องมีสัญญาการจ้างงานที่ชัดเจน สัญญาการจ้าง

งานที่กำหนดเวลาเกิน 2 ปี ให้ถือว่าเป็นสัญญาจ้างถาวร ระยะเวลาในการทดลองงานไม่ควรเกิน 1 เดือน สำหรับแรงงานที่ไม่มีทักษะไม่เกิน 2 เดือนสำหรับแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ และไม่เกิน 3 เดือนสำหรับแรงงานทั่วไป

การจ้างงานที่ไม่จำกัดระยะเวลาจะต้องจัดทำข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง นายจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาจ้างตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งลูกจ้างที่ลูกจ้างบอกเลิกการจ้างโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร มีสิทธิในการเรียกร้องค่าชดเชยและค่าเสียหายต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ยกเว้นกรณีลูกจ้างถูกไล่ออกเนื่องจากกระทำผิดตามที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดและระเบียบภายในของบริษัท

เอกสารที่ต้องจัดเตรียมสำหรับขอใบอนุญาตทำงานที่ออกให้แก่แรงงานต่างด้าว มี 2 ประเภท

1) ใบอนุญาตทำงานชั่วคราว ซึ่งจะออกให้แก่ลูกจ้างที่มีคุณสมบัติดังนี้

- (1) เป็นผู้เชี่ยวชาญหรือมีตำแหน่งในระดับบริหาร
- (2) เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคหรือวิชาการพิเศษ
- (3) เป็นแรงงานที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ
- (4) เป็นแรงงานประเภทการบริการ

เอกสารที่ใช้ในการยื่นขอใบอนุญาตทำงานชั่วคราว

- (1) แบบคำขออนุญาต 3 ชุด
- (2) หนังสือเดินทางพร้อมวีซ่า หรือเอกสารอื่นๆ
- (3) รูปถ่าย 3 ใบ ขนาด 4 x 6 ซม. ถ่ายหน้าตรง ไม่สวมแว่น และหมวก
- (4) ใบรับรองสุขภาพจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญของประเทศถิ่นฐานหรือประเทศที่ทำสัญญาว่าจ้าง
- (5) ใบรับรองสิทธิการประกันภัยที่ออกให้โดยนายจ้างหรือบริษัทประกันภัย
- (6) ค่าธรรมเนียม
- (7) ใบอนุญาตทำงานที่มีอายุไม่เกินกว่าที่วีซ่ากำหนดไว้

2) ใบอนุญาตทำงานระยะยาว ซึ่งจะออกให้กับลูกจ้างที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- (1) เป็นผู้อพยพชาวต่างชาติที่ได้รับสิทธิรับรองโดยกระทรวงมหาดไทย
- (2) นักลงทุนชาวต่างชาติ คู่สมรส และบุคคลที่ได้รับสิทธิโดยสภาฝ่ายการพัฒนาประเทศ

เอกสารที่ใช้ในการยื่นขอใบอนุญาตทำงานระยะยาว

- (1) สำเนาเอกสารของผู้ลงทุนหรือผู้อพยพ
- (2) หนังสือเดินทางพร้อมวีซ่าหรือเอกสารอื่นๆ
- (3) รูปถ่าย 3 ใบ ขนาด 4 x 6 ซม. ถ่ายหน้าตรง ไม่สวมแว่น และหมวก

- (4) ใ้รับรองสถานะทางการเงินจากธนาคารในประเทศ
กัมพูชา
- (5) ค่าธรรมเนียม

7.2.3 แรงงานและสภาพแรงงาน

กฎหมายแรงงานปี พ.ศ. 2540 ให้สิทธิแก่แรงงานในการก่อตั้งและรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงาน ซึ่งผู้ว่าจ้างไม่มีสิทธิปฏิเสธการจ้างแรงงานที่เป็นสมาชิกสหภาพได้ ลูกจ้างและผู้ว่าจ้างสามารถเลือกบุคคลที่เป็นกลางขึ้นมาเป็นผู้ประสานหรือเชื่อมโยงในองค์การได้

กฎหมายกำหนดให้แรงงานมีสิทธิ์ในการนัดหยุดงาน โดยจะต้องเป็นผลมาจากการลงประชามติของสมาชิกในสหภาพแรงงานนั้นๆ ซึ่งก่อนการนัดหยุดงานใดๆ สหภาพแรงงานจะต้องแจ้งให้นายจ้างและกระทรวงแรงงานทราบล่วงหน้าก่อนอย่างน้อย 7 วัน การนัดหยุดงานต้องเป็นไปด้วยความสงบ โดยต้องไม่ขัดขวางการทำงานของพนักงานอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมการนัดหยุดงาน

7.2.4 ค่าจ้าง

ประเทศกัมพูชาไม่มีการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ยกเว้นในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอที่มีการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำที่ 45 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน (ตั้งแต่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 ปรับเป็น 51 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือนสำหรับระยะฝีมืองานและ 50 ดอลลาร์สหรัฐต่อเดือน

เมื่อผ่านการฝึกงาน) และนับตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556 ก็ปรับเพิ่มเป็น 80 – 90 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ปัจจุบันรายได้ต่อหัวอยู่ที่ 110 ดอลลาร์สหรัฐ การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำในอุตสาหกรรมอื่นๆ ให้เป็นไปในแนวทางที่สนับสนุนการครองชีพประจำวัน และต้องเป็นไปเพื่อเหตุผลทางมนุษยธรรม โดยทั่วไปอัตราค่าจ้างในกัมพูชากำหนดในสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ ดังนี้

ตารางที่ 7 อัตราค่าจ้างในกัมพูชา

อัตราค่าจ้างต่อเดือน (US\$)	ประเภทของแรงงาน
50-60	แรงงานหนัก เช่น กรรมกรแบกหามคนงานก่อสร้าง
100-150	ลูกจ้างทั่วไป เช่น คนขับรถ พนักงานขายของ พนักงานส่งของ
150-300	เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน
800-1,000	เจ้าหน้าที่บริหารระดับต้น

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน^[23]

อย่างไรก็ตาม จากสถิติของ National Institute of Statistics Cambodia's Socio-Economic Survey for 2010 พบว่า รายได้เฉลี่ยของชาวกัมพูชาอยู่ที่ 750 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี

7.2.5 ข้อกำหนดเกี่ยวกับสวัสดิการแรงงาน

กฎหมายแรงงานได้กำหนดเงื่อนไข และผลประโยชน์ในการจ้างงานต่างๆ เช่น การจ่ายค่าทดแทนชั่วโมงในการทำงาน การลาคลอด วันหยุด กฎระเบียบการจ้างแรงงานเด็กและสตรี เป็นต้น ชั่วโมงในการทำงานสูงสุดต้องไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน หรือ 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยให้มีการจ่ายค่าล่วงเวลาการทำงานปกติอยู่ระหว่าง 1.3 ถึง 2 เท่าของอัตราค่าจ้างปกติ ส่วนวันหยุดจ่าย 2 เท่า และวันหยุดนักขัตฤกษ์จ่าย 3 เท่า

กฎหมายกำหนดให้ลูกจ้างมีสิทธิลาหยุดประจำปีได้ปีละ 18 วัน เพิ่มขึ้นปีละ 1 วัน หลังการจ้างงานครบ 3 ปีขึ้นไป การลาคลอดอนุญาตให้ลูกจ้างที่ทำงาน 1 ปีขึ้นไป สามารถลาคลอดได้ 90 วัน โดยได้รับค่าจ้างครึ่งหนึ่งของเงินเดือน การลาป่วยสามารถลาได้ 30 วันต่อปี การลาในกรณีอื่นๆ สามารถลาได้ไม่เกิน 7 วันต่อปี ซึ่งจำนวนนี้สามารถนำไปหักออกจากจำนวนวันลาประจำปีได้

การจ่ายค่าชดเชยต้องจ่ายดังนี้

1) หากเป็นสัญญาจ้างระบุช่วงเวลาต้องจ่ายค่าชดเชยร้อยละ 5 ของรายได้สะสมตลอดอายุสัญญา

- 2) หากเป็นสัญญาจ้างที่ไม่ได้ระบุช่วงเวลา ต้องจ่ายดังนี้
 - (1) อายุงาน 6 เดือน ถึง 1 ปี จ่ายค่าจ้าง 7 วัน พร้อมค่าสวัสดิการ โดยคำนวณจากค่าจ้างพร้อมสวัสดิการเฉลี่ยในปีนั้น
 - (2) อายุงาน 1 ปีขึ้นไป จ่ายค่าจ้าง 15 วัน พร้อมค่าสวัสดิการโดยการคำนวณจากค่าจ้างพร้อมสวัสดิการเฉลี่ยในแต่ละปี โดยค่าชดเชยรวมแล้วต้องไม่เกินค่าจ้าง 6 เดือน

บริษัทที่มีการจ้างงานเป็นหญิงมากกว่า 100 คนขึ้นไป จะต้องจัดหาสถานที่รับเลี้ยงและดูแลเด็ก หากไม่มีสถานที่รับเลี้ยงดังกล่าว นายจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างรับเลี้ยงเด็กให้แก่ลูกจ้าง

7.2.6 ความปลอดภัยในการทำงาน

นายจ้างต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกระทรวงแรงงาน กัมพูชาเกี่ยวกับความปลอดภัยในที่ทำงาน การเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุใดๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน นายจ้างจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษา ยกเว้นอุบัติเหตุต่างๆ เกิดจากความประมาทของลูกจ้างเอง นายจ้างต้องรายงานอุบัติเหตุที่เกิดในที่ทำงานให้กระทรวงแรงงานฯ ทราบ เพื่อร่วมกันหาทางแก้ไข ปรับปรุง หากอุบัติเหตุเป็นผลให้ลูกจ้างต้องหยุดงานเป็นเวลาเกิน 4 วัน ให้มีสิทธิในการรับค่าจ้างตามปกติ

และหากหยุดงานเกิน 4 วัน แต่ไม่เกิน 20 วัน ให้ลูกจ้างนั้นมีสิทธิรับค่าชดเชยรายวันเพิ่มเติม (คำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ยรายวัน) หากอุบัติเหตุทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายสาหัส และต้องหยุดงานเกิน 20 วันขึ้นไป ให้ทายาทหรือผู้รับผลประโยชน์ของลูกจ้างได้รับเงินชดเชยตามกฎหมายกำหนด ซึ่งกฎหมายก็มุ่งพาให้อำนาจศาลพิจารณาว่านายจ้างควรจ่ายเท่าไร หรือลูกจ้างสมควรจะได้รับเงินชดเชยเท่าไร โดยพิจารณาจากสาเหตุของอุบัติเหตุเป็นหลัก

7.2.7 การแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เกิดจากการจ้างงาน

ปัญหาข้อพิพาทระหว่างนายจ้างและลูกจ้างในเบื้องต้น ควรได้รับการไกล่เกลี่ยโดยผู้ตรวจการจ้างงานระดับท้องถิ่นหรือจังหวัด หากพบว่าผลการไกล่เกลี่ยล้มเหลวให้นำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล หากข้อพิพาทเป็นการพิพาทระหว่างนายจ้างกับสหภาพแรงงานหรือลูกจ้างทั้งหมด และหากไม่มีกระบวนการไกล่เกลี่ยที่ระบุไว้ในสัญญาจ้างงาน ให้นายจ้างรายงานผู้ตรวจการจ้างงานระดับท้องถิ่นหรือจังหวัดทราบภายใน 48 ชั่วโมง เพื่อกระทรวงแรงงานฯ จะได้แต่งตั้งผู้แทนดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภายใน 15 วัน หากไม่สามารถไกล่เกลี่ยได้ กระทรวงแรงงานฯ จะเสนออนุญาโตตุลาการพิจารณาในขั้นตอนต่อไปภายใน 15 วัน หลังทราบผลการไกล่เกลี่ย ซึ่งกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

ปัจจุบันกัมพูชายังไม่มีศาลแรงงาน ดังนั้น กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจากการจ้างงานทุกระดับจึงเกิดขึ้นที่ศาลแขวงหรือศาลจังหวัดเป็นส่วนใหญ่

7.3 กฎหมายเข้าเมือง

7.3.1 วีซ่า

ผู้ถือหนังสือเดินทางไทยได้รับการยกเว้นไม่ต้องใช้วีซ่าเข้าประเทศกัมพูชา และสามารถอยู่ในกัมพูชาโดยไม่ต้องมีวีซ่าได้ไม่เกิน 14 วัน^[39] สำหรับผู้ที่ต้องการอยู่เกินเวลาดังกล่าว สามารถติดต่อขอทำวีซ่าได้ที่ สถานทูตกัมพูชา เลขที่ 518/4 ซอยรามคำแหง 39 ถนนประชาธิปไตยโทรศัพท์ 02-957-5851-2 เวลาเย็นเอกสาร 09.00–11.00 น. เวลาเช้าเอกสาร 15.00 – 16.00 น.

เอกสารที่ใช้ในการยื่นขอวีซ่า

- 1) หนังสือเดินทางตัวจริงที่มีอายุเหลือไม่น้อยกว่า 6 เดือน และมีหน้าว่างอย่างน้อย 3 หน้า พร้อมหนังสือเดินทางเล่มเดิม (ถ้ามี)
- 2) รูปถ่ายสีหรือขาวดำ ขนาด 1 นิ้ว จำนวน 2 ใบ
- 3) สำเนาบัตรประชาชน
- 4) แบบฟอร์มวีซ่ากรอกข้อมูลครบถ้วนและเซ็นชื่อ 2 ชุด
- 5) ใบจองตั๋วเครื่องบิน
- 6) ใบจองโรงแรม/ที่พัก
- 7) ใช้เวลาทำการปกติ 3 วัน กรณีด่วน 1 วัน
- 8) สามารถยื่นขอวีซ่าท่องเที่ยวได้ที่ขาเข้าสนามบินกัมพูชาได้ (โปรดเตรียมรูปถ่ายสีหรือขาวดำขนาด 1 นิ้ว จำนวน 2 ใบ)
- 9) สามารถออกเป็น Electronic Visa ได้

- 10) หนังสือเดินทางข้าราชการเล่มสีน้ำเงินไม่ต้องทำวีซ่า สามารถอยู่ได้ 30 วัน หรือ 60 วัน ขึ้นอยู่กับสำนักตรวจคนเข้าเมืองประเทศกัมพูชา

7.3.2 การเดินทางเข้า-ออกประเทศกัมพูชา

7.3.2.1 สำหรับคนทั่วไป

ต้องมีหนังสือเดินทางพร้อมวีซ่าแสดงจึงจะเข้าประเทศกัมพูชาได้ โดยสามารถขอวีซ่าจากสถานทูตกัมพูชาในประเทศต่างๆ ก่อนออกเดินทาง หรือจะขอที่ด่านพรมแดนก่อนเข้าประเทศกัมพูชาที่เรียกว่า Visa on Arrival ทั้งนี้ วีซ่าประเภทท่องเที่ยว (Tourist Visa) คิดค่าธรรมเนียม 20 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ และอยู่ได้ 30 วัน กรณีการข้ามแดนบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาที่จุดผ่านแดนถาวรสามารถใช้ได้ทั้งหนังสือเดินทางหรือบัตรผ่านแดน (เฉพาะคนในพื้นที่) ส่วนที่จุดผ่อนปรนสามารถใช้ได้เฉพาะบัตรผ่านแดนเท่านั้น

7.3.2.2 สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจในฐานะบุคคลธรรมดา

ต้องมีหนังสือเดินทางพร้อมวีซ่าประเภทธุรกิจ (Business Visa) โดยสามารถขอวีซ่าจากสถานทูตกัมพูชาในประเทศต่างๆ ก่อนออกเดินทางเสียค่าธรรมเนียม 25 ดอลลาร์สหรัฐ เมื่อเดินทางเข้าประเทศกัมพูชาให้นำไปประกอบการขอวีซ่าประเภทผู้อยู่อาศัย (Multiple Visa) ขยายระยะเวลาพำนักในประเทศกัมพูชาเป็นรายปี คิดค่าธรรมเนียมปีละ 285 เหรียญสหรัฐ

7.3.2.3 สำหรับข้าราชการ

ใช้เฉพาะหนังสือเดินทางโดยไม่ต้องมีวีซ่าประกอบการเดินทาง
เข้าประเทศกัมพูชา

7.3.3 ศุลกากร

เช่นเดียวกับประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องกรอกข้อมูลในบัตรขาเข้าก่อนเดินทางเข้าประเทศกัมพูชา ไม่ว่าจะเป็นที่สนามบินนานาชาติอังกฤษ หรือจุดตรวจคนเข้าเมือง และด่านศุลกากรในประเทศ ในแบบฟอร์มจะถามคำถามต่างๆ เกี่ยวกับสถานะและวัตถุประสงค์ของการเดินทางเข้าประเทศ รวมถึงการแจ้งสำแดงรายการสิ่งของที่ผิดกฎหมายใดๆ หรือเงินสดที่นำติดตัวเกินจำนวนที่กำหนดไว้ทั้งในสกุลเรียลหรือสกุลเงินอื่นๆ

สิ่งผิดกฎหมายในประเทศกัมพูชาเป็นไปตามรูปแบบที่คล้ายกับประเทศอื่นๆ ได้แก่ ยาเสพติดซึ่งรวมถึงกัญชาเป็นสิ่งผิดกฎหมาย เช่นเดียวกับอาวุธปืนและสื่อลามกต่างๆ

อนุญาตให้นำเข้าแอลกอฮอล์ 1 ลิตร บุหรี่ 200 มวน (หรือซิการ์ 50 มวน) หรือยาสูบไม่เกิน 250 กรัม กรุณางดเว้นการพยายามลักลอบนำชิ้นส่วนใดๆ ของนครวัดออกนอกประเทศ หรือจัดซื้อสิ่งของวัตถุใดๆ ที่สืบได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งหรือนำมาจากนครวัด เนื่องจากศุลกากรกัมพูชา มีความเข้มงวดเกี่ยวกับรายการสิ่งของดังกล่าวมาก และบางประเทศ รวมถึงสหรัฐอเมริกาได้ผ่านร่างกฎหมายเพื่อสกัดและไม่อนุญาตให้นำเข้าและส่งออกวัตถุโบราณที่ลักลอบจากนครวัดตั้งแต่ชิ้นส่วนดังกล่าวได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นในทศวรรษที่ผ่านมา

7.4 กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน

กัมพูชาในปัจจุบันได้มีนโยบายการเปิดประเทศและพยายามสร้างภาพลักษณ์ รวมทั้งสาธารณูปโภคต่างๆ อาทิ สะพาน ถนน ท่าเรือ น้ำลึกลับ โรงแรม เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุน ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้และความอยู่ดีกินดีให้แก่ประชาชนของตนเอง หลังจากที่อยู่ในภาวะสงครามมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน

ทั้งนี้รัฐบาลกัมพูชาค่อนข้างให้ความสำคัญกับการลงทุนภายในประเทศเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากนโยบายส่งเสริมการลงทุนต่างๆ เช่น การให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนในการโอนเงินตราต่างประเทศได้อย่างเสรี การให้สิทธิเป็นเจ้าของสินทรัพย์ต่างๆ ยกเว้นแต่การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน แต่ก็ยังมีสิทธิในการเช่าพื้นที่นั้นๆ ได้นานถึง 99 ปี รวมทั้งอนุญาตให้เป็นเจ้าของกิจการได้ร้อยละ 100 ในกิจการ

บางประเภท ในส่วนของกฎหมาย ทางรัฐบาลกัมพูชายังได้เร่งปรับปรุง กฎต่างๆ ให้มีความโปร่งใส และลดขั้นตอนในการขอใบอนุญาตต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้มากขึ้น

กฎหมายการลงทุน

กฎหมายการลงทุนกัมพูชากำหนดให้สภาเพื่อการพัฒนา กัมพูชา (The Council for the Development of Cambodia – CDC) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรี สมเด็จฮุน เซน เป็นประธาน ประกอบด้วย รัฐมนตรีเศรษฐกิจและผู้แทนหน่วยงานอีก 34 แห่ง เป็นคณะกรรมการ มีหน้าที่หลัก 2 ด้าน ด้านแรก คือ การพิจารณาประสานความช่วยเหลือ กับรัฐบาลต่างชาติ องค์กรระหว่างประเทศ NGOs ในการฟื้นฟูบูรณะ ประเทศในลักษณะรัฐต่อรัฐ กับอีกด้านหนึ่ง คือ การพิจารณากิจกรรม การลงทุนทั้งหมดของประเทศ โดยเฉพาะการส่งเสริมการลงทุนของ ภาคเอกชน ซึ่งมีคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (The Cambodian Investment Board – CIB) ทำหน้าที่กลั่นกรองข้อเสนอขอรับการส่งเสริม การลงทุนของเอกชน (The Investment Proposal)

เพื่อให้นักลงทุนทราบผลการพิจารณาลงทุนที่รวดเร็ว กฎหมาย กำหนดให้สภาเพื่อการพัฒนา กัมพูชาเป็นหน่วยงานบริการที่ให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ที่สามารถตอบ รับหรือปฏิเสธการให้การส่งเสริมภายใน 3 วันทำการ นับตั้งแต่วัน เอกสารที่สมบูรณ์ ซึ่งเมื่อสภาเพื่อการพัฒนา กัมพูชาตอบรับ การส่งเสริมฯ จะออกเอกสารใบรับรองเงื่อนไขการลงทุน (Con-

dition Registration Certificate) ให้แก่ผู้ขอเป็นหลักฐานใช้ติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาต ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าว จะต้องดำเนินการแล้วเสร็จภายใน 28 วันทำการ จะมีเอกสารลงทะเบียนขั้นสุดท้าย (Final Registration) ให้กับผู้ขอ โดยถือวันที่ออกเอกสารเป็นวันเริ่มต้นการให้การส่งเสริมฯ^[4]

ข้อมูลที่จำเป็นด้านการลงทุนในกัมพูชา

➤ ขั้นตอนการขอจัดตั้งบริษัท

ในกรณีที่มีการลงทุนโดยชาวต่างชาติ ร้อยละ 100 ผู้ลงทุนสามารถขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท โดยขอจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ของกัมพูชา ซึ่งมีขั้นตอนในการขอจัดตั้งดังนี้

1) ผู้ลงทุนต้องยื่นขออนุมัติยินยอมขอจัดตั้งกิจการ และได้รับการยินยอมเข้าครอบครองสถานประกอบการจากศาลากลาง (City Hall) หรือจังหวัดในท้องถิ่นที่ต้องการตั้งกิจการ

2) ผู้ลงทุนต้องยื่นวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งบริษัทกับกระทรวงพาณิชย์ โดยเอกสารที่ยื่นต้องเป็นภาษาเขมร ซึ่งผู้ลงทุนอาจกระทำการเองหรือให้ตัวแทนดำเนินการให้ก็ได้

3) ผู้ลงทุนจะได้รับเลขประจำตัวผู้เสียภาษี และถือว่ามีความพร้อมจะประกอบธุรกิจได้

4) ผู้ลงทุนต้องยื่นจดทะเบียนการจ้างงานกับกระทรวงสังคมและแรงงานการฝึกอบรมเขตพื้นฟูเยาวชน

หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของประเทศกัมพูชา

หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของประเทศกัมพูชา คือ สภาเพื่อการพัฒนา กัมพูชา (The Council for the Development of Cambodia: CDC) มีหน้าที่พิจารณาอนุมัติส่งเสริมโครงการลงทุนทั้งหมดในประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนของภาคเอกชน ทั้งนี้ กฎหมาย กัมพูชา กำหนดให้สภาเพื่อการพัฒนา กัมพูชา เป็นที่ให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ที่ตอบรับหรือปฏิเสธการลงทุน และดำเนินการออกใบรับรองการจดทะเบียน เพื่อให้การลงทุนเริ่มดำเนินการได้ โดยมีหน่วยงานในสังกัด คือ คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของกัมพูชา (Cambodian Investment Board: CIB)^[55]

สถานที่ติดต่อ:	Government Palace, Sisowath Quay, Wat Phnom, Phnom Penh, Cambodia
โทรศัพท์:	(855) 23 981 156
โทรสาร:	(855) 23 428 426, 23 428 953-4
อีเมล:	CDC.CIB@bigpond.com.kh
เว็บไซต์ :	www.cdc-crdb.gov.kh/

กฎระเบียบการลงทุนที่สำคัญ

ผู้ลงทุนชาวต่างชาติในกัมพูชาสามารถเลือกลงทุนได้ตามรูปแบบการลงทุนของผู้ลงทุน การถือหุ้นของชาวต่างชาติในกัมพูชามี 4 แบบ คือ

1) การถือหุ้นของชาวต่างชาติทั้งสิ้นร้อยละ 100 ซึ่งบริษัทที่จดทะเบียนต้องมีเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ 1,000 ดอลลาร์สหรัฐแต่สำหรับกิจการบางประเภท เช่น ธนาคารพาณิชย์ต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 13 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และบริษัทประกันภัยต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หลังจากยื่นจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทแล้ว บริษัทต้องยื่นรายงานทุกเดือน แม้จะไม่ได้ประกอบการ นอกจากนี้บริษัทจะต้องจดทะเบียนการจ้างแรงงานกับกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมอาชีวศึกษา ภายใน 30 วันนับแต่ประกอบกิจการ และต้องรายงานทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในกัมพูชาต้องได้รับใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) ด้วย

2) การร่วมทุน (Joint Venture: JV) ซึ่งหมายถึง กิจการร่วมทุนที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งการร่วมลงทุนนี้ไม่จำกัดสัญชาติ และจะเป็นการลงทุนร่วมกับภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ได้ แต่ต้องมีบุคคลสัญชาติกัมพูชาร่วมถือหุ้นร้อยละ 51 ขึ้นไป โดยการร่วมทุนในลักษณะ JV นี้สามารถนำที่ดิน เครื่องจักรกล อุปกรณ์ และสินทรัพย์อื่นๆ มาประเมินเป็นทุนของโครงการได้

3) Build-Operator-Transfer (BOT) ซึ่งหมายถึง กิจการที่ได้รับสัมปทานจากรัฐในการลงทุนบริหารจัดการ และเก็บผลประโยชน์จากการดำเนินการด้านสาธารณูปโภค โดยระยะเวลาสูงสุดครั้งละไม่เกิน 30 ปี ซึ่งสามารถขยายเวลาได้ตามเงื่อนไขและข้อกำหนดในสัญญาสัมปทาน และส่งมอบสาธารณูปโภคทั้งหมดในสภาพดีให้กับรัฐหรือหน่วยงานที่ให้สัญญา โดยไม่คิดมูลค่าในวันสิ้นสุดสัญญา

4) สัญญาความร่วมมือทางธุรกิจ (Business Cooperation Contract: BCC) หมายถึง การลงทุนที่นักลงทุนในกัมพูชาได้สัญญาดำเนินการกิจการกับหน่วยงานภาครัฐของกัมพูชา และตกลงจะแบ่งปันผลกำไรระหว่างกัน โดยไม่ก่อตั้งนิติบุคคลขึ้นใหม่

ภาพที่ 17 สาย 48(R-10) ถนนสายเศรษฐกิจการค้าไทย-กัมพูชา

ที่มา: <http://www.manager.co.th>

แหล่งข้อมูลสนับสนุนการลงทุนในกัมพูชา

การแสวงหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนในกัมพูชานั้น ผู้สนใจสามารถค้นคว้าข้อมูลได้จากหลายแหล่ง ทั้งในส่วนที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐบาลไทยและหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศ สำหรับหน่วยงานของไทยนั้น ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (Exim Bank) ธนาคารแห่งประเทศไทย (BOT) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสามารถสอบถามข้อมูลจากหอการค้าจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับกัมพูชาได้ เพราะการค้าการลงทุนของนักธุรกิจไทยส่วนหนึ่งเป็นการค้าการลงทุนที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา^[55]

สำหรับการเข้าไปลงทุนในกัมพูชาที่เป็นการลงทุนของรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทขนาดใหญ่ โดยทั่วไปจะเป็นการติดต่อและเจรจากันระดับภาครัฐโดยตรง แต่ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การหาประสบการณ์จากนักธุรกิจที่เข้าไปลงทุน เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลรอบด้านเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจ โดยเริ่มต้นจากการแสวงหาเครือข่ายผ่านสมาคมนักธุรกิจไทยที่ลงทุนอยู่ในกัมพูชา ในส่วนของการค้าการลงทุนในพื้นที่ชายแดนติดกับกัมพูชา แหล่งข้อมูลของหอการค้าจังหวัดต่างๆ ที่มีพื้นที่ติดกับชายแดน และพ่อค้าที่ทำการค้าการลงทุนในบริเวณดังกล่าวถือเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ เพราะจะทำให้ทราบถึงสภาพการค้าการลงทุนที่เป็นจริง เพราะบุคคลเหล่านี้มีส่วนสัมผัสโดยตรง ซึ่งข้อมูลบางส่วนที่ได้รับอาจแสดงให้เห็นถึงลักษณะการค้าการลงทุนที่ค่อนข้างแตกต่างจากหลักปฏิบัติกันโดยทั่วไป

สำหรับตัวอย่างองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุน เช่น องค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan External Trade Organization: JETRO) ซึ่งเป็นองค์การที่ดูแลเรื่องการส่งเสริมการลงทุนอย่างครบวงจร

การถือครองที่ดิน

กัมพูชาเพิ่งประกาศใช้กฎหมายการถือครองที่ดินเมื่อไม่นานมานี้ ดังนั้น นักลงทุนต่างชาติต้องศึกษาและทำความเข้าใจให้ถี่ถ้วนเกี่ยวกับการถือครองหรือความเป็นเจ้าของที่ดินก่อนการเช่าทำธุรกิจ ที่ดินบางแห่งอาจเปิดโอกาสให้มีการถือครองได้ร้อยละร้อย ในขณะที่บางแห่งอาจให้ครอบครองเพื่อการทำกินหรือใช้ประโยชน์ชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งรัฐอาจยึดครองเมื่อใดก็ได้ ดังนั้นการทำความเข้าใจในเรื่องสิทธิการถือครองที่ดินแปลงนั้นๆ จึงเป็นสิ่งที่ควรทำเพื่อรักษามลประโยชน์ในการลงทุน

การปฏิรูปกฎหมายกรรมสิทธิ์ที่ดิน

❖ การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน

รัฐบาลกัมพูชารับรองสิทธิของแต่ละบุคคลในการใช้ที่ดินโดยการออกใบรับรองการใช้และพัฒนาที่ดิน (Certificate of Land Use and Procession) ซึ่งเทียบเท่ากับการมีชื่อเป็นเจ้าของที่ดินและทรัพย์สินที่อยู่บนที่ดินดังกล่าว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าใบรับรองแสดงความเป็นเจ้าของที่ออกอย่างเป็นทางการจะยังมีใช้อยู่ในปัจจุบัน แต่มีเจ้าของที่ดินน้อยรายที่ได้รับใบรับรองดังกล่าว ดังนั้น นักลงทุนจึงควรตรวจสอบก่อนเข้าไปลงทุนว่าเจ้าของที่ดินมีเอกสารแสดงความเป็นเจ้าของที่ยังใช้ได้อยู่ และได้ลงทะเบียนไว้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกัมพูชาแล้ว สิทธิประโยชน์ของนักลงทุนต่างชาติที่จะได้รับ แบ่งเป็นเงื่อนไขดังนี้

- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะยาวจะไม่มีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเช่า

- หากเป็นสัญญาเช่าที่ดินระยะสั้นที่มีการกำหนดเวลาในการเช่าไว้ สามารถต่ออายุใหม่ได้

นอกจากนี้ กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ ยังอนุญาตให้นักลงทุนสามารถใช้ที่ดินเป็นหลักประกันในการจดจำนอง รวมทั้งสามารถโอนสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินส่วนบุคคลที่ปลูกสร้างบนที่ดินแปลงดังกล่าวได้อีกด้วย แต่ต้องไม่เกินกำหนดเวลาในสัญญาเช่าที่ดิน

❖ ปัญหา อุปสรรคและข้อควรระวังในการลงทุนในกัมพูชาจากการรายงานเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นปัญหาในการประกอบธุรกิจในกัมพูชา ระหว่างปีพ.ศ.2551 – 2553 ของ World Economic Forum Report โดยดูจาก 15 ปัจจัยที่จะส่งผลต่อการประกอบธุรกิจและได้เรียงลำดับปัญหาของปัจจัยที่ทำการศึกษาระดับ 1 แสดงถึงปัจจัยที่มีปัญหามากที่สุดและลำดับ 15 แสดงถึงปัจจัยที่มีปัญหาน้อยที่สุดพบว่าปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการประกอบธุรกิจในกัมพูชามากที่สุดคือปัญหาการคอร์รัปชันรองลงมาคือปัญหาาระบบราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพแรงงานมีการศึกษาไม่เพียงพอและความไม่พร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ในขณะที่ปัจจัยที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาลรองลงมาคือปัญหาอาชญากรรมและขโมย การควบคุมเงินตราต่างประเทศดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการประกอบธุรกิจในกัมพูชา

ปัจจัยที่เป็นปัญหา (Problematic Factors)	ปีที่รายงาน		
	2551	2552	2553
คอร์รัปชัน (Corruption)	1	1	1
ระบบราชการที่ไม่มีประสิทธิภาพ (Inefficient government bureaucracy)	2	2	2
แรงงานมีการศึกษาไม่เพียงพอ (Inadequately educated workforce)	4	3	3
ความไม่เพียงพอของโครงสร้างพื้นฐาน (Inadequate supply of infrasture)	3	4	4
การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Access to finance)	7	5	5
อัตรากาษี (Tax rates)	10	12	6
กฎ ระเบียบกาษี (Tax regulations)	8	8	7
จรรยาบรรณของแรงงานต่ำ (Poor work ethic in national labour force)	9	9	8
เงินเฟ้อ (Inflation)	5	7	9

ปัจจัยที่เป็นปัญหา (Problematic Factors)	ปีที่รายงาน		
	2551	2552	2553
กฎระเบียบแรงงานที่เข้มงวด (Restrictive labour regulations)	13	13	10
ปัจจัยที่เป็นปัญหา (Problematic Factors)	2551	2552	2553
ความไม่แน่นอนของนโยบาย(Policy Instability)	6	6	11
สุขภาพของประชาชนไม่ดี (Poor public health)	11	11	12
การควบคุมเงินตราต่างประเทศ (Foreign currency regulations)	15	14	13
อาชญากรรมและขโมย (Crime and theft)	12	10	14
ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล (Government instability)	14	15	15

ที่มา: World Economic Forum Report อ้างอิงจากคู่มือการค้าและการลงทุนราชอาณาจักร
กัมพูชา. หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. 2554

การได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร

กัมพูชาเป็นประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร (General Special Preferences: GSP) จากกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากกัมพูชาเป็นประเทศที่มีระดับการพัฒนาต่ำมากตามบัญชีขององค์การสหประชาชาติทำให้สินค้าที่ส่งออกจากกัมพูชาจะได้รับสิทธิประโยชน์ทั้งด้านโควตานำเข้าและภาษีนำเข้าในอัตราพิเศษจากประเทศผู้ซื้อโดยเฉพาะญี่ปุ่นยุโรปและอเมริกาซึ่งเป็นประเทศคู่ค้ากับกัมพูชาจึงเป็นการเพิ่มความสามารถการแข่งขันในตลาดโลกแก่สินค้าที่ส่งออกจากกัมพูชา ทำให้ผู้ประกอบการและนักลงทุนต่างชาติที่เล็งเห็นประโยชน์ในการเข้ามาทำการผลิตหรือทำการประกอบโดยเฉพาะตัดเย็บเสื้อผ้า

AEC กับแนวทางในการปฏิรูประบบภาษีเพื่อคงไว้ซึ่งความสามารถในการแข่งขันของประเทศกัมพูชา

การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.2558 จะทำให้รัฐบาลมีรายได้จากภาษีศุลกากรลดลงจะส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อประเทศกัมพูชาเนื่องจากในปัจจุบันประเทศกัมพูชาพึ่งพารายได้จากภาษีศุลกากรมากกว่าภาษีทั่วไป (Customs > Tax) ต่างจากประเทศอื่นๆในอาเซียนเช่น ไทย เวียดนาม และสปป.ลาว ซึ่งมีรายได้จากภาษีทั่วไปมากกว่าภาษีศุลกากร (Tax > Customs)

ดังนั้นกัมพูชาจึงต้องเร่งปฏิรูปนโยบายการบริหารจัดการและกฎหมายเกี่ยวกับภาษีโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ ได้แก่

- 1) มีประสิทธิภาพ
- 2) ยุติธรรม
- 3) โปร่งใสและ
- 4) ได้รับความเชื่อมั่นจากสาธารณชน

โดยปัจจุบันรัฐบาลกำลังดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับภาษีหลายข้อเพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากทั้งในและต่างประเทศรวมถึงเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับรัฐบาลไปพร้อมๆกันโดยมีแนวทางดังนี้

- 1) ปรับปรุงกฎหมายเพื่อลดจำนวนผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบภาษีแบบเหมาจ่าย (Estimated Regime) โดยกำหนดให้ผู้เสียภาษีในระบบนี้ต้องมีรายได้ไม่เกิน 100 ล้านเรียล (KHR) ต่อปีจากเดิมที่กำหนดไว้ 500 ล้านเรียล (KHR) โดยผู้ที่มีรายได้มากกว่าที่กำหนดจะต้องเข้าสู่ระบบประเมินภาษีตามจริง (Real Regime) ซึ่งจะทำให้รัฐบาลจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น

2) ร่างกฎหมายเพิ่มเติมสำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเช่นภาษีจากเงินกู้ที่ไม่มีดอกเบี้ย (Interest Free Loan Tax) ภาษีหัก ณ ที่จ่าย

3) ปรับปรุงกฎหมายภาษีเกี่ยวกับธุรกิจที่แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และเหมืองแร่

4) ร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีจากสัญญาเช่าการเงินซึ่งกำลังอยู่ในกระบวนการรับฟังความเห็นจากภาคเอกชน เพื่อเสนอให้กระทรวงเศรษฐกิจและการคลังอนุมัติใช้ในลำดับต่อไป

5) ร่างอนุสัญญาภาษีซ้อนเพื่อเจรจาตกลงกับประเทศที่สำคัญ

6) นำหลักการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงราคาขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา(OECD)มาบังคับใช้เป็นกฎหมาย

7) กำหนดให้ผู้ประกอบการที่มีรายได้มากกว่า 100 ล้านเรียล (KHR) ต้องเข้าระบบ VAT จากเดิมที่กำหนดให้มีรายได้มากกว่า 500 ล้านเรียล

8) จัดให้มีการคืนภาษีมูลค่าเพิ่ม(VAT Refund)ให้แก่ผู้ส่งออกรายบุคคลรวมถึงนักท่องเที่ยวที่สนามบินและด่านศุลกากรต่างๆ

9) พิจารณาแก้ไขอัตราภาษีสรรพสามิตรวมถึงให้เก็บภาษีต่อหน่วย (Specific Tax) แทนการเก็บภาษีต่อมูลค่า (Ad Valorem Tax)

10) บังคับใช้แอสแตมป์กับผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้ระบบภาษีสรรพสามิตอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันการปลอมแปลงซึ่งทำให้รัฐสูญเสียรายได้

11) พิจารณาแก้ไขภาษีธุรกิจประกันโดยเฉพาะประกันชีวิต ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากประกันภัยตั้งนั้นการจัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 5 ของเบี้ยประกันอาจสูงเกินไป ทั้งนี้จะมีการศึกษาและปรับลดให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพื่อดึงดูดให้มีการเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น

12) พิจารณามาตรการส่งเสริมการลงทุนที่มีอยู่โดยจะปรับลดหรือยกเลิกสิทธิพิเศษที่ให้แก่ธุรกิจที่ไม่มีความจำเป็นต่อประเทศและปรับเพิ่มสิทธิพิเศษให้แก่ธุรกิจที่ต้องการให้มีการลงทุน เช่น การเกษตร และการแปรรูปอาหาร เป็นต้น

นอกจากการปฏิรูปพิจารณาแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับภาษีแล้ว รัฐบาลยังมีความพยายามที่จะปรับปรุงการให้บริการด้านภาษีของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีแนวทางดังนี้

1) ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ด้านภาษีมุ่งใจรักการบริการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เสียภาษีและผู้จัดเก็บภาษี

2) เปิดบริการศูนย์บริการข้อมูล (Call Center) เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับภาษีให้แก่ผู้ประกอบการ

3) จัดทำระบบสารสนเทศ(IT)เพื่อความรวดเร็วในการให้บริการและการตรวจสอบ

4) เพิ่มช่องทางแก่ผู้เสียภาษีให้สามารถชำระภาษีผ่านทางธนาคารได้โดยเบื้องต้นได้ทำบันทึกช่วยจำกับธนาคารCana-

8

ลักษณะเด่นของระบบราชการ ที่น่าเรียนรู้

8.1 ปัญหาการคอร์รัปชัน

จากการศึกษาระบบราชการของราชอาณาจักรกัมพูชาพบว่าหน่วยงานด้านการลงทุนให้ความเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่ากัมพูชาถือเป็นประเทศหนึ่งที่น่าลงทุน แต่ยังมีข้อเสียที่มีการทุจริตในวงราชการค่อนข้างมาก โดยจิรินันท์ วงษ์มงคล อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายการพาณิชย์) สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร^[8] ได้กล่าวถึงข้อเสียการลงทุนในกัมพูชาไว้ในปี พ.ศ.2553 ว่า “มีความไม่โปร่งใสของขั้นตอนและระบบราชการ” ซึ่งตรงกับสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร^[24] ที่กล่าวไว้ในปี พ.ศ.2547 ว่า “ปัญหาคอร์รัปชันและความไม่โปร่งใสในระบบราชการเป็นภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้น” ตรงกันกับสำนักงานส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย (Thailand Board Investment) ที่ได้วิเคราะห์ศักยภาพด้านการลงทุนว่าจุดอ่อนข้อที่ 17 ของกัมพูชาคือระบบราชการกัมพูชามีการคอร์รัปชันสูง^[25] นอกจากนี้ยังมีการศึกษาถึงการคอร์รัปชันในประเทศกัมพูชาของ VathanakSinaNeang ที่กล่าวถึงการคอร์รัปชันในกัมพูชาไว้^[49] ดังนี้

คอร์รัปชันเกิดได้หลากหลายรูปแบบทั้งการให้สินบน การเล่นพรรคเล่นพวกการหลีกเลียงภาษี ฯลฯ โดยการทุจริตนั้นจะเกิดจากปัจจัยดังนี้

1) **ปัจจัยด้านการเมือง** ระดับการคอร์รัปชันขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของสังคม อิสระของสื่อมวลชนในบริบทของกัมพูชาจากความจริงที่ว่ารัฐบาลเกิดขึ้นและได้รับอิทธิพลทางการเมืองเพื่อเป้าหมายและกลยุทธ์ทางการเมือง โดยรัฐบาลมีบทบาทโดดเด่นในการรับและ

การใช้จ่ายทรัพยากรของพวกตน บางครั้งวงจรการทุจริตดูเหมือนว่าจะปรากฏตัวขึ้นเป็นครั้งคราวและกลายเป็นระบบ

2) **ปัจจัยทางกฎหมายและจริยธรรม** ปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับการทุจริตคือคุณภาพระบบกฎหมายของประเทศเพื่อการดำรงอยู่ของกฎหมายต่อต้านการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและความสามารถในการบังคับใช้กฎหมาย การคอร์รัปชันยังเกี่ยวกับสถานที่ที่มีคุณค่าทางจริยธรรมที่ถูกกละเลยโดยผู้ที่กระทำการทุจริตละเลยศักดิ์ศรีและทำตามความเห็นแก่ตัวของตน

3) **ปัจจัยระบบราชการ** ในการออกกฎหมายแทรกแซงและกฎระเบียบราชการในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการทุจริตที่มีแนวโน้มจะสูงขึ้น จากการที่ภาครัฐเรียกเก็บเงินจำนวนมากจากกฎระเบียบที่เอื้อต่อเจ้าหน้าที่รัฐในการหาประโยชน์ส่วนตัว ในขณะที่การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของความรับผิดชอบอาจก่อให้เกิดการคอร์รัปชัน

4) ปัจจัยด้านผลตอบแทนจากการที่เจ้าหน้าที่รัฐมีรายได้อยู่ในระดับต่ำ หรือแตกต่างจากค่าจ้างของภาคเอกชนค่อนข้างมาก ทำให้ข้าราชการเกิดการคอร์รัปชันได้

5) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจการคอร์รัปชันมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นจากการที่รัฐสร้างเศรษฐกิจแบบผูกขาด

จะเห็นได้ว่าจากการศึกษาดังกล่าวระบบราชการภายในราชอาณาจักรกัมพูชายังมีการคอร์รัปชันอยู่ค่อนข้างสูงจากปัจจัยสนับสนุนที่หลากหลาย ถือเป็นอีกหนึ่งจุดเด่นของระบบราชการราชอาณาจักรกัมพูชาโดยในปัจจุบันรัฐบาลกัมพูชามีนโยบายปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น

8.2 การปฏิรูปการบริหารประเทศของกัมพูชา

ประเทศกัมพูชาแบ่งโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยโครงสร้างส่วนกลางแบ่งออกเป็นกระทรวงและสำนักงานอิสระ (เทียบเท่ากระทรวง) และโครงสร้างส่วนภูมิภาค หรือโครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่น (สภาตำบล) ตามแนวคิดการกระจายอำนาจส่วนท้องถิ่น ได้แก่ จังหวัด/กรุง (Khea/Krong) อำเภอ/เขต (Srok/Kran) ตำบล/แขวง (Commune/Sangkat) และหมู่บ้าน (Phom) โดยในแต่ละสภาตำบลจะมีเลขานุการสภาตำบล (Clerk) (คล้ายกับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในประเทศไทย) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงมหาดไทย (MOI) ให้ทำหน้าที่บริหารงานตามกรอบของกระทรวงมหาดไทย ดังนั้นข้าราชการพลเรือนส่วนใหญ่อังอยู่ในส่วนภูมิภาค

ปัจจุบันรัฐบาลกัมพูชาได้เร่งดำเนินการปฏิรูปการบริหารประเทศตามคำแนะนำของ UNDP และ EU ตามโครงการการแบ่งสรรอำนาจและการกระจายอำนาจ (Decentralization and Decentralization: D&D) และโครงการประชาธิปไตยและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (The Democratic and Decentralized Local Governance: DDLG) คือรัฐที่มีธรรมาภิบาล มีการใช้อำนาจตามหลักกฎหมายผ่านสถาบันทางการเมืองและองค์การต่างๆ เพื่อให้มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้โดยประชาชน ซึ่งได้มีการกำหนดแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลและการพัฒนาที่ยั่งยืนออกเป็น 5 ด้านได้แก่ 1.การปฏิรูปด้านการคลัง 2.การปฏิรูประบบ

การบริหารประเทศและกองกำลังทหารและตำรวจ 3.การปฏิรูป
การกระจายอำนาจ 4.การปฏิรูปกฎหมายและระบบยุติธรรมและ
5.การบูรณาการกับภูมิภาคอาเซียน

เนื่องจากเริ่มมีการเรียกร้องของกลุ่มประชาสังคมใน
ท้องถิ่นและรัฐบาลกัมพูชาเองก็ประสบปัญหาด้านการเงิน ขาดแคลน
งบประมาณในการบริหารราชการแผ่นดินทำให้ต้องอาศัยความช่วยเหลือ
จากต่างประเทศ (Aid Dependent) ในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ
เป็นอย่างมาก โดยกลุ่มประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือล้วนแล้วแต่กดดัน
มีเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือแก่กัมพูชาว่ารัฐบาลจะต้องแก้ไข
ปัญหาการคอร์รัปชัน ทำการปฏิรูปประเทศเพิ่มการตรวจสอบและ
โปร่งใสและหากไม่สามารถปรับปรุงการเมืองไม่สามารถแก้ไขปัญหา
เศรษฐกิจและลดปัญหาการคอร์รัปชันได้ ประเทศผู้ให้การสนับสนุนและ
องค์การเอกชนต่างๆ ก็จะระงับเงินช่วยเหลือแก่กัมพูชา

ปัญหาดังกล่าวก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่กัมพูชามีสถาบัน
ทางการเมืองการบริหารที่อ่อนแอและมีกลไกต่างๆ ที่มีขีดจำกัดในด้าน
ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากประวัติศาสตร์ของกัมพูชาเอง
และนำมาซึ่งการคอร์รัปชันในระดับสูง ถึงแม้ว่าการวัดปริมาณ
การคอร์รัปชันจะเป็นสิ่งที่ยาก แต่ก็มีข้อมูลที่ระบุว่า การคอร์รัปชัน
เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจเนื่องจาก
การคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่ปรากฏทั่วไปตามบ้านเรือน ห้างร้านบริษัท
หน่วยงานราชการ องค์การพัฒนาเอกชนและในสถาบันการศึกษาของ
กัมพูชา

บรรณานุกรม

- [1] กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์. 2554.
คู่มือการค้าและการลงทุนราชอาณาจักรกัมพูชา.
กรุงเทพฯ: สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก
- [2] กระทรวงกลาโหม. ประวัติศาสตร์ไทย.
ค้นวันที่ 29 กุมภาพันธ์.2557
จาก <http://www1.mod.go.th/heritage/nation/neighbour/cambodia2.htm>
- [3] กระทรวงการต่างประเทศ. 2556.
ราชอาณาจักรกัมพูชา. ค้นวันที่29 กุมภาพันธ์ .2557
จาก <http://www.mfa.go.th/main/th/world/70/10277-html>
- [4] กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. 2554.
ประเทศกัมพูชา. ค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557
จาก <http://www.dft.go.th>

- [5] กระทรวงแรงงาน. (ม.ป.ป.).
กฎระเบียบและขั้นตอนการนำเข้าแรงงานของประเทศในกลุ่ม
อาเซียน. ในโครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของ
แรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน, กฎระเบียบและขั้นตอน
การนำเข้าแรงงานของประเทศในกลุ่ม อาเซียน (หน้า 7-1).
กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ค้นวันที่ 25 มีนาคม 2557
จาก [http://www.mol.go.th/sites/default/files/
downloads/pdf/11.bththii_7_kdraebiiyb.pdf](http://www.mol.go.th/sites/default/files/downloads/pdf/11.bththii_7_kdraebiiyb.pdf)
- [6] กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์ศรีปัญญา. 2556.
อาเซียน เรียนลัด 10 = 1. 2556. กรุงเทพฯ: สามลดาการพิมพ์.
- [7] โกสุมภ์ สายจันทร์, เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ และอุดม เกิดพิบูลย์.
2550. กัมพูชา ประชาธิปไตย ความยากจน ธรรมภิบาล เชียงใหม่ :
โชตนาวรินทร์.
- [8] จีรนนท์ วงษ์มงคล. 2553.
โอกาสของ SME ไทยในกัมพูชา. ค้นวันที่ 25 มีนาคม 2557
จาก [http://www.asia.tu.ac.th/ieas/SMEs/paper230352/
Cambodia/Cambodia_Presentation1.pdf](http://www.asia.tu.ac.th/ieas/SMEs/paper230352/Cambodia/Cambodia_Presentation1.pdf)

- [9] ฝ่ายวิชาการหนังสือเด็กและเยาวชน. 2555.
Welcome to ASEAN เรียนรู้เพื่อนบ้านอาเซียน.
กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด มหาชน.
- [10] พินสุดา วงศ์อนันต์. 2556.
ระบบการปกครองท้องถิ่นของราชอาณาจักร กัมพูชา.
กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- [11] รัชดา ธรภาค. 2555.
ราชอาณาจักรกัมพูชา หนังสือชุดประชาคม อาเซียน.
กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์ จำกัด.
- [12] ผู้จัดการออนไลน์. 2555. (3 เมษายน 2555).
กัมพูชาตั้งเป้าลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างนึ่งประธานอาเซียน.
ค้นวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2557 จาก[http://manager.co.th/
IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID](http://manager.co.th/IndoChina/ViewNews.aspx?NewsID)
- [13] พัชรวัลย์ วงศ์บุญสิน. 2553.
แนวทางพัฒนาทางการศึกษาของกัมพูชา .ศูนย์ศึกษาการพัฒนา
มนุษยและการย้ายถิ่น วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ค้นวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2557
จาก [http://www.thaiworld.org/th/include/answer_
search.php?question_id=948](http://www.thaiworld.org/th/include/answer_search.php?question_id=948)

- [14] ศานติ ภัคดีคำ. 2556. 100 เรื่องน่ารู้ในกัมพูชา.
กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- [15] ศูนย์อินโดจีนศึกษา. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
ม.ป.ป. ข้อมูลพื้นฐานราชอาณาจักรกัมพูชา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ม.ป.ท.
- [16] ศูนย์ศึกษาความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. 2556. ประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา. กัมพูชา.
ค้นวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2557 จาก[http://www.apecthai.org/
apec/th/profile1.php](http://www.apecthai.org/apec/th/profile1.php)
- [17] สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงพนมเปญ. 2555.
ข้อมูลประเทศกัมพูชา. ค้นวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557
จาก [http://www.thaiembassy.org/phnompenh/th/
thai-people](http://www.thaiembassy.org/phnompenh/th/
thai-people)
- [18] สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ. 2555.
ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชา.
ค้นวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557
จาก [http://www.thaiembassy.org/phnompenh/th/
thai-people](http://www.thaiembassy.org/phnompenh/th/
thai-people)

- [19] สถาบันวิทยุเวียดนาม. 2556. (23 กันยายน)
สมเด็จพระฮุนเซนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
กัมพูชาสมัยที่ 5 คำนวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2557
จาก <http://vovworld.vn/th->
- [20] สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย. 2555.
ข้อมูลการลงทุนใน CLMV. คำนวันที่ 25 มีนาคม 2557
จาก http://www.thaigarment.org/file/CLMV_TGMA.pdf
- [21] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2556.
คู่มือการประกอบธุรกิจราชอาณาจักรกัมพูชา.
คำนวันที่ 29 กุมภาพันธ์. 2557 จาก [http://toi.boi.go.th/
bpanel/upload/country_content_pdf/2013/07/
_Investment%20Manual-Cambodia.pdf](http://toi.boi.go.th/bpanel/upload/country_content_pdf/2013/07/_Investment%20Manual-Cambodia.pdf)
- [22] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2552.
Country Profile ประเทศกัมพูชา.
คำนวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2557
จาก [http://www.boi.go.th/thai/clmv/Back_up/
2010_cambodia/2010_cam_6_0-1.html](http://www.boi.go.th/thai/clmv/Back_up/2010_cambodia/2010_cam_6_0-1.html)

- [23] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. 2555.
ดัชนีและคู่มือการลงทุนราชอาณาจักรกัมพูชา.
โครงการส่งเสริมการลงทุนไทยในกัมพูชา สปป.สปป.ลาวเมียนมาร์
เวียดนาม. สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ค้นวันที่ 25 มีนาคม 2557 จาก[http://www.boi.go.th/
upload/Cambodia_manual_57977.pdf](http://www.boi.go.th/upload/Cambodia_manual_57977.pdf)
- [24] สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ. 2547.
ข้อมูลประเทศกัมพูชา.
- [25] สำนักงานส่งเสริมการลงทุน. ม.ป.ป.การวิเคราะห์ศักยภาพ
ด้านการลงทุน ประเทศกัมพูชา.ค้นวันที่ 28 4 2557
จาก [http://www.boi.go.th/thai/clmv/Back_up/
2010_cambodia/2010_cam_7_2.html](http://www.boi.go.th/thai/clmv/Back_up/2010_cambodia/2010_cam_7_2.html)
- [25a] สำนักงานส่งเสริมการลงทุน ม.ป.ป. เมืองสำคัญและพื้นที่
ที่มีศักยภาพในการลงทุน ค้นวันที่ 28 4 2557
จาก [http://www.boi.go.th/thai/clmv/Back_up/2010_
cambodia/2010_cam_4_6.html](http://www.boi.go.th/thai/clmv/Back_up/2010_cambodia/2010_cam_4_6.html)

- [26] สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.).
แผนที่การตลาดอาเซียนสำหรับเอสเอ็มอีไทย.สภาพทางสังคม
ของกัมพูชา. คำนวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2557
จาก [http://122.155.9.68/talad/index.php/cambodia/
overview-kh/social](http://122.155.9.68/talad/index.php/cambodia/overview-kh/social)
- [27] สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.).
2555. คู่มือการค้าและการลงทุนในประเทศกัมพูชา.
คำนวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2557
จาก [http://www.smeasean.com/country_info.php?id=6
&group=1ASME SEM Regional Gateway](http://www.smeasean.com/country_info.php?id=6&group=1ASME SEM Regional Gateway)
- [28] สำนักอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ
กระทรวงพาณิชย์.2551.
ข้อมูลพื้นฐานราชอาณาจักรกัมพูชา.
คำนวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2557
จาก http://www.asean-thailand.org/cambodia_Info.pdf
- [29] สำนักอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2551.
ข้อมูลพื้นฐานราชอาณาจักรกัมพูชา.
คำนวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557
จาก http://www.asean-thailand.org/cambodia_Info.pdf

- [30] สำนักอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2555.
ข้อมูลพื้นฐานประเทศกัมพูชา.
ค้นวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557
จาก http://www.dtn.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=6818%3A2011-07-22-08-14
- [31] สุริเชษฐ์ มณีพงษ์. 2557. สรุปรการประชุม 2014
Cambodia Outlook Conference.
ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.
สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร.
- [32] สุริชัย หวันแก้ว และคณะ. 2548.
อาเซียน : สิ่งท้าทายใหม่และกปรับตัว.
กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [33] หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย. 2554.
คู่มือการค้า และการลงทุนราชอาณาจักรกัมพูชา. ม.ป.ท.
- [34] องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน. 2555.
ยุทธวิธีกัมพูชา-มาเลเซีย ใน AEC.
ค้นวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2557
จาก <http://www.thai-aec.com/771#ixzz31UhC0v4K>

- [35] เอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ. 2555.
ราชอาณาจักรกัมพูชา. ค้นวันที่ 29 กุมภาพันธ์ .2557
จาก [http://www.thaiembassy.org/phnompenh/th/
thai-people](http://www.thaiembassy.org/phnompenh/th/thai-people)
- [36] อุดม เกิดพิบูลย์. 2551. กัมพูชายุคใหม่ วาระเศรษฐกิจ
และการเมือง. เชียงใหม่: โชนาพรินทร์.
- [37] A Comparative Study of ASEAN Civil Service. 2012
Retrieved March 1, 2014
from [http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/
documents/eropa/unpan016238.pdf](http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/eropa/unpan016238.pdf)
- [38] ASEAN. 2557. ดอกไม้ประจำชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน.
ค้นวันที่ 29 กุมภาพันธ์ .2557 จาก
http://www.nwvoc.ac.th/asean/Asean_Flower.html
- [39] ASEAN SME Regional Gateway.
โครงการพัฒนาความร่วมมือเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม. ค้นวันที่ 25 มีนาคม 2557
จาก [http://www.smeasean.com/country_info.php?id=6
&group=4](http://www.smeasean.com/country_info.php?id=6&group=4)[http://www.mosalvy.gov.kh/Ministry of Social
Affairs, Labor, Vocational Training and Youth Rehabilitation:
MoSALVY,](http://www.mosalvy.gov.kh/Ministry%20of%20Social%20Affairs,%20Labor,%20Vocational%20Training%20and%20Youth%20Rehabilitation:MoSALVY)

- [40] Cambodia, C. f..Policy on Capacity Development in the Cambodian Civil Service.Retrieved March 28, 2014 from http://www.cdc-crdb.gov.kh/evaluation/documents/phase2_documents/CapacityDevelopmentPolicy_June_07_draft.pdf.
- [41] Central Intelligence Agency. 2013. The World Factbook Retrieved February 14, 2014 from <http:s://www.cia.gov/index.html>
- [42] Chiefs of State and Cabinet Members of Foreign Governments. (Update 19 Mar 2014). Retrieved March 1, 2014 from <http://www.cia.gov/library/publications/wourld-leader-1/CB.html>.
- [43] Cooperation, M. o..Name List of the Leaders of the Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation (2013-2018). Retrieved March 26, 2014 from <http://www.mfaic.gov.kh/Products/2534-name-list-of-the-leaders-of-the-ministry-of-foreign-affairs-and-international-cooperation-2013-2018.aspx>

- [44] Council for Administrative Reform. 2010. Handbook for Civil Servants. Retrieved June 14, 2013, from [http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CCoQFjAA&url=http:%3A%2F%2Fagidata.org%2Fpam%2FLegislation.axd%2FCambodia\(2010\)-Civil-Servant](http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&cad=rja&ved=0CCoQFjAA&url=http:%3A%2F%2Fagidata.org%2Fpam%2FLegislation.axd%2FCambodia(2010)-Civil-Servant)
- [44a] Global Times (2013). Backgrounder: List of Cambodia's new cabinet (2013-2018) Retrieved September 15, 2014 from <http://www.globaltimes.cn/content/813937.shtml>
- [45] Government, T. R. 2000 (April 27). ANUKRET on the General Principles of Procedures for Management of Civil Servants. Retrieved from http://www.bigpond.com.kh/Council_of_Jurists/a00-Anukret/ANK00...
- [46] IMD World Competitiveness Center.2013. IMD World Competitiveness Yearbook.

Retrieved March 10, 2014

from <http://www.imd.org/news/World-Competitiveness-2013.cfm>

- [47] International Cooperation Study Center (ICSC). Thammasat University. ประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา. ค้นวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2557 จาก <http://www.apecthai.org/apec/th/profile1.php?continentid=2&country=k3#การเมืองการปกครอง>
- [48] Jurists, C. o. 1997. THE GENERAL PRINCIPLES OF ORGANIZATION OF THE STATE CIVIL SERVICE. King of Cambodia.
- [49] Neang, V. S. (n.d.). CORRUPTION: THE CASE IN CAMBODIA. Retrieved March 28, 2014 from http://www.unafei.or.jp/english/pdf/PDF_ThirdGGSeminar/Third_GGSeminar_P80-86.pdf
- [50] Planning, R. G. 2014. Guidelines for formulating National Strategic Development Plan (NSDP) 2014-2018. King of Cambodia.

- [51] Royal Government of Cambodia Council for Administrative Reform.2010. Handbook for Civil Servants. Retrieved March 28, 2014 from <http://www.cambosastra.org/cambodian-civil-servants-handbook/>
- [52] Royal Government of Cambodia. 2010. National Strategic Development Plan Update 2009-2013.
- [53] Royal Government of Cambodia .2013. Rectangular Strategy for Growth, Employment Equity and Efficiency Phase III. Retrieved February 14, 2014, from http://cnv.org.kh/en/wp-content/uploads/2013/10/26sep13_rectangular-strategy_phasesIII.pdf
- [54] Royal Government of Cambodia Ministry of Planning. 2014. Guidelines for formulating National Strategic Development Plan (NSDP) 2014-2018.Retrieved February 14, 2014, from <http://www.mop.gov.kh/Home/NSDP/NSDP20142018/tabid/216/Default.aspx>

- [55] Thailand Board of Investment. 2010.
สภาพการลงทุนในกัมพูชา. ค้นวันที่ 28 กรกฎาคม 2557
จาก http://www.boi.go.th/thai/clmv/Back_up/2010_cambodia/2010_cam_4_3.html
- [56] United Nations. 2004. Civil Service Systems In
The ASEAN Region. A Comparative Perspective.
Public Administration Network- NEW YORK. Eastern
Regional Organization For Public Administration.
- [57] United Nations Department of Economic and Social
Affairs. 2012. World Population Prospects : the2012
Revision Population Division, PopulationEstimates and
Projections Section (13 June 2013).Retrieved March 11,
2014 from [http://esa.un.org/wpp/documentation/
publications.htm](http://esa.un.org/wpp/documentation/publications.htm)
- [58] WHO and Ministry of Health. 2012.
Health Service Delivery Profile Cambodia 2012.
Retrieved March 1, 2014
from [http://www.wpro.who.int/health_
services/service_delivery_profile_cambodia.pdf](http://www.wpro.who.int/health_services/service_delivery_profile_cambodia.pdf)

- [59] Wibunsin, D. 2005. Compendium of HR in ASEAN Civil Service Systems: driving government performance through strategic HRM. Bangkok: Office of the Civil Service Commission.
- [60] World PoPulation data Sheet. 2013. World population reference bureau. Retrieved February 13, 2014 from http://www.prb.org/pdf13/2013-population-data-sheet_eng.pdf
- [61] World Economic Forum. 2013. Insight Report The Global Competitiveness Report 2013–2014. Full Data Edition.the World Economic Forum.

สำนักงาน ก.พ.
กรมการบัญชีการคลัง

47/111 ถนนพหลโยธิน อ.เมือง นนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2547 1000 โทรสาร 0 2547 1108
www.ocsc.go.th/ocsc/th/